

Előadó:
Dr. Pásztor Szabolcs
országos főállatorvos

JELENTÉS

az élelmiszerlánc-
biztonságról és az
élelmiszerlánc-
felügyeleti díj
felhasználásáról

2023

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	4
Élelmiszerlánc-felügyeleti díj	5
Digitális adatközpont fejlesztése és közszolgáltatások biztosítása	23
Laboratóriumi vizsgálatok.....	25
Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv	31
<i>Talajvédelemi ellenőrzések.....</i>	34
<i>Fajtaminősítés, vetőmagok és szaporítóanyagok felügyelete, ellenőrzése .....</i>	34
<i>Növényegészségügyi ellenőrzések.....</i>	35
<i>Növényi termékek felügyelete, ellenőrzése .....</i>	36
<i>Növényvédelmi ellenőrzések .....</i>	36
<i>Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok engedélyezése.....</i>	37
<i>Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok ellenőrzése .....</i>	37
<i>Állatgyógyászati termékek ellenőrzése .....</i>	39
<i>Takarmányok ellenőrzése .....</i>	39
<i>Állategészségügyi és állatvédelmi ellenőrzések.....</i>	40
<i>Állategészségügyi határellenőrzések .....</i>	44
<i>Állati melléktermék kezelő létesítmények felügyelete .....</i>	45
<i>Állategészségügyi programok és vizsgálatok.....</i>	46
Élelmiszer-előállító és -forgalmazó létesítmények ellenőrzése.....	63
<i>Vendéglátó és étkeztető létesítmények ellenőrzése.....</i>	67
<i>Borászati termékek és egyéb alkoholos italok vizsgálata .....</i>	70
Élelmiszer eredetű megbetegedések kivizsgálása.....	71
Kiemelt, operatív jellegű ellenőrzések.....	76

Bírságok kiszabása.....	80
Egyéb ellenőrzések	82
<i>A felügyeletidj-bevallás ellenőrzése .....</i>	<i>82</i>
<i>Piacszervezési hozzájárulás ellenőrzése.....</i>	<i>82</i>
<i>A tisztességtelen forgalmazói magatartás ellenőrzése .....</i>	<i>83</i>
<i>A halóri ellenőrzések .....</i>	<i>83</i>
<i>Óstermelői ellenőrzések .....</i>	<i>84</i>
<i>A fenntartható bioüzemanyag-termelési értéklánc tagjainak ellenőrzése.....</i>	<i>84</i>
<i>Állattenyésztési ellenőrzések.....</i>	<i>84</i>
<i>A mezőgazdasági kárbejelentések alakulása.....</i>	<i>85</i>
<i>Parlagfű elleni küzdelem .....</i>	<i>85</i>
<i>Kölcsönös megfeleltetés és az agrár-környezetgazdálkodási követelmények ellenőrzése .....</i>	<i>86</i>
<i>Nem állami laboratóriumok ellenőrzése.....</i>	<i>89</i>
Minőségfejlesztés	89
<i>A Kiváló Minőségű Élelmiszer (KMÉ) védjegy .....</i>	<i>89</i>
Társadalmi szemléletformálás.....	91
<i>Szemléletformálás .....</i>	<i>91</i>
<i>Sajtókapcsolat, médiajelenlét .....</i>	<i>94</i>
<i>Ügyfélszolgálat .....</i>	<i>97</i>
Európai Uniói társfinanszírozási programok	98
Hazai támogatások.....	99
AMR elleni állategészségügyi intézkedések.....	101
Audit program és szakmai ellenőrzési terv teljesülése	104
Riasztási rendszerek.....	105

BEVEZETÉS

A 2023-as év több területen is nagy változást hozott a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: Nébih) életében. A legmeghatározóbb, hogy augusztusban új elnök érkezett a Hivatal élére, a Nébih egykori elnökhelyettese, dr. Nemes Imre személyében. Fő céljai között az élelmiszer-termelők, -előállítók és -kereskedők adminisztrációs terheinek csökkentése, valamint a meglévő adatállomány még hatékonyabb felhasználása egyaránt megtalálható. Ennek eredményeképp számos informatikai fejlesztés indult el és zárult a tavalyi évben. Ezek célja a vállalkozók adminisztratív terheinek csökkentése mellett az állami adatgyűjtés és elemzés révén előálló döntéstámogató adatok és információk megosztása, valamint a támogatáspolitikai célok megvalósításának segítése:

- Az elektronikus gazdálkodási napló (eGN) rendszer adatrögzítő felületének továbbfejlesztése
- Östermelők és őstermelők családi gazdaságainak elektronikus ügyintézési lehetőségének biztosításához kapcsolódó fejlesztések megvalósítása (ŐCSG)
- Antibiotikum tartalmú állatgyógyászati termékek felhasználásához kapcsolódó szolgáltató állatorvosok adatszolgáltatási kötelezettségeinek teljesítését biztosító adatrögzítő felület továbbfejlesztése (AMR)
- A termeléshez kötött közvetlen állatalapú támogatási kérelmek benyújtásával, elbírálásával és kifizetésével összefüggő informatikai feladatok végrehajtása
- Az Agrártechnológiai Nemzeti Laboratórium révén adatalapú tudásbázisok (talaj, növényvédelmi, energetikai) kialakítása

A hatékonyabb feladatellátás érdekében a Nébih több állami szervvel, társhatósággal kötött vagy újított meg együttműködési megállapodást. Ezek célja minden esetben a szakmai kapcsolatok elmélyítése, a tapasztalatcsere, a közös projektek indítása, a vizsgálatok eredményeinek megosztása, valamint a szakmai adatbázisok bővítése. Mindezekon túl decemberben átadtuk Magyarország egyik legnagyobb állatházát és magas biztonsági fokozatú (BSL-3-as szintű)

kutatólaboratóriumát Gödöllőn. Ezzel Magyarországnak is lehetősége nyílt a sertéspestis, valamint a madárinfluenza elleni kísérletek végrehajtására, illetve a sertéspestis elleni védőoltás kidolgozásában való közreműködésre. Fentieket részletesen tartalmazza a jelentés.

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI DÍJ

2023-ban 23,8 milliárd Ft összértékben érkezett élelmiszerlánc-felügyeleti díj bevallás a Nébih-hez az élelmiszerlánc szereplők előző évi árbevétele alapján, amely 2022-hez képest igen jelentős, 25%-os növekedést jelent. A kiugró növekedés indoka az élelmiszerár-infláció, azonban annak mértékét nem érte el a fogyasztói szokások változása és a vásárolt volumen csökkenése miatt. A fogyasztói szokások változása olyan, a kereskedelmi árbevételt csökkentő körülményeket jelent, mint például a diszkontláncok előretörése, a saját márkás termékek preferálása a prémium márkák helyett, vagy a hétvégi nagybevásárlás helyett a kisebb kosaras napi bevásárlások térnyerése. A befolyt bevétel 21,5 milliárd Ft volt, ami a bevallástól némileg elmaradva 22%-os emelkedést jelent.

Az elmúlt évtizedben az élelmiszerlánc-felügyeleti díj a kezdeti 10,7 milliárd Ft-ról több mint kétszeresére emelkedett, korábban évente átlagosan 5-6%-os növekedéssel, majd 2022-től kezdve az infláció miatt meredeken emelkedve.

A lejárt követelésállomány 2% körül mozog, azaz összességében nem jelentős. A 2018 előttről származó, rendezetlen felügyeletidíj-követeléseket elévülés miatt behajthatatlan követelésként kivezették. A Nébih ügyfélszolgálat a nem fizető ügyfeleket első alkalommal közvetlenül telefonon keresi meg, melynek hatására jelentős részük rendezi tartozását. Az ezt követően is hátralékkal rendelkező ügyfelek elektronikus úton, azaz hivatali kapun keresztül kapnak tartozásukról értesítést, amely sokkal hatásosabbnak és egyben költségtakarékosabbnak bizonyult a korábbi postai felszólításnál. 2023 őszén a Nébih Nyilvántartási és Felügyeleti Díj Igazgatósága az ügyfélkapus tömeges küldési fejlesztésnek köszönhetően intenzív behajtási kampányba kezdett. Az október elejétől november végéig tartó időszakban mintegy 46.500

ügyfelet szólítottak fel a tartozás rendezésére. Az összesítve 1,9 milliárd Ft felügyeleti díj kintlévőségéből csaknem 820 millió Ft érkezett be a kampány hatására, amelynek eredményeként a korábbi évekről nyilvántartott kintlévőség már nem éri el a 2%-ot sem.

A felügyeleti díj adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül, ezért végső esetben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) jogosult a meg nem fizetett felügyeleti díj behajtására. 2023-ban 54.821.485 Ft felügyeleti díjra indult NAV behajtás, ebből eddig 33.199.867 Ft folyt be. Ez a 60%-os arány a korábbi évekhez képest előrelépés.

A befolyt felügyeleti díj 10%-át fejlesztésre kell fordítani, a fennmaradó összeg 60%-a a vármegyei kormányhivatalok, 40%-a pedig a Nébih működésére fordítható.

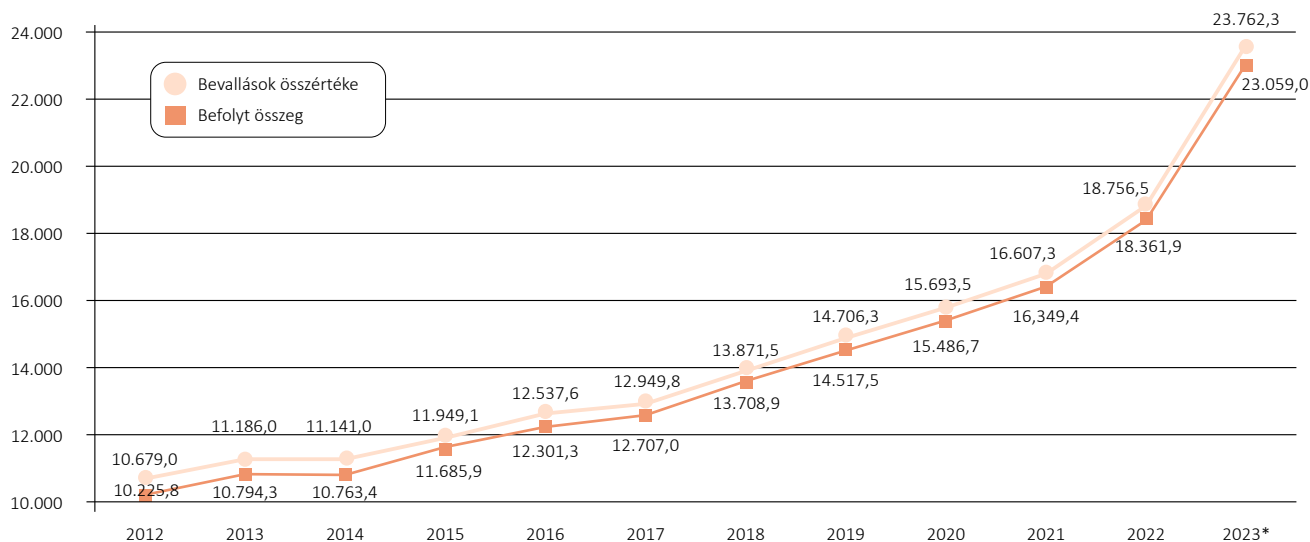
A bevallási időszakonként érkezett bevallások és befizetések összértékét és növekedését szemlélteti a következő táblázat és ábra:

1. táblázat: A felügyeletidíj-bevallások 2012-2023 (millió Ft)

Megnevezés	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Bevallások összértéke	10.679,0	11.186,0	11.141,0	11.949,1	12.537,6	12.949,8	13.871,5	14.706,3	15.693,5	16.607,3	18.756,5	23.762,3
Változás az előző évhez képest (%)		4,75	-0,40	7,25	4,92	3,29	7,12	6,02	6,71	5,82	12,94	26,69
Befolyt összeg	10.225,8	10.794,3	10.763,4	11.685,9	12.301,3	12.707,0	13.708,9	14.517,5	15.486,7	16.349,4	18.361,9	23.059,0
Változás az előző évhez képest (%)	–	5,56	-0,29	8,57	5,27	3,30	7,88	5,90	6,68	5,57	12,31	25,58
Rendezetlen egyenleg	elévült	elévült	elévült	elévült	elévült	elévült	162,6	188,8	206,8	257,9	394,6	703,3
Rendezetlen egyenleg (%)	–	–	–	–	–	–	1,17	1,28	1,32	1,55	2,10	2,96

* 2024 január 31-i befizetést követően

1. ábra: A felügyeletidj-bevallások 2012-2023 (millió Ft)

A bevallás és befizetés eltérő határideje, valamint a végrehajtások miatt a tárgyévi bevallásokból befolyt összeg és a tárgyévben ténylegesen realizált összbevétel mindig eltér. 2023-ban **a befolyt felügyeleti díj összege 21,5 milliárd Ft volt, 22%-kal magasabb**, mint az előző évi összeg. A befolyt összegből a 2022. évi bevallás után 2023. január 31-én esedékes összeg 8,4 milliárd Ft, a 2023. évi bevallás első részlete 11,6 milliárd Ft, a 2023. évi bevallás második részletének határidő előtti befizetése 0,8 milliárd Ft, míg a korábbi évekre határidő után befolyt összeg 0,7 milliárd Ft volt.

A vármegyei kormányhivatalokat a befolyt felügyeleti díjból 11,6 milliárd Ft, a Nébih-et – a fejlesztési kerettel együtt – 9,9 milliárd Ft illette meg. A felügyeleti díjból származó bevétel-növekedés szükséges volt a vármegyei kormányhivatalok és a Nébih szakmai kiadásainak fedezésére, hiszen az inflációval együtt azok is emelkedtek.

A vármegyei kormányhivatalok számára 2023-ban 11.592,1 millió Ft-ot utalt át a Nébih a Miniszterelnökségen keresztül. (A minimális eltérést a lenti táblázatban szereplő 11.628,2 millió

Ft bevételtől az okozza, hogy a 2022. IV. negyedéves bevételt 2023. január 5-ig kellett átutalni a Miniszterelnökség részére, a 2023. IV. negyedévit pedig 2024. január elején. A 36,1 millió Ft eltérést ezen összegek különbözete adja.)

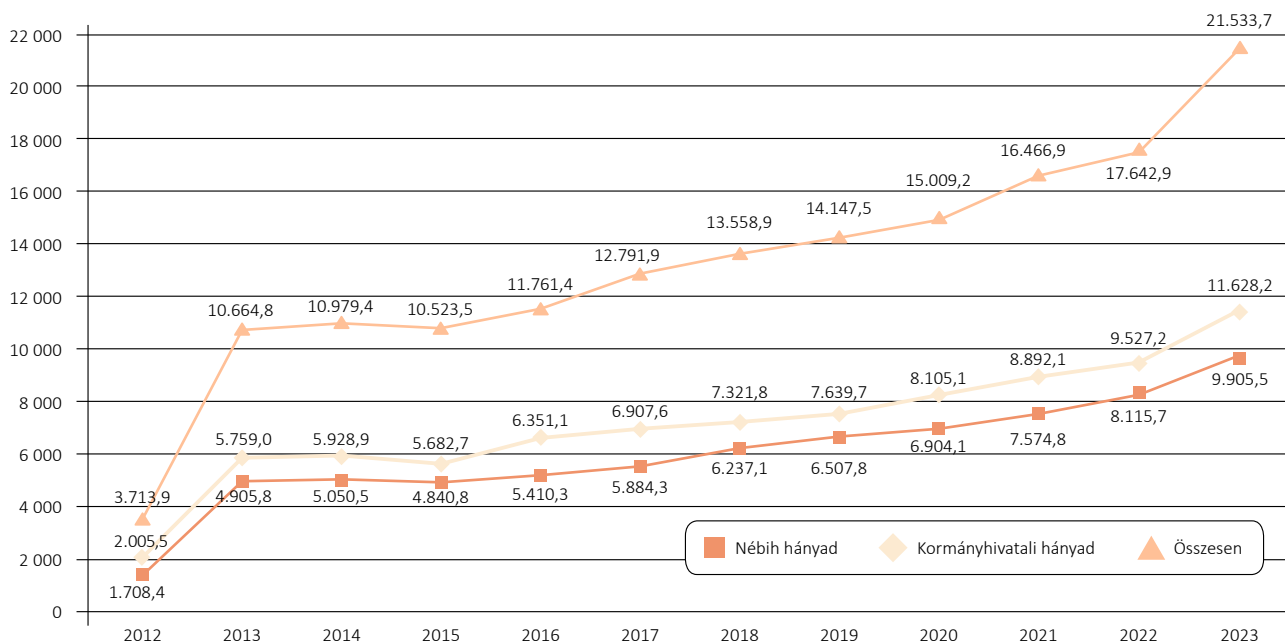
Az adott évben ténylegesen befolyt felügyeleti díj alakulását szemlélteti a következő táblázat és ábra pénzforgalmi szemléletben, bemutatva az összbevétel mellett a teljes összegből a vármegyei kormányhivatalokat és a Nébih-et megillető hányadot is:

2. táblázat: A felügyeletidíj-bevétel alakulása 2012-2023 (millió Ft)

Megnevezés	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kormányhivatali hányad	2.005,5	5.759,0	5.928,9	5.682,7	6.351,1	6.907,6	7.321,8	7.639,7	8.105,1	8.892,1	9.527,2	11.628,2
Nébih hányad	1.708,4	4.905,8	5.050,5	4.840,8	5.410,3	5.884,3	6.237,1	6.507,8	6.904,1	7.574,8	8.115,7	9.905,5
Összesen	3.713,9	10.664,8	10.979,4	10.523,5	11.761,4	12.791,9	13.558,9	14.147,5	15.009,2	16.466,9	17.642,9	21.533,7
Változás az előző évhez képest (%)	–	187,16	2,95	-4,15	11,76	8,76	6,00	4,34	6,09	9,71	7,14	22,05

2. ábra: A felügyeletidíj-bevétel alakulása 2012-2023 (millió Ft)

A befolyt felügyeleti díjat 2023-ban is teljes mértékig az élelmiszerlánc-felügyelet tevékenységeire használták fel.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a feladatok forrását csak kisebb részben biztosította központi költségvetési támogatás az élelmiszerlánc-felügyeleti díj és az egyéb hatósági és szolgáltatási bevételek mellett. A kormányhivatali beszámolók szerint a vármegyei kormányhivatalok saját költségvetési forrásaik terhére az élelmiszerlánc-biztonsági feladatokra összesen 14,3 milliárd Ft-ot fordítottak, míg a Nébih a maradvánnyal együtt 22,8 milliárd Ft-ot, azaz a kiadások 61%-ának forrása a felügyeleti díj volt. A kiadások 38%-a merült fel a vármegyei kormányhivataloknál, 62%-a a Nébih-nél. Ez a közel egyharmad-kétharmad közeli arány már évek óta stabilan kimutatható, szemben a felügyeletidíj-bevétel 54-46%-os jogszabály szerinti megosztásával. A Nébih esetében a kiadások nagyobb mértékét az ide koncentrálódó fejlesztési, informatikai és laboratóriumi kiadások okozták.

A kormányhivataloknak átutalt 11,6 milliárd Ft felügyeletidíj-bevétel vármegyei kormányhivatalok közötti felosztása a Miniszterelnökség rendelkezései szerint történt, figyelembe véve az egyes vármegyei kormányhivatalok közötti feladatmegoszlás eltérő volumenét is.

3. táblázat: A felügyeletidíj-bevétel megoszlása vármegyei kormányhivatalok között (2023)

Vármegyei kormányhivatal	Felügyeletidíj-bevétel (millió Ft)	Megoszlási arány (%)
Bács-Kiskun	980,0	8,45
Baranya	473,5	4,08
Békés	849,6	7,33
Borsod-Abaúj-Zemplén	591,8	5,11
Csongrád-Csanád	594,3	5,13
Fejér	480,8	4,15
Győr-Moson-Sopron	495,0	4,27
Hajdú-Bihar	613,7	5,29
Heves	495,4	4,27
Jász-Nagykun-Szolnok	584,7	5,04
Komárom-Esztergom	380,9	3,29
Nógrád	418,4	3,61
Pest	1.644,6	14,19
Somogy	442,6	3,82
Szabolcs-Szatmár-Bereg	787,7	6,80
Tolna	410,6	3,54
Vas	507,6	4,38
Veszprém	441,7	3,81
Zala	399,2	3,44
Összesen	11.592,1	100,00

4. táblázat: A vármegyei kormányhivatalok felügyeleti díjból finanszírozott kiadásainak megoszlása fő kiadáscsoportonként (2023)

Kiadáscsoport	Összeg (millió Ft)	Arány (%)
Személyi juttatások	8.387,0	72,4
Munkáltatót terhelő közterhek	1.157,6	10,0
Dologi kiadás	1.883,7	16,2
Felhalmozási kiadás (beruházás, felújítás)	34,4	0,3
Általános kiadás (dologi és felhalmozási kiadások max. 7%-a)	129,4	1,1
2023. évi kötelezettségvállalással terhelt maradvány részét képező összeg	0,0	0,0
Összesen	11.592,1	100,0

A kormányhivatali elszámolások minden évben hasonló arányokat tükröznek, a kiadások kb. 85%-a bérekre, juttatásokra és közterhekre fordítódik, fejlesztésre pedig a felügyeleti díj legfeljebb 1%-a.

Az egyes kiadásnemek megoszlása a vármegyei kormányhivatalok elszámolásaiban továbbra is jelentősen eltérő. Személyi jellegű kiadás kizárólag abban a vármegyei kormányhivatalban számolható el, ahol a költségvetési támogatás nem elegendő a munkaerő költségeire. Hat vármegyei kormányhivatalnál a személyi jellegű kiadások aránya meghaladta a 90%-ot, átlagosan pedig az elszámolások 82%-át teszik ki. Ezek az arányok némileg csökkentek a korábbi évekhez viszonyítva. 1813 fő vett közvetlenül részt az élelmiszerlánc-felügyeleti feladatokban (állategészségügy 430 fő, élelmiszerbiztonság 818 fő, növény- és talajvédelem 297 fő, egyéb 268 fő), ez 6%-os növekedés a 2022. évi beszámolókhöz képest.

A dologi kiadások között 2023-ban kivételesen a közüzemi kiadás volt a legjelentősebb összeg, a szakmai munkát segítő szolgáltatások igénybevétele (például szolgáltató állatorvosok, méhegészségügyi felelősök) a második helyre szorult vissza.

A kormányhivatalok egy része kisebb beruházás-felújításra is fordítani tudott a felügyeleti díjból: az épületek mellett kisebb szakmai eszközökre (például mágneses keverő, maghőmérő, scanner, chip-olvasó, fagyasztóláda, fénymásoló, szúnyogcsapda, traktor alkatrész, klíma). A törzshivatal kapcsolódó általános kiadásainak fedezetére a dologi és felhalmozási kiadások legfeljebb 7%-ának megfelelő összeget lehetett elszámolni, de ez egy vármegyei kormányhivatalban sem volt jelentős, átlagosan 1,1%.

A vármegyei kormányhivatalok az élelmiszerlánc-felügyeleti számszaki beszámoló mellett szöveges beszámolót is készítettek a díjból végrehajtott ellenőrzésekről. A beszámolók alapján mind az élelmiszerbiztonság és borászat, mind az állategészségügy, mind a növény- és talajvédelem terén a létesítmény-ellenőrzéseket, monitoring tervben kijelölt feladatokat, az export-import ellenőrzéseket és a járványügyi megelőző tevékenységeket a felügyeleti díjból hajtották végre. Több vármegyei kormányhivatal kiemelte, hogy 2023-ban az ingatlanokkal kapcsolatos közüzemi és egyéb üzemeltetési szerződések okozták a legnagyobb kiadási terhet.

A Nébih-nek a felügyeleti díjból 9,9 milliárd Ft bevétele keletkezett, ebből 2023. évi kiadásokra felhasznált 8,3 milliárd Ft-ot, továbbá folyamatban van közel 1,6 milliárd Ft értékű informatikai szakrendszerfejlesztés és eszközbeszerzés, amelynek pénzügyi rendezése 2024-ben fog megtörténni.

5. táblázat: A Nébih felügyeleti díjból finanszírozott kiadásainak megoszlása fő kiadáscsoportonként (2023)

Kiadáscsoport	Összeg (millió Ft)	Arány (%)
Személyi juttatások	51,4	0,51
Munkáltatót terhelő közterhek	0,8	0,01
Dologi kiadás	2.609,2	26,34
Pénzeszközátadás (KEF gépjárműflotta, ÉLBC Kft. működtetése)	4.088,5	41,28
Fejlesztési kiadás (beruházás, felújítás)	857,1	8,65
Általános kiadás (dologi és felhalmozási kiadások max. 7%-a)	644,6	6,51
2022. évi kötelezettségvállalással terhelt maradvány részét képező összeg (fejlesztés)	1.653,9	16,70
Kiadás összesen	9.905,5	100,00

A személyi juttatások és azok közterhei között a Nébih szervezésében működő Állatkísérleti Tudományos Etikai Tanács tiszteletdíjai szerepelnek.

A felügyeleti díj 43,35%-ban biztosította a Nébih különböző – élelmiszerlánc-felügyelethez kapcsolódó – működési kiadásainak forrását összesen 6,7 milliárd Ft összegben. Mind az arány, mind az összeg jóval magasabb, mint a korábbi években, és egyértelműen tükrözi, hogy a költségvetési támogatás stagnálása mellett a normál működési kiadások inflációs emelkedésére kellett felhasználni a befolyt felügyeleti díj növekményt. E működési költségeken belül a legjelentősebbek: az informatikai rendszerek üzemeltetése; az országos laboratóriumi hálózatban használt kitek és fogyóeszközök; a fajtakísérleti állomásokon használt műtrágyák és vetőmagok; a laboratóriumi eszközök és mezőgazdasági gépek karbantartása;

a gépjármű flotta üzemeltetése, valamint az Élelmiszerlánc-biztonsági Centrum Nonprofit Kft. (a továbbiakban: ÉLBC Kft.) által ellátott állami feladatok. A beszerzési árakban az elmúlt években jellemzően 30-60%-os emelkedés volt tapasztalható.

A Nébih által fizetett kiadások jelentős része a szakmai munkában a vármegyei kormányhivataloknál is hasznosul. A Nébih az ÉLBC Kft.-vel együtt a különböző, a vármegyei kormányhivatalok által is használt informatikai rendszerek üzemeltetésére a díjbevételekből arányosan 1.275,4 millió Ft-ot fordított.

A Nébih állta a felügyeleti díj bevételeiből a – jelentős részben a vármegyei kormányhivatalok és a járási hivatalok által használt – gépjárműflotta üzemeltetési költségeit. Az állami tulajdonú flotta éves üzemeltetési díjaként 604,1 millió Ft járt a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságnak.

A Nébih országos laboratóriumi hálózatának egy jelentős része a vármegyei kormányhivatalok által vagyongezelt ingatlanokban működik, ezek rezsiköltségeire a hivatal 2023-ban a vármegyei kormányhivatalok részére összesen 224 millió Ft-ot fizetett ki, amelyben tükröződik a rezszi árak emelkedése. 2013. január 1-től a jogosult állatorvosok költségei teljes mértékben a Nébih-et terhelik a vármegyei kormányhivatalok, a jogosult állatorvos és a Nébih közötti háromoldalú megállapodás alapján. A 2023. évi kifizetés 192,7 millió Ft volt.

Szakmai ismeretterjesztő feladatokra, kommunikációra, szemléletformálásra, rendezvényekre a Nébih a felügyeleti díjból összesen 78 millió Ft fordított, melyből a legjelentősebb tételek szakmai szolgáltatások (18,4 millió Ft); a különböző közösségi média felületeken való megjelenés, hirdetés (18,2 millió Ft); a Konyhasziget magazin kiadása (11,2 millió Ft); a szakmai rendezvényeken, kiállításokon, vásárokon való megjelenés (11,1 millió Ft); a chat-bot üzemeltetése (10,4 millió Ft); az élelmiszerlánc-biztonsággal kapcsolatos kutatások (2,7 millió Ft); a terméktesztek (2,4 millió Ft) és az Év Boltja elismerés (1,1 millió Ft) voltak.

A Nébih tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó ÉLBC Kft. részt vett többek között az országos laboratóriumi hálózat és a fajtakísérleti állomások működtetésében, a mintaszállítási feladatok ellátásában, a központosított mintavételben, az informatikai szakrendszerek üzemeltetésében, valamint a KMÉ Védjegyiroda működtetésében is. Az ÉLBC Kft. által ellátott feladatok finanszírozásához az informatikai kiadásokon kívül a felügyeleti díj 2.430,4 millió Ft összegben járult hozzá.

A felügyeleti díj lehetőséget biztosított az élelmiszerlánc-biztonsági feladatok ellátásához kapcsolódó 2.511,0 millió Ft összegű fejlesztés megvalósítására, amely az előírt 10%-os mérték helyett 12%-os arány. A 2.511,0 millió Ft fejlesztésből 857,1 millió Ft pénzügyileg 2023-ban, 1.653,9 millió Ft 2024-ben, kötelezettségvállalással terhelt maradványként teljesül. A 2022. évi felügyeleti díj maradványa 1.472,6 millió Ft összegben szintén felhasználásra került informatikai fejlesztésre 2023-ban.

2023-ban a fejlesztésre fordított összeg majd háromnegyede az agrárgazdasági és támogatáspolitikai célokat szolgáló informatikai rendszerfejlesztés érdekében merült fel 1,8 milliárd Ft összegben.

A kiadásokat az alábbi táblázat foglalja össze:

6. táblázat: 2023. évi fejlesztési kiadások (millió Ft)

Felhalmozási kiadások (bruttó összeg)	2022. évi felügyeleti díj maradványa	2023. évi felügyeleti díj		
	2023. évi kifizetés (millió Ft)	2023. évi kifizetés (millió Ft)	2023. maradvány terhére 2024-ben kifizetett (millió Ft)	Megoszlási arány (%)
Ingatlanokkal kapcsolatos beruházások		14,6	30,3	1,8
Ingatlanok felújítása		135,8	0,8	5,4
Informatikai eszközök beszerzése		69,3	23,2	3,7
Gépek, berendezések, járművek és felszerelések vásárlása		142,0	250,4	15,6
Gépek, berendezések és felszerelések felújítása		2,7		0,1
Mindösszesen	1.472,6	857,1	1.653,9	100,0
2023. évi felügyeleti díj terhére mindösszesen			2.511,0	

A laboratóriumi vizsgálati és fajtakisérleti műszerek, gépek, berendezések beszerzése közül a legjelentősebbek:

7. táblázat: Felügyeleti díjból finanszírozott főbb Nébih laboratóriumi és fajtakisérleti beszerzések (2023)

Szakterület	Megnevezés	Bruttó összeg (Ft)
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Nagynyomású folyadékkromatográf-tömegspektrométer (LC-MSMS) rendszer – beszerzés folyamatban	100.330.000
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Induktív csatolású tömegspektrométer (ICP-MSMS) – beszerzés folyamatban	71.991.718
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Gázkromatográf-tömegspektrométer rendszer (GC-MSMS) – beszerzés folyamatban	63.319.633
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	ABH N-3 nitrogén generátor és sűrített levegő ellátó rendszer	5.307.330
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Gravimetriás mintahígító	2.559.177
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Felújított gravimetriás mintahígító	2.141.982
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Tabletta szétesés vizsgáló készülék	2.107.740
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Kalibrációs kiegészítők TANGO készülékhez	1.653.388
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	KERN analitikai labormérleg	646.403
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Nagy méretű kerámia lapos fűtőlap	465.176
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Hűtőszekrény	279.980
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Fotóméter	201.558
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Fotóméter	201.558
Állategészségügyi diagnosztikai laboratóriumok	Elmasinic ultrahangos vízfürdő	330.327
Növényfajta kísérlet	2 db Homlokrakodó és alkatrészei	4.725.980
Növényfajta kísérlet	4 db LD-Agro LineGuide 800 sorvezető GEO-X Pro 2 GPS vevővel	4.183.380
Növényfajta kísérlet	Ütvecsavarozó, lombfúvó akkus	259.800
Növényfajta kísérlet	MW802 PRO kombinált hordozható pH/EC/TDS	108.000

2023-ban a Nébih a szakrendszerek fejlesztését jelentős részben saját erőből, az élelmiszerlánc-felügyeleti díj bevételből tudta folytatni, miközben azok döntően uniós vagy hazai jogszabályi követelményekből, kormányzati stratégiai, támogatáspolitikai elvárásokból fakadtak. A – maradvánnyal együtt – 1,8 milliárd Ft rendszerfejlesztési kiadás számos szakrendszert érintett:

- az elektronikus gazdálkodási napló (eGN) rendszer adatrögzítő felületének továbbfejlesztése,
- őstermelők és őstermelők családi gazdaságainak elektronikus ügyintézési lehetőségének biztosításához kapcsolódó fejlesztések megvalósítása (ŐCSG),
- antibiotikum tartalmú állatgyógyászati termékek felhasználásához kapcsolódó szolgáltató állatorvosok adatszolgáltatási kötelezettségeinek teljesítését biztosító adatrögzítő felület továbbfejlesztése (AMR),
- a termeléshez kötött közvetlen állatalapú támogatási kérelmek benyújtásával, elbírálásával és kifizetésével összefüggő informatikai feladatok végrehajtása.

Az informatikai eszközök között 188 db notebookot, valamint ezen felül szünetmentes tápegységeket, tokeneket, nyomtatókat és routereket szerzett be a Hivatal.

A szakmai működés színvonalát segíti a munkakörnyezet és az ingatlanok folyamatos korszerűsítése, de 2023-ban általában csak a normál működést helyreállító intézkedéseket lehetett megtenni, jóval alacsonyabb összegben, mint korábban. Kivételt jelent a gödöllői telephelyen a BSL-3 biztonsági besorolású állatház fejlesztésének lezárása, amely vakcinafejlesztési-kísérleteknek, elsőként pedig az afrikai sertéspestis vakcinajelöltek tesztelésére ad lehetőséget.

8. táblázat: Főbb ingatlan beruházások, felújítások (2023)

Megnevezés	Bruttó összeg (millió Ft)
1.) Laboratóriumi épületek	
<i>Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok</i>	
Laborépület felújítás előkészítés (Budaörsi út 141-145. C. ép.)	4,6
Bp., Mester u. 81. gépészeti munkálatok	5,0
Bp., Remény u. elektromos munkálatok	0,8
Miskolci telephely-burkolás	1,6
<i>Állategészségügyi diagnosztikai laboratóriumok</i>	
Gödöllői Állatház- BSL-3 laboratórium kialakításának befejezése	130,6
ÁDI Debrecen szivattyúakna kialakítása	1,8
2.) Fajtakísérleti állomások	
Székkutas – öntözőrendszer tervezése, előkészítése	30,3
3.) Egyéb épületek	
	6,8

Érdemes azt is összegezni, hogy középtávon 2016 és 2023 között hogyan alakult a fejlesztési keret felhasználása, hiszen ez sokszor középtávú döntések eredménye, egy megkezdett fejlesztési koncepció nem egy-egy pénzügyi évre korlátozódik. Az adatokból látszik, hogy a fejlesztésre fordított összeg mindig meghaladta az előírt 10%-os mértéket. Nyolc év viszonylatában a mintegy 19,7 milliárd Ft 68%-a a kormányhivatalokkal közösen használt informatikai rendszer fejlesztésére fordítódott, 18%-a a Nébih megalakulása előtt költségvetési okokból kényszerűen elhanyagolt ingatlanok állapotának megújítására, és 14%-a laboratóriumi,

fajtakísérleti és egyéb gépek, eszközök beszerzésére. A műszerbeszerzés és -felújítás láthatóan mind abszolút összegben, mind arányaiban jelentősen visszaesett 2018 után, még úgyis, hogy 2023-ban a műszerbeszerzésre sikerült a felügyeleti díj növekményéből a korábbi öt év összegénél többet fordítani. Ez azon trend következménye, hogy informatikai rendszerfejlesztésekre 2019 óta nem áll rendelkezésre jelentős uniós forrás. A visszaesés eredménye, hogy ma már évente mintegy 1 milliárd Ft-ot kellene költeni csak a műszerpark szinten tartására, amelyet a jelenlegi felügyeletidíj-bevétel és fejlesztési keret már nem tud fedezni.

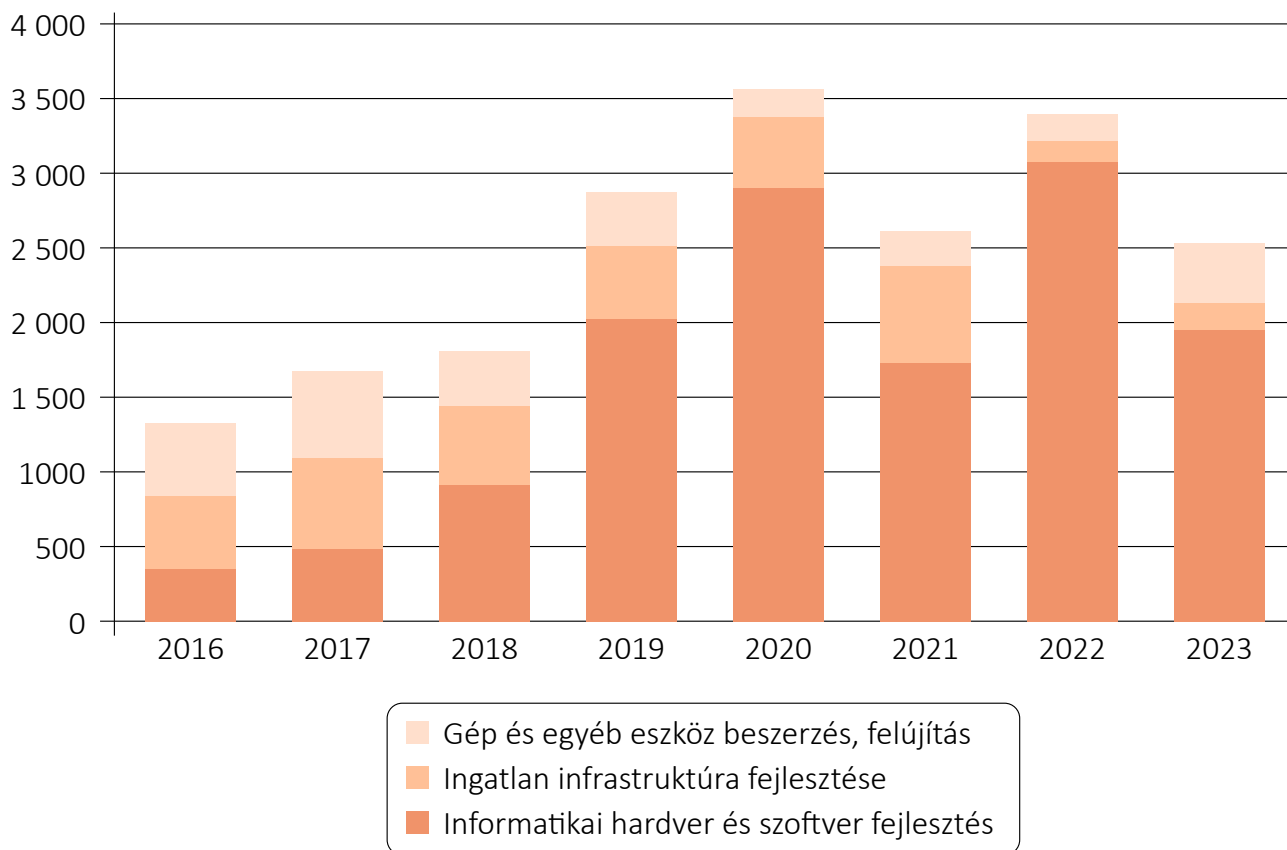
9. táblázat: Felügyeleti díj fejlesztési keretének felhasználása, 2016-2023 (millió Ft)

	2016	2017	2018	2019	-2020	2021	2022	2023	Összesen
Éltv. által előírt (10%) fejlesztési keret	1.176,1	1.279,2	1.355,9	1.414,7	1.501,0	1.646,7	1.764,3	2.153,4	12.291,3
Változás az előző évhez képest		8,77%	6,00%	4,34%	6,10%	9,71%	7,14%	22,05%	
Ténylegesen megvalósult fejlesztés	1.313,8	1.662,7	1.788,6	2.865,1	3.550,2	2.595,8	3.373,0	2.511,0	19.660,2
Változás az előző évhez képest		26,56%	7,57%	60,19%	23,91%	-26,88%	29,94%	-25,56%	
Informatikai hardver és szoftver fejlesztés	349,9	479,9	899,5	2.016,5	2.896,6	1.717,5	3.068,0	1.934,4	13.362,2
Ingtatlan infrastruktúra fejlesztése	485,8	606,7	536,0	485,3	466,0	654,7	139,0	181,5	3.555,2
Gép és egyéb eszköz beszerzés, felújítás	478,1	576,1	353,1	363,3	187,6	223,7	166,0	395,1	2.743,0
Összesen	1.313,8	1.662,7	1.788,6	2.865,1	3.550,2	2.595,9	3.373,0	2.511,0	19.660,3

Megoszlás

Informatikai hardver és szoftver fejlesztés aránya	26,63%	28,86%	50,29%	70,38%	81,59%	76,11%	90,96%	77,04%	67,97%
Ingtatlan infrastruktúra fejlesztés aránya	36,98%	36,49%	29,97%	16,94%	13,13%	5,99%	4,12%	7,23%	18,08%
Gép, eszköz fejlesztés aránya	36,39%	34,65%	19,74%	12,68%	5,28%	5,66%	4,92%	15,73%	13,95%

3. ábra: A fejlesztési típusú kiadások megoszlása, 2016-2023 (millió Ft)

Összefoglalóan a 10. táblázat – a következő oldalon – mutatja be a vármegyei kormányhivatalok és a Nébih valamennyi, a felügyeleti díj terhére elszámolt 2023. évi kiadását.

10. táblázat: Összesítés a felügyeleti díj felhasználásáról, 2023 (millió Ft)

Megnevezés	Vármegyei kormányhivatalok																			Nébih	Mind-összesen		
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.			Összesen	
	Bács-Kiskun	Baranya	Békés	Borsod-Abaúj-Zemplén	Csongrád-Csanád	Fejér	Győr-Moson-Sopron	Hajdú-Bihar	Heves	Jász-Nagykun-Szolnok	Komárom-Esztergom	Nógrád	Pest	Somogy	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Tolna	Vas	Veszprém	Zala				
I. KIADÁS																							
Személyi juttatások	752,8	230,6	668,7	416,5	470,0	262,3	407,1	492,2	381,9	461,8	180,1	316,0	1.000,8	320,5	666,9	304,0	412,8	331,4	310,6	8.387,0	51,4	8.438,4	
Munkaadót terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	110,6	55,7	98,7	51,8	61,8	34,1	52,9	64,4	50,6	65,8	39,0	41,1	125,2	42,0	86,7	39,5	53,0	44,8	39,9	1.157,6	0,8	1.158,4	
Dologi kiadások	109,0	174,6	76,8	115,4	58,4	172,1	35,0	53,4	58,4	41,5	150,4	40,7	484,7	73,9	33,5	61,2	38,6	61,2	44,9	1.883,7	2.609,2	4.492,9	
Egyéb működési célú támogatás (KEF, ÉLBC Kft.)																				0,0	4.088,5	4.088,5	
Felhalmozási kiadások	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,4	11,8	0,8	16,6	0,0	1,0	0,6	1,5	0,5	0,0	0,6	34,4	857,1	891,5	
Általános kiadás (dologi + felhalmozási legfeljebb 7%-a)	7,6	12,2	5,4	8,1	4,1	12,1	0,0	3,7	4,1	3,8	10,6	4,0	33,9	5,2	0,0	4,4	2,7	4,3	3,2	129,4	644,6	774,0	
2023. évi maradvány terhére 2024. évi kiadás																				0,0	1.653,9	1.653,9	
Ebből felhalmozás:																				0,0	1.653,9	1.653,9	
Kiadások összesen:	980,0	473,5	849,6	591,8	594,3	480,8	495,0	613,7	495,4	584,7	380,9	418,4	1.644,6	442,6	787,7	410,6	507,6	441,7	399,2	11.592,1	9.905,5	21.497,6	
Tájékoztató adat																							
Élelmiszerlánc-biztonsági összes kiadás	1.023,5	671,8	844,7	711,8	885,8	679,2	495,0	721,6	522,6	664,0	964,0	467,6	1.658,1	650,1	787,7	719,7	776,3	476,6	533,7	14.253,8	21.146,4	35.400,2	
Ebből felügyeleti díjból fedezett arány	96%	70%	101%	83%	67%	71%	100%	85%	95%	88%	40%	89%	99%	68%	100%	57%	65%	93%	75%	81%	47%	61%	
II. BEVÉTEL																							
2022. évi áthúzódó felügyeleti díj																					567,1	567,1	
2023. évben befolyt felügyeleti díj																					11.628,2	9.905,5	21.533,7
2023. évi felügyeleti díjból már 2024-ben megosztott rész																					-603,2	-603,2	
Kerekítési különbözet																						0,0	
Felhasznált felügyeleti díj bevétel összesen:																					11.592,1	9.905,5	21.497,6

DIGITÁLIS ADATKÖZPONT FEJLESZTÉSE ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁSOK BIZTOSÍTÁSA

A biztonság, a minőség garantálása, valamint a tisztességes piaci viszonyok biztosítása érdekében alapfeltételnek kell lennie, hogy az agrár-élelmiszerláncban csak legális, az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben (FELIR-ben) nyilvántartott szereplők hozhassanak termékeket kereskedelmi forgalomba, folytathassanak szolgáltatói tevékenységet, vehessenek igénybe állami és uniós támogatásokat, szolgáltatásokat. A FELIR-ben tovább növekedett, és 2023. év végére elérte az 1,15 milliót az érvényes FELIR azonosítók száma, így az előző évekhez hasonlóan a 2023. évben is tovább bővült a hatóság által regisztrált agrár-ágazati szereplők, illetve tevékenységek és létesítmények köre.

Az agrár- és élelmiszerlánc területén szükséges a közhiteles adatbázisok továbbfejlesztése. Az informatikai fejlesztések célja a vállalkozók adminisztratív tehercsökkentése mellett az állami adatgyűjtés, nyomon követés és elemzés révén előálló döntéstámogató adatok és információk megosztása az érintettekkel, valamint a támogatáspolitikai célok megvalósításának segítése.

Az általános e-ügyintézéshez kapcsolódó informatikai fejlesztéseken túl további jelentős beruházásokra is sor került:

- Az elektronikus gazdálkodási napló (eGN) rendszer adatrögzítő felületének továbbfejlesztése az Agrárminisztérium és a NAK részéről jelzett igények mentén történt. Ezek közé tartozott az Egységes Kérelmek (EK) adatainak betöltése, valamint az adatrögzítést segítő kényelmi funkciók bevezetése is. Az eGN új felülete biztosítja a különböző gazdálkodói adatszolgáltatási kötelezettségek egységesítését, ezáltal lehetőséget nyújt a támogatási kifizetések pontosabb ellenőrzésére, és a hatóság munkájának segítésére. A külső üzemirányítási szoftvereket használó gazdálkodók érdekében interface-t alakítottak ki, hogy az adatszolgáltatások ezen keresztül is megvalósulhassanak. Emellett 2023. évben az eGN rendszeréből a Kincstár és a vármegyei kormányhivatal ügyintézői számára elérhetővé váltak az adatlekérdezések és riportok. A rendszer fejlesztése folyamatosan zajlik.

- Az antimikrobiális rezisztencia (AMR) elleni küzdelem jegyében az antibiotikum tartalmú állatgyógyászati termékek felhasználásához és forgalmazásához kapcsolódó, állatorvosok adatszolgáltatási kötelezettségeinek teljesítését biztosító adatrögzítő felület továbbfejlesztették. Ennek köszönhetően minden olyan adat befogadására képessé vált, amit 2024-ben az Európai Gyógyszerügynökségnek az uniós jog szerint továbbítani kell. Ezen túl a telepírányítási szoftverekből gép-gép kapcsolaton keresztül történő adatbefogadás lehetőségét is megteremtették.
- Megvalósult az őstermelők és az őstermelők családi gazdaságához (ŐCSG) kapcsolódó, elektronikus ügyintézését lehetővé tevő elektronikus őstermelői nyilvántartás létrehozása, amelyet a jogszabály 2023.01.01-től tett kötelezővé. A fejlesztéssel az őstermelő vagy a leendő őstermelő a Nébih Ügyfélprofil Rendszerében elektronikusan intézheti valamennyi, az őstermelői tevékenységhez vagy ŐCSG-hez kapcsolódó ügyét. Az ügyintézési folyamatot támogató funkciók megvalósítása a NAK igényei szerint történt meg.
- A termeléshez kötött közvetlen állatalapú támogatási kérelmek benyújtásával, elbírálásával és kifizetésével összefüggő IT feladatok végrehajtása, valamint a Kincstár és a Nébih rendszerei közötti stabil, nagytömegű adatátadások kivitelezése 2023. évben is kiemelt fejlesztéseket jelentett. A kiépített kapcsolatok egyértelműen elősegítették az agrártámogatások jogos kifizetésének tagállami szintű alátámasztását.
- Az Agrártechnológiai Nemzeti Laboratórium arra tesz vállalást, hogy az egymással szoros összefüggésben álló talaj, víz és levegő természeti erőforrások esetében alakít ki három adatalapú tudásbázist (talaj, növényvédelmi, energetikai). Mindennek alapja egy egységes országos, nagyfelbontású talajtani adatbázis kialakítása és működtetése.

A MAHOP projekt révén sikerült a szerveres környezetek tárolókapacitását növelni, valamint a nagymennyiségű adatok biztonságos archiválását lehetővé tevő mentőegységet is le tudtuk cserélni. Ezen felül a távoli VPN hozzáférésekhez biztonságos soft-token alapú két faktoros

azonosítást vezettünk be a felhasználóknál. Sikerült több száz elavult Microsoft Office licenst is megújítani, transzferált Office 2019 programcsomagok beszerzésével.

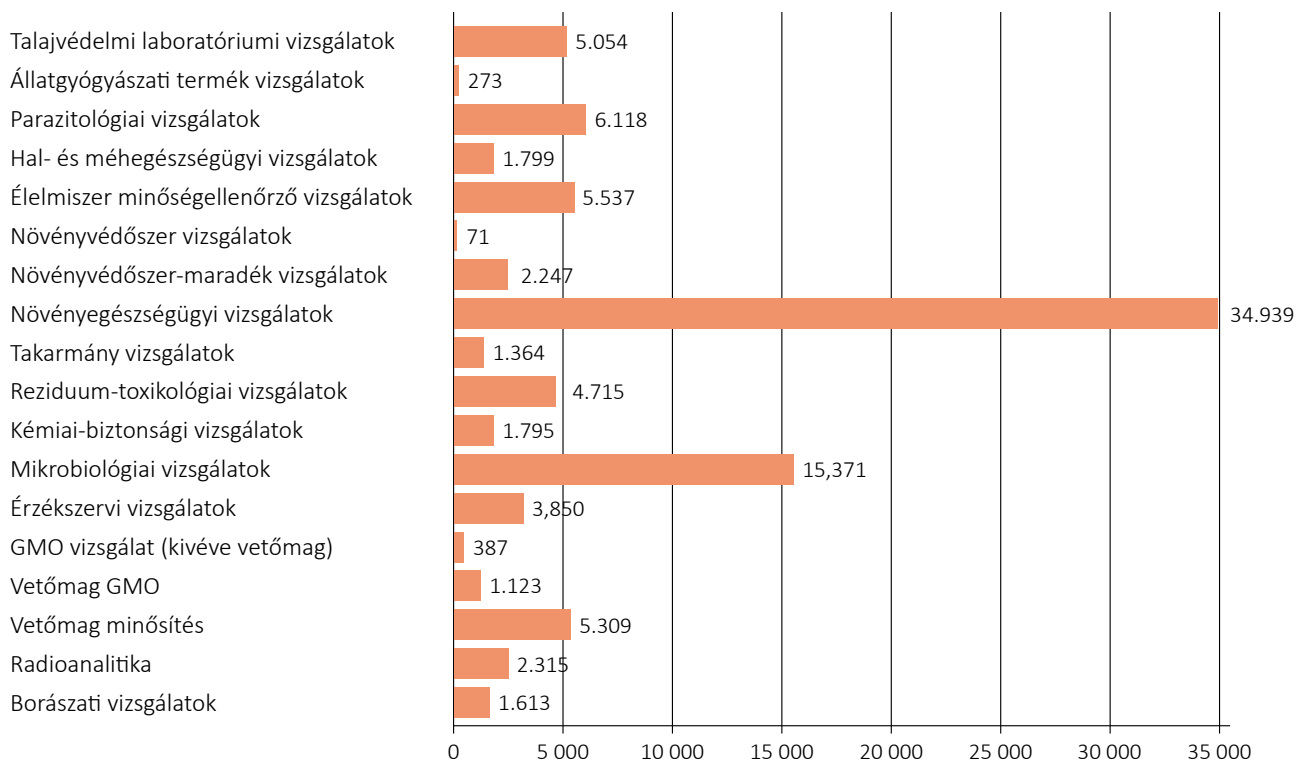
Az adatgyűjtési rendszereket a FELIR-ben ügyfélközpontú szemlélettel kell megújítani, azaz egységes, egyszerű, átlátható és az ügyfelek igényeire szabott felületeket kell létrehozni a digitális közszolgáltatások magas fokú igénybevételével. Olyan proaktív, az ügyfelek szerepköréhez igazodó felület megtervezése kezdődött el 2023-ban, amelyen a lehető legkevesebb interakció kell az ügyfelek részéről.

A Nébih kiemelkedő szerepet tölt be az agrár-élelmiszerlánc felügyelet adatvagyongazdálkodásában, a közhiteles adatbázisokból számos államigazgatási szerv számára szolgáltat adatot (például Kincstár, NAV), illetve közadatok újrahasznosítása céljából a piaci szereplők is hét alkalommal jelezték igényüket a hivatalnál, és kaptak adatokat. Ez a rendelkezésre álló szakrendszereinek és adatbázisainak, valamint az informatikai fejlesztésekben alkalmazott nagy fokú tudatosságnak köszönhető. A Hivatal adatait és elektronizációs újdonságait, eredményeit közérthető formában rendszeresen, 2023-ban 23 alkalommal kommunikálta, többségében a Nébih weboldalán közzétett formájában.

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK

2023-ban a Nébih állategészségügyi, borászati és az élelmiszerlánc további termékeit vizsgáló laboratóriumaiban több mint 1,6 millió mintából mintegy 4.350.000 paraméterre végeztek vizsgálatokat a szakemberek.

4. ábra: Hatósági minták laboratóriumi vizsgálata vizsgálati irányonként, 2023 (db)

Élelmiszerlánc-biztonsági Laboratórium Igazgatóság (ÉLI): mintaszám: 93.880, vizsgálati szám: 281.640

Fertőtlenítő szerek vizsgálata

A fertőtlenítő hatású szerek mikrobiológiai hatékonyságának vizsgálata során a nem-megfelelési arány 2022-höz viszonyítva nőtt, különösen az élelmiszer eredetű megbetegedésekhez kapcsolódóan mintázott készítmények esetében. A monitoring-, valamint az élelmiszer eredetű megbetegedések kivizsgálása során vett fertőtlenítő hatású szerekből a Nébih laboratóriumaiban elvégzett vizsgálatok szerint az összes vizsgált szer 27,6%-a nem fejtette ki az elvárt biocid hatást, míg 2022-ben a vizsgált szerek 14,5 %-a bizonyult

kifogásoltak. A kifogásolás mögött elsősorban a penészgombák elleni nem megfelelő hatékonyság áll, baktericid hatás esetében – részint a vizsgálati szabvány változások miatt – a kifogásolások aránya továbbra is alacsony, kevesebb mint 5%.

11. táblázat: Fertőtlenítő hatású szerek vizsgálata, 2019-2023

Év	Vizsgált szerek	Kifogásolt szerek	Élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúja miatt vizsgált szerek	Élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúja miatt vizsgált, kifogásolt szerek
2019	144	58 (40,3%)	61 (42,4%)	30 (49,1%)
2020	92	26 (28%)	45 (48,9%)	19 (42,2%)
2021	103	35 (33,98%)	37	20 (54%)
2022	89	12 (13,5%)	28	5 (17,9%)
2023	70	14 (20%)	35	15 (42%)

Vetőmagok laboratóriumi vizsgálatai

Összesen 5.309 fémzárolt vetőmagtétel mintáját vizsgálták meg minősítéshez a szakemberek, valamint 1.195 beküldött mintát, és az átruházott jogkörben végzett munka ellenőrzésére 917 mintát. 1.123 vetőmagminta GMO szűrővizsgálatát végezték el. Gélelektroforézis vizsgálatra 360 minta érkezett. Folytatódtak a feketenyár és mikorrhiza vizsgálatok, valamint a fajtaelismeréshez szükséges kukorica és napraforgó izoenzim vizsgálatok. Összességében több mint 24.000 vizsgálatot végeztek el a szakemberek.

GMO-val kapcsolatos laboratóriumi vizsgálatok

Az élelmiszer GMO monitoring vizsgálatok során 2023-ban 216 élelmiszerminta analízisét végezte el a Nébih laboratóriuma. A minták megoszlása: 86 szója tartalmú minta, 34 kukoricát tartalmazó minta, 35 rizsminta, 21 lenmag, illetve lenmag tartalmú minta és 40 egyéb élelmiszer (burgonya, édesburgonya, főzőbanán, spárga, padlizsán, paradicsom, paprika, szilva, alma, mangó, limetta, lazac). A szója tartalmú mintákból 85 bizonyult negatívnak. Egy GMO pozitív szójaminta esetében a GMO-tartalom 0,1% alatt volt. A vizsgált kukorica, rizs, len és egyéb minták minden esetben negatívnak bizonyultak.

12. táblázat: Élelmiszer GMO monitoring vizsgálatok (2023)

Vizsgált összetevő	Szója	Kukorica	Rizs	Len (FP967)	Egyéb
Mintaszám (db)	86	34	35	21	40
GMO negatív (db)	85 (99%)	34 (100%)	35 (100%)	21 (100%)	40 (100%)
GMO pozitív (db)	1 (1%)	0	0	0	0
0,9% fölött (db)	0	-	-	-	-
0,1%-0,9% (db)	0	-	-	-	-
0,1% alatt (db)	1	-	-	-	-

A Szupermenta vizsgálatok részeként 6 darab retek, 9 darab borsó mikrozöld és 6 vegán étel GMO vizsgálatát végezte el a laboratórium. Valamennyi vizsgálat negatív eredménnyel zárult.

A vetőmagok GMO szűrővizsgálata során 1.123 db mintát ellenőrzött a Nébih laboratóriuma, ebből 18 minta esetében volt kimutatható szennyezettség. A GMO szennyezett vetőmagot nem vetették el.

A takarmány GMO monitoring vizsgálatok során 53 takarmányminta analízisét végezte el a laboratórium. A takarmányminták megoszlása: 22 kukorica, 16 szója, 12 keverék és 3 egyéb (repce). A takarmány GMO monitoring tervnek megfelelően az 53 takarmánymintából 8 minta esetében kellett ellenőrizni a 619/2011/EU rendeletben meghatározott, az EU-ban engedélyezésre váró vagy lejárt engedélyű géntechnológiával módosított fajták (genetical events) jelenlétét (LLP, low level presence). A 16 szója takarmánymintából 10 bizonyult GMO negatívnak és 4 LLP negatívnak. 2 GMO pozitív szójaminta GMO tartalma 0,1% alatt volt. A 22 kukorica takarmányminta mindegyike negatívnak bizonyult. További 12 keverék takarmánymintából 7 bizonyult GMO negatívnak és 3 LLP negatívnak. A 2 pozitív keverék takarmányminta GMO tartalma 0,1% alatt volt.

13. táblázat: Takarmány GMO monitoring vizsgálatok (2023)

Vizsgált minta jellege	Kukorica	Szója	Keverék	Egyéb
Mintaszám (db)	22	16	12	3
GMO negatív (db)	22	10	7	2
GMO pozitív (db)	-	2	2	-
0,9% fölött (db)	-	0	0	-
0,1%- 0,9% (db)	-	0	0	-
0,1% alatt (db)	-	2	2	-
GMO LLP negatív (db)	-	4	3	1
GMO LLP pozitív (db)	-	-	-	-

Az ukrán gabona céll ellenőrzések során 106 gabonát ellenőrzött a Nébih, melyből 94 kukorica és 12 búza volt. A 94 kukoricából 84 volt negatív és 10 volt GMO szennyezett, ezen belül

5 tétel GMO szójával volt szennyezett. A 12 búza mintából 10 volt negatív és 2 volt GMO szójával szennyezett.

Egy darab, határállomásról származó, ukrán eredetű szójadara takarmányminta LLP negatívnak bizonyult.

A Nébih laboratóriuma az élelmiszereken és takarmányokon kívül 7 darab díszhalat is megvizsgált, melyek genetikailag módosított GloFish-nek bizonyultak. A hatóság a forgalmazókkal szemben eljárást kezdeményezett.

Radioanalitikai vizsgálatok

2023-ban a Nébih laboratóriumai 2.637 minta vizsgálata mellett 362 helyszíni mérést végeztek. Környezetellenőrzés részeként folytatódott az erdei és mezőgazdasági talajok radioanalitikai felmérése a Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszerben kijelölt pontokon.

14. táblázat: Radioanalitikai vizsgálatra beküldött mintafajták (2018-2023)

Év	Élelmiszerminták (db)	Takarmányminták (db)	Környezetellenőrző minták (db)
2017	2707	511	815
2018	3532	362	827
2019	2632	218	818
2020	1199	124	510
2021	2213	201	947
2022	2149	212	784
2023	1355	352	930

Az élelmiszerek transzsírsav-tartalmának ellenőrzése

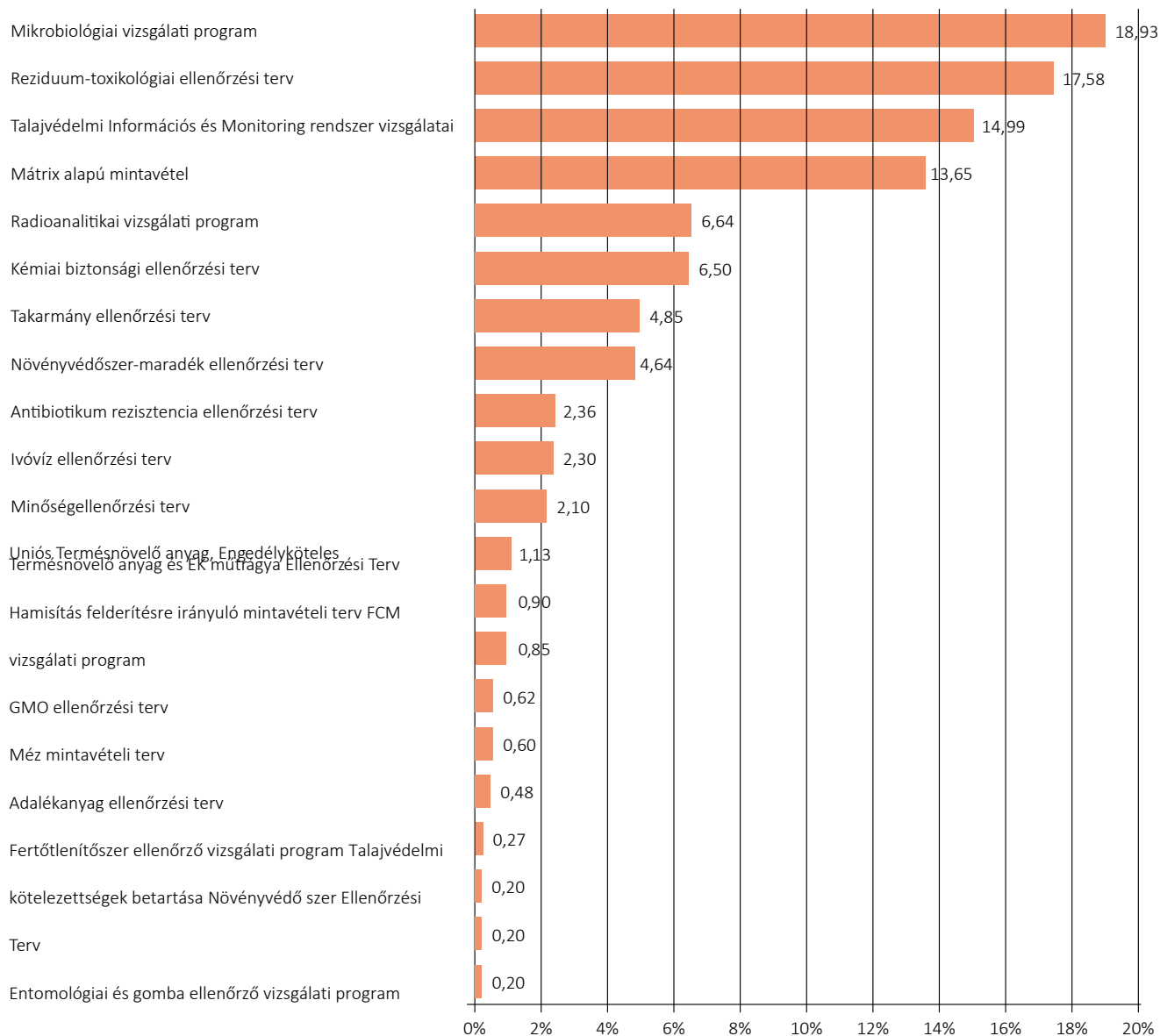
2023-ban 130 élelmiszer transzsírsav-tartalmát vizsgálta a hatóság, melyek közül minden tétel megfelelt az előírásoknak.

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI TERV

Az Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv egy komplex terv, amely magában foglalja az Élelmiszerlánc Mintavételi Tervet (termékellenőrzés), a Tevékenység-ellenőrzési terveket, továbbá a Speciális terveket, és a Kiemelt mintavételi projekteket is.

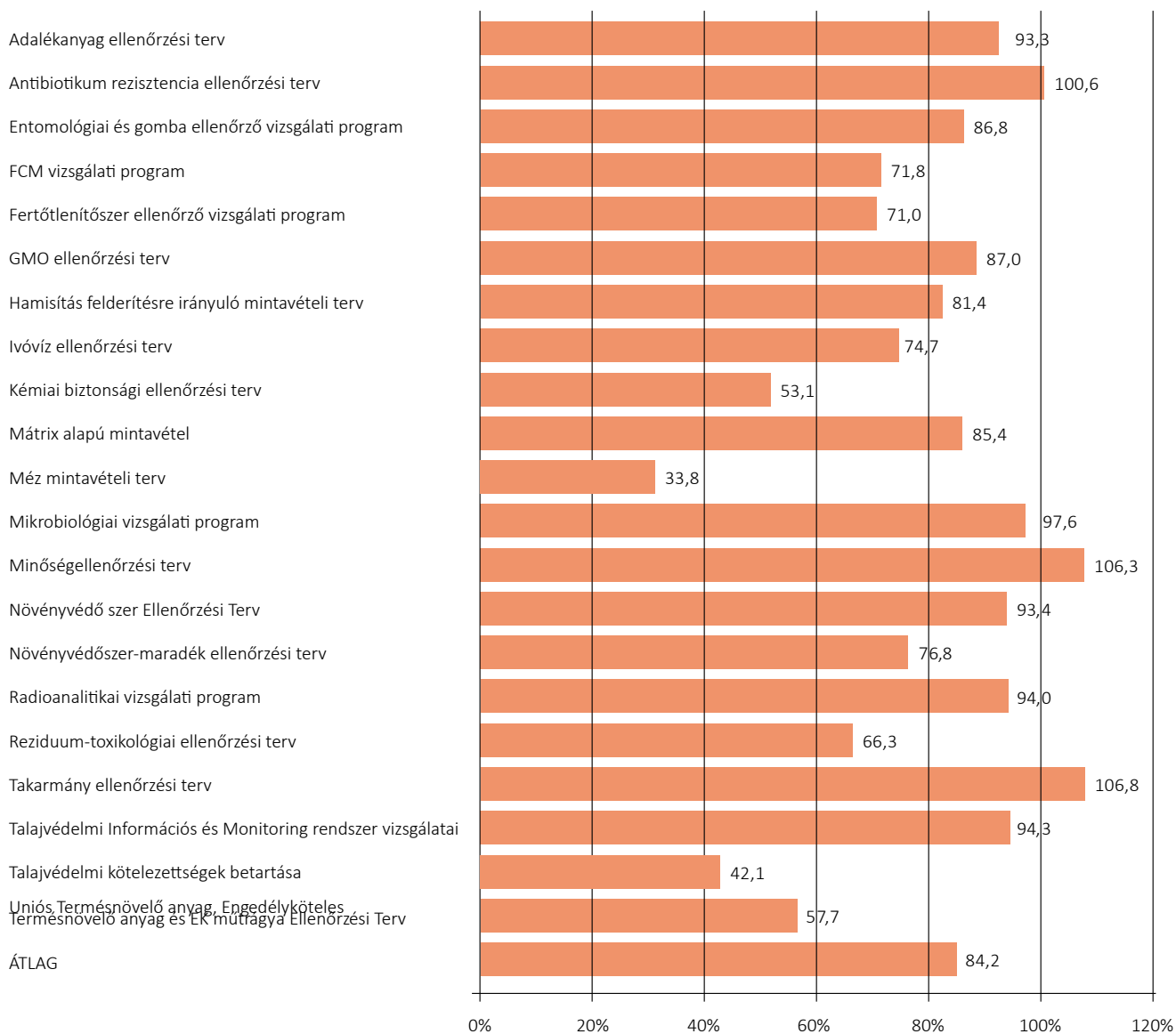
A Központi Monitoring Mintavételi Program 2023-ban több mint 12.500 termék mintavételét irányozta elő, amelynek teljesülése 90,2%-os volt. A termékek közül 203 volt kifogásolt. A legtöbb nem-megfelelőséget a mikrobiológiai paraméterek között lehetett kimutatni, ezt követték a minőségi, a jelölési és az allergén paraméterek.

5. ábra: Élelmiszerlánc Mintavételi Terv mintavételi céljainak megoszlása, 2023 (%)

6. ábra: Az egyes élelmiszer és takarmány mintavételi célok teljesülése, 2023 (%)

Talajvédelemi ellenőrzések

A Talajvédelemi Információs és Monitoring rendszerben (TIM) 2023-ban alapvizsgálati év volt, amelynek részeként 5.245 mintavétel történt. Talajvédelemi kötelezettségek betartását 189 esetben ellenőrizték a vármegyei talajvédelemi kollégák. A talajvédelemi követelmények be nem tartása miatt 15.608.550 Ft bírságot szabtak ki.

2023-ban is folytatódott azon területek monitorozása, ahol rendszeresen megtörtént a szennyvíz vagy szennyvíziszap kijuttatás. A mintavétel célja a talaj belső paramétereinek vizsgálata, amely információt ad a rendszeres szennyvízzel vagy szennyvíziszappal történő tápanyagutánpótlás előnyeiről és hátrányairól. 2023-ban 32 terhelt területet mintáztak. A nyomon követés a Velencei Talajvédelemi Laboratóriumban és a Pécsi Talajbiológia Laboratóriumban végzett vizsgálatok alapján történik.

2023-ban megkezdődött az uniós termésnövelő anyagok ellenőrzése, de e termékekből igen kis mennyiséget hoztak forgalomba. A magyarországi tanúsító szervezet tájékoztatása szerint a tanúsítási határidő is megemelkedett a nagyszámú kérelem miatt, így a termékek csak 2024 év elején kerültek forgalomba. A kollégák 3 db uniós termék megmintázását hajtották végre.

Fajtaminósítás, vetőmagok és szaporítóanyagok felügyelete, ellenőrzése

Szántóföldi növényeknél gazdasági értékvizsgálatot 22 faj 722 fajtájából, míg DUS vizsgálatot 33 faj 840 fajtájából, referenciákkal együtt 2.142 fajtát állítottak kísérletbe a szakemberek, továbbá 10 növényfaj 1.818 fajtájáról gyűjtöttek kórtani eredményt.

Kertészeti növények esetében 90 faj 2.245 fajtájánál végeztek DUS vizsgálatot, emellett 193 zöldségfajta rezisztencia vizsgálatára is sor került.

Az exportra szánt mintegy 60.000 tonna vetőmaghoz (5.885 db vetőmagtétel) összesen 10.833 ISTA (Nemzetközi Vetőmag Vizsgálati Szövetség) bizonyítványt állítottak ki.

2023-ban összesen 112 termelőnél és forgalmazónál volt zöldségpalánta- vagy dughagyma-, fokhagyma-ellenőrzés. A vizsgált palántatételek száma 2.605 db volt. A felügyelők jogszabálysértést nem tapasztaltak.

A Vetőmag Felügyeleti Osztály szuper elit bejelentésű vetőmagszaporító területet 364,01 ha-on (155 tábla) ellenőrzött.

A Nébih által ellenőrzött magas kategóriájú (prebázis, bázis) szaporító alapanyagot előállító törzsültetvények és szaporító iskolák helyszíni ellenőrzése során az elmúlt évben szankcionálásra nem került sor. Szőlő-gyümölcs illegális árusításra vagy szaporítóanyag minőségi kifogására vonatkozó ellenőrzés a bejelentéseket követően 8 helyszínen történt. Az Erdészeti Szaporítóanyag Felügyelet 2023. évben mintegy 1.600 hatósági szemlét és eljárást végzett el országosan. Ugyanakkor a Magyar Államkincstárral évente megkötött Delegálási Szerződéssel is végezte a VP erdészeti génmegőrzési pályázatok helyszíni ellenőrzését. Ennek keretében az elmúlt évben 19 db in situ és ex situ génmegőrzését ellenőrizték, amely eredményeképpen több százezer euró támogatási összeg odaítélésében működtek közre.

Növényegészségügyi ellenőrzések

2023-ban a hazai termelésben és az európai uniós forgalmazásban 19.479 növényegészségügyi vizsgálatot és károsító-felderítést végeztek a szakemberek. Import növényegészségügyi ellenőrzés során 12.387 db tételt vizsgáltak a felügyelők, 35 esetben volt nem megfelelő a szállítmány. Export vizsgálat 12.593 tétel esetében történt, nem megfelelés ebben az évben nem volt.

A szőlő aranyszínű sárgaság (*Flavescence dorée*, FD) betegség hazánkban új vármegyében nem jelent meg.

A *Ralstonia solanacearum* esetében nem azonosítottak újabb fertőzést. A *Ralstonia pseudosolanacearum* (*Ralstonia* fajkomplex másik tagja) hazai kimutatása a 2022-ben lehetővé

vált új laboratóriumi módszer alkalmazásával a korábban *Ralstonia solanacearum*-ként azonosított letéti minták újra vizsgálatával jelenleg folyamatban van. 2023-ban öntözővíz letéti mintákból 13 minta esetében volt igazolható a fertőzés.

A *Clavibacter sepedonicus* baktérium esetében az előző évhez hasonlóan nem volt új fertőzés.

A paradicsomot és paprikát károsító paradicsom barna termés-ráncosodás vírus (ToBRFV) terjedése az előző évekhez képest jelentős mértékben nem növekedett, 7 db levélminta esetében volt pozitív eredmény.

Növényi termékek felügyelete, ellenőrzése

Belföldi forgalmazóknál 2023-ban 3.876 forgalmazó helyen 9.061 zöldség-gyümölcs tételt ellenőriztek minőségi és nyomonkövetési szempontok szerint. A kifogások aránya 10,4%, ami emelkedést mutat a korábbi évekhez képest. 302 tételt vontak ki a forgalomból az ellenőrök, ebből 71 tételt (17,7 tonna) semmisítették meg, az esetek többségében a nyomon követhetőség megsértése, illetve ismeretlen eredet miatt. Nemzetközi forgalomban 1.172 export és 13.228 import tétel minőségellenőrzését végezték el, ebből 16 tételt kellett minőségi kifogások miatt visszautasítani.

Növényvédelmi ellenőrzések

A növényvédőszer-maradék vizsgálatokat tekintve 2023-ban 1.367 friss zöldség-, gyümölcs-, és gabonaminta analízisét végezte el a Nébih. A vizsgált minták 38,5%-a kimutatható, de nem kifogásolható mennyiségben tartalmazott növényvédőszer-maradékot. Határérték feletti mennyiségben mért szermaradék-tartalom miatt a minták 1,5%-a (21 db) minősült kifogásoltnak (alma, citrom, retek, paprika, uborka). 7 hazai eredetű minta esetében Magyarországon adott kultúrában nem engedélyezett növényvédő szerek jelenléte volt kimutatható, ami a minták 0,7%-a. A kockázat alapú mintavételi program keretében 2023-ban 22 állati eredetű élelmiszer, 98 növényi alapú feldolgozott termék, bébiétel, valamint 18 takarmány növényvédőszer-maradék

tartalmának vizsgálatát végezte el a laboratóriumi hálózat. Az állati eredetű élelmiszertermékek 18%-a, a növényi eredetű élelmiszertermékek 17%-a, míg a takarmányminták 5%-a tartalmazott kimutatható, de nem kifogásolható mennyiségben növényvédőszer-maradékot.

A lakossági bejelentések és a méhelhullás hatósági kivizsgálását megalapozó növényvédőszer-maradék vizsgálatok mintaszáma elérte a 215 db-ot.

Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok engedélyezése

2023-ban 82 új növényvédő szer okirat és 13 felülvizsgálati engedély készült el, amely lehetővé tette a gazdák számára az új készítmények biztonságos használatát. A meglévő engedélyek közül 411 okirat módosítását, korszerűsítését végezték el a szakemberek. Az engedélyezett klón készítmények száma tovább növekedett (új klón: 55 db), ami egy termék más néven való forgalmazásával látszólagos választékbővítést generál. Az árat csökkentő párhuzamos import engedélyek száma 2023-ban 54 új parallel import okirattal növekedett. Idén már kevesebb készítmény okiratát kellett visszavonni, mivel az európai uniós hatóanyagok száma is csökkent (2020: 87 db, 2021: 104 db, 2022: 30 db, 2023: 28 db).

A kis területen termesztett, de magas gazdasági értéket képviselő kultúrákban (például zöldségfélék, egyéb gyümölcsfélék, dísznövények), vagyis az ún. „kiskultúrákban” az engedélyezett növényvédő szerek száma rendkívül korlátozott. A hazai eljárás egyszerűsítésével 2022-ben 41 készítmény, 2023-ban pedig már 80 készítmény okiratának kiterjesztése történt meg. A termésnövelő anyagoknál 55 új okiratban 98 új készítményt engedélyezett a Nébih és 132 termelésnövelő anyag okirata módosult.

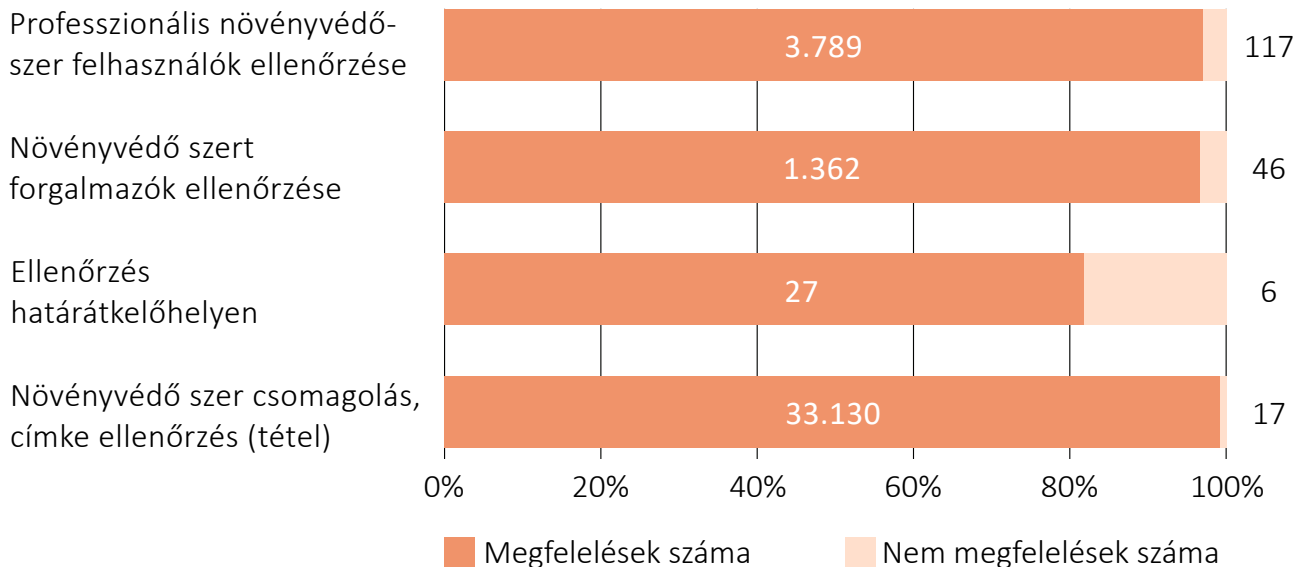
Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok ellenőrzése

2023-ban összesen 12 ellenőrzés történt növényvédőszer-gyártó és -kiszerező üzemekben, szabálytalanságot nem találtak a szakemberek. Ebben az évben a határátkelő-helyeken 33 esetben került sor növényvédő szerek szemrevételezéssel történő vizsgálatára, valamint a

behozattal kapcsolatos dokumentumok ellenőrzésére. Az eljáró felügyelők 6 esetben tártak fel szabálytalanságot. A növényvédő szert forgalmazók körében 1.408 esetben történt hatósági ellenőrzés, a növényvédelmi felügyelők 46 esetben tártak fel valamilyen szabálytalanságot. A növényvédő szerek jogszabályoknak, valamint engedélyokiratoknak megfelelő használatát 3.906 esetben ellenőrizte a hatóság a gazdálkodóknál továbbá több foglalkozásszerű felhasználónál (például permetezéssel foglalkozó szolgáltatók, ipari felhasználók), összesen 117 szabálytalanságot találtak. 2023-ban az I. és II. kategóriájú növényvédő szer forgalmazására, vásárlására és felhasználására jogosító engedélyek kiadásának száma 6.098 volt.

2023-ban összesen 33.147 növényvédő szer tétel ellenőrzése történt meg, csupán 17 tétel nem felelt meg a jogszabályi követelményeknek. Az ellenőrzések alkalmával leggyakrabban lejárt szavatossági idejű növényvédő szerekkel találkoztak a felügyelők, de több esetben volt gond a csomagolással vagy a címkézéssel.

7. ábra: Növényvédelmi ellenőrzések (2023)

A 2023-as évben 42 ellenőrzési eljárás során 241 engedélyköteles terménőnövelő anyag mintázása történt meg. 13 esetben indult hatósági eljárás, amely során 10.247.800 Ft növényvédelmi bírságot szabtak ki.

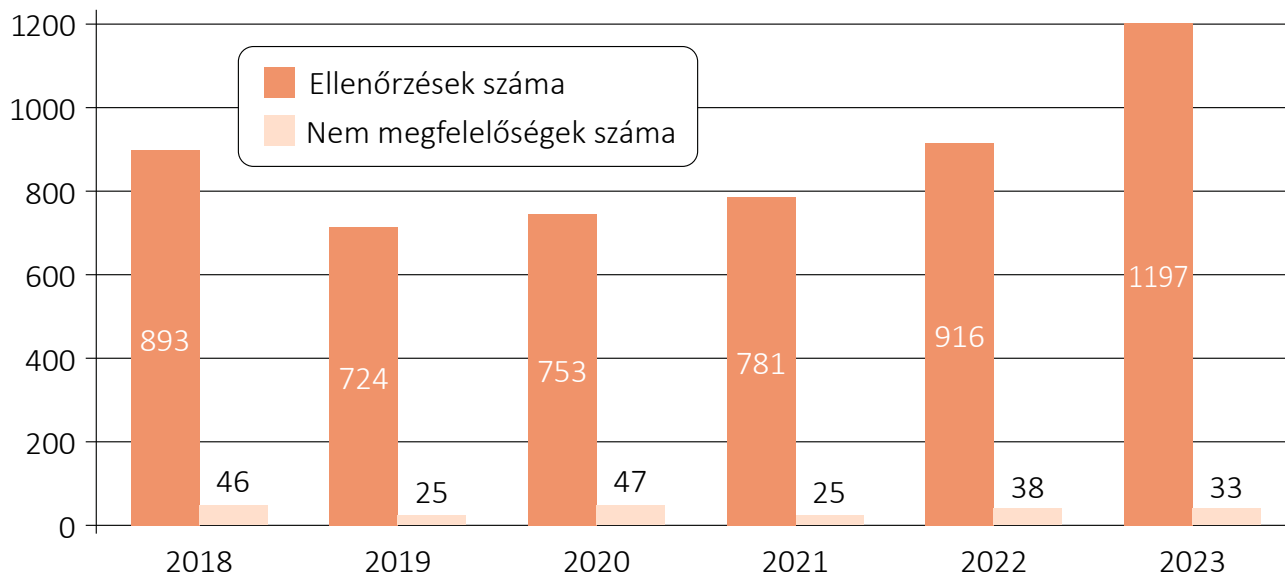
Állatgyógyászati termékek ellenőrzése

Állatgyógyászati készítmények gyártásellenőrzése során 18 ellenőrzés történt, 32 engedélyt adtak ki a szakemberek. Az állatgyógyászati készítmények nagykereskedőinél 11 esetben tartottak ellenőrzést. Az állatgyógyászati készítmények engedélyezéseinél 4 alkalommal került sor a gyógyszer-mellékhatás figyelő rendszer ellenőrzésére. Alaki hibás állatgyógyászati készítmények forgalmazására vonatkozó kérelem kiadására 16 készítmény esetében került sor. Távértékesítésre vonatkozó nyilvántartásba vétel 109 kiskereskedő esetében történt. 52 közforgalmú gyógyszertár állatgyógyászati készítmény forgalmazási tevékenységét vették nyilvántartásba. Az állatgyógyászati készítmények alkalmazását követően tapasztalt mellékhatás-bejelentések száma 2023-ban 15 volt. Az ellenőrzésekhez kapcsolódóan a laboratóriumok 197 állatgyógyászati termék/tétel laboratóriumi/állatházi minőségellenőrzését végezték el. Az állatgyógyászati termékek hazai engedélyezési eljárásaihoz, ellenőrzéséhez, valamint az európai uniós feladatokhoz kapcsolódóan a laboratóriumokban összesen 9.534 vizsgálat történt.

Takarmányok ellenőrzése

Az élelmiszerlánc-felügyelet során elvégzett takarmány-előállító és -forgalmazó létesítmény-ellenőrzések száma 1.197 volt, nem-megfelelőséget 33 esetben tártak fel a felügyelők.

8. ábra: Takarmány-ellenőrzések és nem megfelelések (2019-2023)

Állategészségügyi és állatvédelmi ellenőrzések

A nagylétszámú állattartó telepeken állatjóléti tárgyú ellenőrzés lefolytatására 2023. évben összesen 7.357 alkalommal került sor, melyek során 132 meg nem felelést tapasztalt a hatóság. Ezen túlmenően az ellenőrzések kiterjedtek többek között az állatszállításokra, vágóhidakra, állatkísérleti helyekre, kisállatkereskedésekre, állatkertekre, gyepmesteri telepekre, állatmenhelyekre, cirkuszmenaszériákra és kutyszaporító létesítményekre is. A gazdasági haszonállatok, valamint a magánszemélyek tulajdonában lévő kedvtelésből tartott állatok tartására irányuló ellenőrzések során 164 alkalommal, összesen több mint 62.423.000 Ft értékben szabott ki állatvédelmi bírságot a hatóság. A hazánk területén engedéllyel működő 114 gyepmesteri telepet 124 alkalommal, a nyilvántartásba vett 128 állatmenhelyet 98 alkalommal ellenőrizték a szakemberek. Állatkísérleti hely ellenőrzésére 24 alkalommal került sor. A jogszabály által előírt menaszéria útinapló érvényesítése során a vándorcirkuszok

állatainak tartására vonatkozó jogszabályok betartását, valamint a működéssel kapcsolatos dokumentáció meglétét 60 alkalommal vizsgálta a hatóság.

A vágóhídi állatjóléti tisztviselők, illetve a vágóhídi dolgozók részére megtartott képzéseken részt vett személyek közül előbbi munkakörre 52, míg utóbbira 187 személy részére adott ki a Nébih képesítési bizonyítványt. A Nébih által szervezett és megtartott, nagylétszámú haszonállattartó telepeken kötelezően alkalmazandó állatjóléti felelősök képzésén összesen 1.095 fő vett részt és szerzett képesítési bizonyítványt. Az Állatkísérleti Tudományos Etikai Tanács a tárgyévben összesen 320 állatkísérleti engedélykérelmet bírált el.

A tárgyév kora nyári időszakában Pest vármegyében 12 kutyapanziót ellenőrzött a Nébih. A szemlék során megállapították, hogy 2 létesítmény nem rendelkezett jóváhagyási engedéllyel, míg a fennmaradó 10 esetében kisebb hiányosságokat tapasztaltak.

A Nébih munkatársai a kedvtelésből tartott állatok (kutya, macska, vadászgörény) nemzetközi kereskedelme felügyeletének részeként kezelik a tagállami iRASFF rendszer Food Fraud modulján beérkező olyan kedvtelésből tartott állatokkal (jellemzően kutyákkal) kapcsolatos kereskedelmi ügyeket, melyekben Magyarország érintettsége felmerül. A TRACES-ben rögzített állategészségügyi bizonyítványok adatai szerint a 2022. évben 9.682 szállítmánnyal összesen 31.626 kutyát, a 2023. évben pedig 9.235 szállítmánnyal 26.117 kutyát szállítottak Magyarországról, így némileg csökkent a Magyarországról indított kutyaszállítmányok száma. Mindez csak a bejelentett, hatósági állatorvosi felügyelettel indított szállítmányok számát tükrözi, a nem kereskedelmi célú, vagy annak álcázott, valamint illegálisan szállított állatok számára vonatkozóan csak a felderített esetekről rendelkezik a hatóság információval.

Az Európai Unió 2022 júliusában egy éven keresztül tartó publikus akciót indított a kutyák és macskák illegális kereskedelme ellen. Hazánkban a Nébih koordinálásával valósult meg a program, a Magyar Állatorvosi Kamara, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Nemzeti Nyomozó Iroda közreműködésével. Az akció középpontjában a kedvtelésből tartott állatok kereskedelmi célú szállítását kísérő dokumentumok hamisítása állt, így a Nébih az akció során számos kisállat

útlevél, állategészségügyi bizonyítvány, labor vizsgálati eredményközlő, oltási könyv, vagy akár törzskönyv hamisításával kapcsolatos ügyben végzett kivizsgálást. Az akció időtartama alatt több nagy volumenű, potenciálisan illegális kutyakereskedelmet folytató szereplőt sikerült azonosítani. Ugyan sok esetben csupán 1-1 kutyát érintő szállítmányról szóló bejelentés érkezett, de ezek jelentősége sem elhanyagolható. Több esetben is bebizonyosodott, hogy ezen kivizsgálások eredményei kulcsfontosságúak lehetnek a nagyobb, ismétlődően előforduló hamisítási ügyek felderítése során. Az akció egyéves időtartama alatt 66 kivizsgálást végeztek a magyar állategészségügyi hatóságok. A Food Fraud rendszeren keresztül beérkezett tagállami bejelentések mennyiségét illetően második helyen álltak a Magyarországról származó, nem megfelelő dokumentációval rendelkező, állategészségügyi és állatjóléti feltételeket nem teljesítő kutyaszállítmányok. Az akció lezárását követően a közreműködő hatóságokkal továbbra is él az együttműködés az illegális kutyakereskedelemben érintett szereplők felderítése, felelősségre vonása és tevékenységük megszüntetése céljából. 2023 decemberében a Nébih munkatársai sikeres közös akciót hajtottak végre a Nemzeti Nyomozó Irodával folytatott együttműködés keretein belül, a 2024. évre több hasonló közös ellenőrzés végrehajtását tervezzük.

2023-ban az Európai Unió belüli élőállat és állati termék szállításban résztvevő szakembereknek tartott központi, online közös képzést havonta a Nébih. Az új TRACES rendszerrel kapcsolatos képzés az élőállat kereskedelem folytonosságának megtartásához elengedhetetlen.

2023-ban összesen 3.180 állattartó telepen végeztek járványvédelmi tárgyú ellenőrzést a szakemberek, és 77 esetben szabtak ki bírságot. A Nébih 2023-ban újra átdolgozta, frissítette a kis- és a nagylétszámú állattartás tevékenységi körhöz tartozó hatósági (EÜER) checklistákat, tematikailag jobban szűrhető modulokat alakítva ki. Emellett a víziállatok tartásával kapcsolatban új ellenőrzési modult dolgoztak ki. 2023-ban a Nébih negyedévente ellenőrizte a Létesítmény Ellenőrzési Terv időarányos megvalósulását és erről rendszeresen értesítette a vármegyei kormányhivatalokat.

2023. november 16-17. között országos járványügyi szimulációs gyakorlatot rendezett a hivatal, melynek témája az állatok kíméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok

ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés gyakorlati vonatkozásai voltak.

Az élőállatok, illetve állati eredetű összetevőt tartalmazó termékek harmadik országok relációjában történő szállítása terén 2023-ban 36 ország esetében sikerült a hazai agrárszektor érdekeit is képviselni a már meglévő állategészségügyi export bizonyítványok módosításával, vagy új állategészségügyi bizonyítvány egyeztetésével. Egyre több ország ismeri el a magyar hatóság hitelességét és intézkedései hatékonyságát, amely végső soron a hazai cégek piacra jutási képességét növeli. A hagyományos balkáni piac és több ázsiai ország (például Thaiföld, Kína, Mongólia, Kirgizisztán, Vietnám, Fülöp-szigetek) mellett 2023-ban is szép számmal képviseltették magukat közel-keleti, afrikai, közép- és dél-amerikai államok, valamint Ausztrália és Új-Zéland is. A legtöbb elfogadott bizonyítványminta jellemzően naposbaromfi és keltetőtojás, élő szarvasmarha, állateledel és baromfihús kivitelére szolgál.

A 2023 novemberétől kezdődő, több vármegyében is kitöréseket okozó magas patogenitású madárinfluenza miatt számos harmadik ország vezetett be korlátozásokat hazánkkal szemben az élő baromfi, a baromfihús és egyéb baromfitermékek exportját illetően. A korlátozásokat bevezető harmadik országokkal folyamatos egyeztetés zajlik annak érdekében, hogy ne teljes országtiltást, hanem úgynevezett regionalizációt alkalmazzanak, tehát továbbra is engedjék az élő baromfi és a baromfitermékek kereskedelmét azon vármegyékből, amelyek nem esnek a HPAI szempontjából korlátozás alá. Amennyiben ez nem lehetséges, a magyar hatóság arra törekszik, hogy a HPAI kórokozóját semlegesítő kezeléseknek alávetett termékeket vegyék le a korlátozott termékek listájáról. Az Állategészségügyi Világszervezetet (WOAH) vonatkozó előírásai szerint Magyarország 2023. június 28-tól nyerte vissza mentességét, azonban 2023. november 7-én az újabb járvány miatt ismét elvesztettük mentes státuszunkat. A harmadik országokkal kapcsolatos naprakész kereskedelmi információk a Nébih folyamatosan frissülő információs oldalán érhetők el.

A TRACES alkalmazás adatai alapján 2023-ban a magyar hatósági állatorvosok 27.390 állategészségügyi bizonyítványt állítottak ki export, valamint Európai Unió élőállat szállításokhoz

(2022: 27.529). Ebből 5.216 szállítmány (2022: 4.485) képezte a tényleges exportot különböző harmadik országokba 8.113.464 állattal (2022: 12.335.524). Megállapítható, hogy a kiszállítások döntő többsége az EU tagállamokba irányult.

15. táblázat: Élőállat-kiszállítások az EU-ba és harmadik országokba (2023)

Faj	Összes szállítmány (db)	Állatlétszám (db)	Fő piacok
Ló	1.881	3.757	EU, Törökország, Egyesült Királyság, Egyesült Államok
Szarvasmarha	6.513	252.242	EU, Törökország, Orosz Föderáció, Libanon, Izrael, Líbia, Albánia
Sertés	2.010	454.719	EU, Albánia, Moldovai Köztársaság
Juh, kecske	1.697	488.983	EU, Izrael, Libanon, Orosz föderáció
Baromfi	5.314	114.913.759	EU, Üzbegisztán, Algéria, Kazahsztán, Albánia, Moldova, Bosznia-Hercegovina
Kutya, macska	9.493	26.648	EU, Egyesült Királyság, Egyesült Államok

Állategészségügyi határellenőrzések

Röske, Záhony és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér állategészségügyi határállomásain élőállat importellenőrzésre 2023. évben 546 szállítmány esetében került sor. A szállítmányok többségét regisztrált lovak (194 szállítmány), díszhalak (103 szállítmány), élő rákfélék (67 szállítmány) alkották. 2 élőállat szállítmányt (regisztrált lófélé) utasítottak vissza a szakemberek. 7 regisztrált élőállat tranzitszállítmány (élő hal, puhatestű) haladt keresztül Magyarországon.

Az állategészségügyi ellenőrzésre kötelezett élelmiszer (jellemzően: baromfi, tej, méz), az állati takarmány és a nem emberi fogyasztásra szánt egyéb (jellemzően: trófea, marhabőr,

toll) szállítmányokból 11.897 szállítmányt ellenőriztek, amelyből 82 szállítmányt utasítottak vissza. A nem-megfelelőségek leggyakrabban továbbra is dokumentációs problémákból (70 szállítmány esetében), kisebb mértékben azonossági hiányosságokból (9 szállítmány esetében) fakadtak. Előfordultak utasforgalomban belépni szándékozó, de állategészségügyi ellenőrzési kötelezettség alá tartozó esetek is, többségében ezek kedvtelésből tartott állatok.

Állati melléktermék kezelő létesítmények felügyelete

Az állati eredetű melléktermékeket bejelentő elektronikus rendszerben 2023. tárgyévre vonatkozóan megközelítőleg 1.500 db jelentést nyújtottak be. Az adminisztratív terhek csökkentését célzó kormányzati deregulációs törekvésekkel összhangban 2024. január 1-től módosult az állati melléktermékekre irányadó 45/2012. (V. 8.) VM rendelet. A továbbiakban a keletkezett és átadott állati eredetű melléktermékek mennyiségéről nem szükséges jelentést tenni. Az átvett – esetlegesen továbbadott – állati eredetű melléktermék mennyiségét ugyanakkor az állati eredetű melléktermék szállítását, kezelését, tárolását, feldolgozását, felhasználását vagy ártalmatlanítását végző valamennyi üzemeltetőnek továbbra is jelentenie kell telephelyenként a tárgyévet követő év március 1-ig.

2023-ban 128 létesítményt jelöltek ki ellenőrzésre kockázatbecslés alapján az éves ellenőrzési tervben. Az ellenőrzések szakmai minőségének biztosítására a Nébih 2023-ban is visszaellenőrzött bizonyos számú, a járások vagy vármegyei szervek által az EÜER-rendszerben regisztrált ellenőrzést. 2023-ban kiemelten a Vas és Fejér vármegyei létesítmények ellenőrzését keresztellenőrizték szakmai szempontból. Mindkét vármegyében egy-egy vágóhidat, Vas vármegyében egy állateledelt gyártó üzemet, Fejér vármegyében pedig egy sertéstartó létesítmény kiskapacitású égető berendezését választották ki. Ezenkívül mindkét vármegye állati melléktermék üzem engedélyezési eljárásrendjét is felülvizsgálták a Nébih szakemberei, melynek keretében kiugró hiányosságot nem állapítottak meg. A vágóhíd állati melléktermék kezelésének ellenőrzésében jelölési és nyomonkövetési hiányosságokat nem észrevételeztek az ellenőrök, a kiskapacitású égető berendezés esetében a kalibráció hiányosságának feltüntetése maradt el. A hiányosságok pótlását a Nébih elrendelte. A központi szakmai keresztellenőrzések

következtetéseit a 2023. évtől létrehozott szakértői hálózat havi rendszerességgel tartott online ülésein keresztül is kommunikálták az egységes hatósági ellenőrzés végrehajtása és a szakmai minőség javítása érdekében. A szakértői hálózat értekezletei lehetőséget adnak az egyes létesítménytípusok engedélyezésével kapcsolatos és az egyéb felmerülő szakmai kérdések megvitatására is.

Állategészségügyi programok és vizsgálatok

2023-ban is folytatódtak a fertőző állatbetegségek behurcolásának, elterjedésének megállapítására szolgáló monitoring programok. A Nébih állategészségügyi diagnosztikai laboratóriumaiba összesen 1.304.912 minta érkezett vizsgálatra, amelyből a szakemberek 1.964.396 vizsgálatot végeztek el.

A Nébih nyilvános honlapján elérhetőek az egyes állatbetegségektől mentes egészségügyi státuszainkra vonatkozó információk (<https://portal.nebih.gov.hu/kitoresek-es-mentessegek>). A mézelő méhek vándoroltatásához nagy segítséget jelenthet a honlapon található méhegészségügyi térkép, amely a nyúlós költésrothadás kitöréseket ábrázolja (<https://portal.nebih.gov.hu/mehbetegseg-zarlatok>).

Kérődző állatok betegségei

■ Gümőkór

2023-ban megközelítőleg 15.000 szarvasmarha-állományt vizsgáltak a gümőkórmentesség ellenőrzés során. A Nébih laboratóriuma 2023-ban 238 diagnosztikai vágásból és 63 monitoring vizsgálatból származó szarvasmarha mintájából végzett bakteriológiai vizsgálatot, továbbá diagnosztikai célból 13, más fajba tartozó házi, vadon élő és fogságban tartott emlősállatból származó mintát vizsgált a gümőkór kórokozójának kimutatása céljából. Hét szarvasmarhatelep fertőzöttségét mutatták ki: Somogy vármegyében 2 kitörést, Békés, Baranya, Hajdú-Bihar, Veszprém és Tolna vármegyékben 1-1 kitörést igazoltak. Ettől függetlenül Magyarország 2023-

ban továbbra is megőrizte a gümőkórtól hivatalosan mentes minősítését, mivel országosan a fertőzött telepek és állatok száma a jogszabály által megengedett mérték alatt maradt.

■ *Szarvasmarha brucellózis, szarvasmarhák enzootikus leukózia*

Célegyenesbe érkezett a szarvasmarha brucellózistól való, minimum hároméves mentesítési program. Amennyiben 2024-ben sem erősítik meg a betegség jelenlétét, és továbbra is pontosan végrehajtják a vonatkozó szűrővizsgálatokat, úgy jövő évtől Magyarország az EU által elfogadott módon, hivatalosan is mentessé válhat a betegségtől. Ehhez továbbra is rendkívül fontos még, hogy a jogszabály által előírt módon a vetéléseket kivizsgáltsák.

A szarvasmarha brucellózis felderítésére több mint 500.000, míg a szarvasmarha-leukózia kapcsán több mint 300.000 vizsgálatot végeztek el a szakemberek az elmúlt évben. A fertőzést nem állapították meg egy állományban sem.

■ *Juh- és kecskefélék brucellózisa (*Brucella abortus*, *Brucella melitensis*, *Brucella suis*)*

A juh- és kecskefélék brucellózistól való hazai mentességünk ellenőrzéseként, valamint a szállításokhoz kapcsolódóan juhból és kecskékből 17.950 minta vizsgálatát végezte el a Nébih laboratóriuma. Valamennyi vizsgálat negatív eredményre vezetett, így Magyarország megőrizte *Brucella abortus*, *B. melitensis* és *B. suis* általi fertőzöttségtől való hivatalosan mentes státuszát.

A monitoring tervben a 2023. évre előírt mintaszámot a vármegyei kormányhivatalok maradéktalanul teljesítették.

■ *Bőrcsomósodáskór (*Lumpy skin disease*; LSD)*

A délkelet-európai országokban az elmúlt években végrehajtott vakcinázási programoknak köszönhetően 2023-ban sem fordult elő bőrcsomósodáskór a régióinkban, így hazánkban sem.

■ Szivacsos agyvelőbántalmak (TSE)

A 2023-as év során TSE-gyorstesztel 13.274 szarvasmarha mintát, továbbá 22.083 juh és 219 kecske mintát vizsgáltak meg a szakemberek. Ezenkívül 23 bivaly, 10 őz, 4 gímszarvas, 1 dámszarvas és 1 indiai antilop minta vizsgálata történt meg. 12 esetben állapítottak meg juhokban atipikus súrlókórt (scrapie-t). Szarvasmarha szivacsos agyvelőgyulladás (a továbbiakban: BSE) hazánkban soha nem fordult elő, így BSE szempontjából továbbra is az elhanyagolható kockázatú országok közé tartozunk.

Az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2001. május 22-i 999/2001/EK rendeletben foglaltak szerint hazánkban évente minimum 10.000 elhullott, valamint 10.000 emberi fogyasztásra levágott, 18 hónaposnál idősebb juhból szükséges mintát vennie (atipikus scrapie-vel nem fertőzött állományokból). A 2020 nyaratól alkalmazott mintavételi gyakorlat a 2023-as évben is beváltotta a hozzá fűzött reményeket, így a tavalyi évben is sikerült maradéktalanul teljesíteni a minimálisan előírt mintaszámokat.

2023-ban elhullott kategóriában 10.643 db, levágott kategóriában 10.981 db társfinanszírozás szempontjából is elfogadható minta vizsgáltára került sor.

■ Kéknyelv betegség

A kéknyelv betegség vírusának kimutatására szolgáló PCR módszerrel 4.725 mintát dolgozott fel a Nébih az elmúlt évben. A megvizsgált minták jelentős többsége továbbra is az export előtti ellenőrző vizsgálattal hozható összefüggésbe, illetve monitoring céljából érkezett. A PCR vizsgálatokon kívül a betegség szerológia vizsgálatára (ELISA módszerrel) 15.071 minta érkezett.

Hollandiában 2023. szeptember elején kitört, majd országszerte rendkívül gyorsan elterjedt a 3-as szerotípus okozta kéknyelv-járvány. Október elején a korábban mentes státuszú tagállamok közül Németország és Belgium is bejelentette a betegség holland határhoz közeli megjelenését.

A magyar állatállomány védelme, valamint mentes státuszunk megőrzése érdekében a hazai hatóság elrendelte a Magyarországra szállított szarvasmarhák vizsgálatát. A betegség leghosszabb lappangási idejét figyelembe véve a 2023 júliusától Magyarországra érkező fogékony állat szállítmányok vizsgálatát írták elő. Az érintett 59 szállítmánnyal érkezett csaknem 3.800 szarvasmarhából a vizsgálat idején már csak mintegy 1.150 állatot tartottak hazánkban, a többit harmadik országokba exportálták.

A vármegyei kormányhivatalok bevonásával és közreműködésével összesen csaknem 1.700 mintavétel és laboratóriumi vizsgálat történt, mely másik tagállamból érkező szarvasmarhákkal együtt tartott állatokat is érintett. Öt tenyészetben összesen 15 holland származású nem vakcinázott állatnál igazolódott, hogy korábban találkoztak már a vírussal, megfertőződtek és áthangolódtak. Bár ezen szarvasmarhák fertőzésveszélyt nem jelentenek, de az eredmények mindenképp azt mutatják, hogy Magyarország kéknyelv-betegség mentességének megőrzése szempontjából kulcsfontosságú a megelőzés: a vírus terjesztésében szerepet játszó szúnyogok elleni védekezés, valamint a karantén előírások szigorú betartása.

A betegség 2023-ban sem fordult elő hazánkban, így e tekintetében hazánk az EU által hivatalosan elismert mentes státuszát megőrizte.

■ *Kecskék arthritis-encephalitis (CAE) és Visna-Maedi vírus ellenanyag*

A Nébih laboratóriuma 2023-ban főleg export előtti vizsgálatként 14.143 CAE és Visna-Maedi ELISA-vizsgálatot végzett. A minták jelentős többsége Visna-Maedi elleni vírus specifikus ellenanyagok kimutatására érkezett.

Sertés betegségek

■ *Klasszikus sertéspestis (KSP)*

Magyarország megtartotta klasszikus sertéspestistől mentes státuszát. Vaddisznó esetében az elmúlt évben is folytatódott a KSP felderítésére irányuló aktív és passzív surveillance,

házisertés esetében pedig a passzív surveillance. 2023. évvel kezdődően a KSP surveillance-t újra országosan végezték (előzőleg vaddisznó aktív surveillance-t csak Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar vármegyékben végeztek). Ezek során KSP-re összesen 288 PCR és 2.631 ELISA vizsgálatot végeztek, vaddisznó esetében pedig 1.820 ELISA-t és 189 PCR-t. Pozitív eset nem volt.

■ *Afrikai sertéspestis (ASP)*

Kiemelt feladatként folytatódott a Bizottság 2022. januárjában tartott auditjának ajánlásaira, a feltárt hiányosságok kezelésére hozott intézkedések végrehajtásának, a területi hatósági szolgálat munkájának központi hatóság által történő fokozott ellenőrzése és felülvizsgálata.

Az ASP járvány hazai vaddisznóállományokban való terjedésének 2020 óta megfigyelhető lassulása 2023. évben is tovább tartott. A vírust 2021 augusztusában Fejér vármegyében történt megjelenése óta újabb vármegyében nem mutatták ki. A 2023. év során az előző évhez hasonlóan diagnosztizált pozitív eseteket a már korábban megállapított fertőzött területen belül igazolták, így a fertőzött terület nagyságát sem kellett az elmúlt két évben növelni.

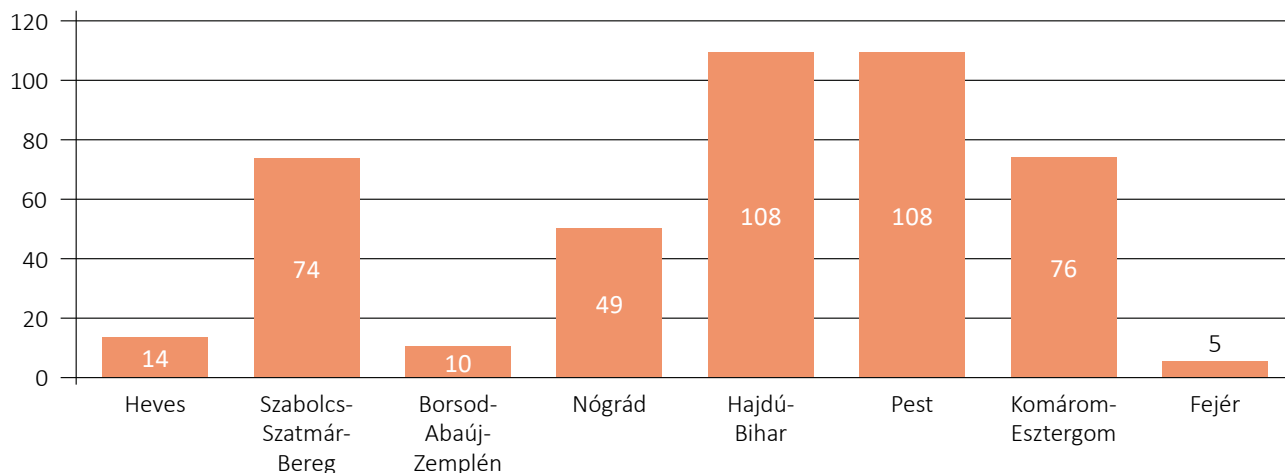
A kedvező járványügyi helyzetnek és az állománygyérítés sikeres végrehajtásának köszönhetően, az ASP elleni védekezésről szóló uniós stratégiában foglaltaknak megfelelően az Európai Bizottságnak 2022-ben benyújtottuk a korlátozás alá vont területek csökkentéséről szóló beadványt. A benyújtott vizsgálati anyagok és a kockázatelemzésen alapuló tanulmány a Bizottság részéről kedvező elbírálást kapott, így 2023 júniusában lehetőség nyílt a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei fertőzött terület jelentős, 20 vadgazdálkodási egységnyi (VGE) területet érintő csökkentésére. A fertőzött terület csökkentése maga után vonta a magas kockázatú terület csökkentésének lehetőségét is.

Így a Bács-Kiskun vármegyei magas kockázatú terület két VGE területére csökkent, Csongrád-Csanád vármegye pedig újra teljes egészében közepes kockázatúvá, az uniós nomenklátúra

alapján mentes területté vált. Ez egyrészt az érintett vármegyékben, területen gazdálkodó sertéstartóknak kedvezőbb piaci lehetőségeket biztosít, másrészt pedig igazolja a vírustól való mentesítésre fordított munka és energia hasznosságát és eredményességét.

2023-ban összesen 444 vaddisznó esetet regisztráltak Magyarországon. Vármegyei bontásban az alábbi ábra szerint.

9. ábra: ASP pozitív vaddisznók vármegyei megoszlása (2023)

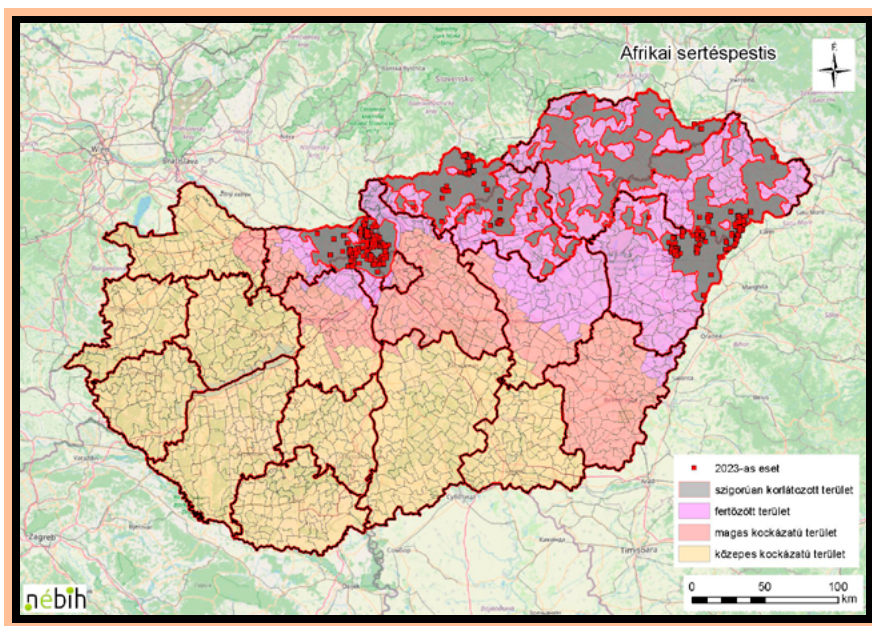
A hazai kedvező járványügyi helyzet mellett 2023 nyarán Horvátországban a házisertés-állományokban kitört és a vaddisznóállományban is megjelent betegség robbanásszerű terjedése hazánk déli határ menti vármegyéit veszélyeztette. A fokozott védekezés, a vírus ezirányból történő behurcolásának megakadályozása érdekében meghozott intézkedések megszervezésében és végrehajtásának koordinálásában az Országos Járványvédelmi Központ által a 2021. évben létrehozott tanácsadói hálózat tagjai is nagy szerepet kaptak és vállaltak.

A betegség házisertés-állományban továbbra sincs jelen, de a vaddisznóállomány csökkenő fertőzöttsége is állandó veszélyt jelent a betegség behurcolására.

2023-ban eddig megelőző intézkedésként afrikai sertéspestis gyanúja miatt 1 településen, 1 udvarban összesen 16 sertés felszámolására került sor.

2023-ban (beleértve a 2022. évről áthúzódott kifizetéseket) az ASP elleni védekezés kiadása 5.164,4 millió Ft volt, ebből kártalanítás 2.547,8 millió Ft, a vármegyei kormányhivatalok további költsége 2.344,2 millió Ft, a Nébih-nél felmerült hatósági költség 272,4 millió Ft.

A 2023-as évben vaddisznómintákból több mint 60.000 PCR vizsgálatot és több mint 4.000 ELISA tesztet végzett a laboratórium, mintegy 125.000 házisertés mintából kb. 53.000 ASP PCR vizsgálat készült.

10. ábra:
ASP pozitív vaddisznó
esetek (2023)

Aujeszky-betegség

A sertésállományok Aujeszky-betegségének felderítése céljából végzett monitoring vizsgálatok az (EU) 2016/429 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a bizonyos jegyzékbe foglalt és

új betegségekre vonatkozó felügyeletre, mentesítési programokra és betegségtől mentes minősítésre vonatkozó szabályok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2020/689/EU Bizottsági rendelet IV. mell. V. rész 1. fejezet 2. szakaszának megfelelően történnek. Eszerint 2023-ban 82.866 ELISA és 168 PCR vizsgálatra került sor. Hazánk továbbra is hivatalosan mentes ettől a betegségtől.

■ *PRRS*

Hosszú évek kitartó, következetes munkájának köszönhetően 2022. július 1-re hazánk gyakorlatilag mentessé vált a sertések reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómája (PRRS) betegségtől. A mentesség nemzetközileg is hivatalossá tételéhez a WOAH-hoz „self-declaration” benyújtása szükséges. A teljes körű szeronegativitást országos szinten azonban még nem tudtuk elérni, mert időnként még felbukkannak regisztrálatlan, ellenőrizetlen sertéstartók, akik a szürke gazdaságból szerzik be állataikat. Mindez azt eredményezte, hogy a WOAH felé egyelőre nincs lehetőségünk „self-declaration”-t benyújtani. A PRRS a sertéstartás egyik legnagyobb gazdasági veszteséget okozó fertőző betegsége. Becsült kártétele évente meghaladja a 2 milliárd dollárt a világon. A hazai PRRS-mentesítés magával vonta más fertőző sertésbetegségek előfordulásának csökkenését is a telepeken, mert a mentesítési intézkedések következtében jelentősen javult a járványügyi helyzet. A hazai mentesség fenntartásában a legnagyobb kihívást továbbra is a külföldről érkező import hízóalapanyag jelenti, így a karantén elején és végén történő vizsgálatoknak kiemelt szerepe van. Ezenkívül komoly problémát jelent az egyedi PRRS ELISA pozitív állatok megjelenése negatív állományokban, ezért külön protokoll készült ezen állományok diagnosztikai vizsgálatára a lehetséges fertőzés megerősítése vagy kizárása érdekében. 2023. évben több mint 130.000 mintából 6.934 PCR, valamint 135.154 szerológiai (ELISA) vizsgálatot végeztek el az állategészségügyi laboratóriumok.

■ *Sertés brucellózis*

Az elmúlt évben a házisertés mintákon a sertésbrucellózisra vonatkozóan elvégzett szerológiai vizsgálatok száma 67.358 volt. Mivel szeropozitív eseteket nem állapítottak meg, ezért

2023-ban nem került sor Brucella-szeropozitív sertések diagnosztikai vágásból származó szervmintáinak laboratóriumi vizsgálatára.

Egyéb betegségek

■ **Veszettség**

2023-ban mintegy 1.041 állat veszettségre irányuló diagnosztikai vizsgálata történt meg a Nébih laboratóriumaiban. Emberi fertőződésre, megbetegedésre 1994 óta nem került sor Magyarországon. 2023-ban 16 igazolt eset volt (3 kutya, 1 macska, 2 szarvasmarha és 10 róka), mindegyik Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, a magyar-ukrán-román hármashatár térségében. Az esetekről a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ illetékes szervét, továbbá az Európai Uniót és az Állategészségügyi Világszervezetet, valamint az ukrán és a román főállatorvost is rendszeresen tájékoztatta a Nébih. Emellett számos járványügyi intézkedést, többek között fokozott felügyelet elrendelését kezdeményezte a Nébih Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, melyeket mindaddig fenntart, amíg a járványügyi helyzet azt szükségessé teszi.

A betegség behurcolása feltehetően természetes úton, a vadállomány Ukrajna felőli mozgása révén következett be. Ezt támasztja alá, hogy valamennyi eset az ukrán határ közelében történt. Emellett a térségben a korábbinál magasabb a járványügyi kockázat, mivel Ukrajna állategészségügyi hatósága a háború miatt nem tudta maradéktalanul végrehajtani a rókaállomány immunizálási programját, és a veszettség keleti szomszédainknál, Ukrajnában és Romániában még rendszeresen előfordul.

Ahogy 2022-ben, úgy 2023 tavaszán és őszén, Magyarország keleti és déli határa menti vármegyékre kiterjedően, 27.423 km²-es területen folytatódott a vadon élő ragadozók veszettség elleni immunizálása a Nébih szervezésében. A kezelendő területekre kampányonként 548.650 adag vakcina tartalmú csalétket juttattak ki kisrepülőgépek segítségével. A vizsgált rókák és aranyakálok háromnegyede felveszi a csalétket, ami nemzetközi összehasonlításban nagyon

jó aránynak számít. A rókák immunizáltságának ellenőrzése során 1.114 vérminta ELISA és 1.174 állkapocsminta tetraciklin-marker vizsgálatát végezték el a Nébih laboratóriumai.

■ *Lovak fertőző kevésvérűsége*

2023. évben több mint 25.000 vizsgálatot végeztek a szakemberek ló fertőző kevésvérűség ellenanyag kimutatása céljából. A vizsgálatok során 3 ismételt vizsgálatban is pozitív lovat talált a laboratórium, amelyeket Fejér, Somogy, valamint Tolna vármegyékben tartottak. A fertőzött lovak tüneteket nem mutattak, azokat – a betegség továbbterjedésének megakadályozása érdekében, a nemzetközi előírásokkal összhangban lévő hazai jogszabály alapján – állami kártalanítás mellett leölték.

■ *Nyugat-nílusi láz*

2023. évben 30 esetben igazoltak fertőzöttséget betegsége gyanús, idegrendszeri tüneteket mutató állatokból: 27 lóban és 3 vadmadárban állapították meg a betegséget. 2023. évben összesen 185 IgM típusú ellenanyagot kimutató ELISA vizsgálatot végzett a Nébih laboratóriuma. A vírus kimutatása érdekében 55 db PCR vizsgálatra került sor, főleg madarakból, illetve idegrendszeri tüneteket mutató lovakból.

A korábbi évekhez képest 2023-ban kimagaslott a nyugat-nílusi láz kitörések száma. A Nébih az EU és WOAH felé történő jelentésen túl – zoonotikus betegségről lévén szó – valamennyi esetről tájékoztatta a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központot, emellett a Nébih honlapjára figyelemfelhívó cikk készült.

■ *Madárinfluenza*

2023 novemberében ismét megjelent Magyarországon a magas patogenitású madárinfluenza vírusa. A járvány Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében kezdődött, majd további 8 vármegyében jelent meg (Bács-Kiskun, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-

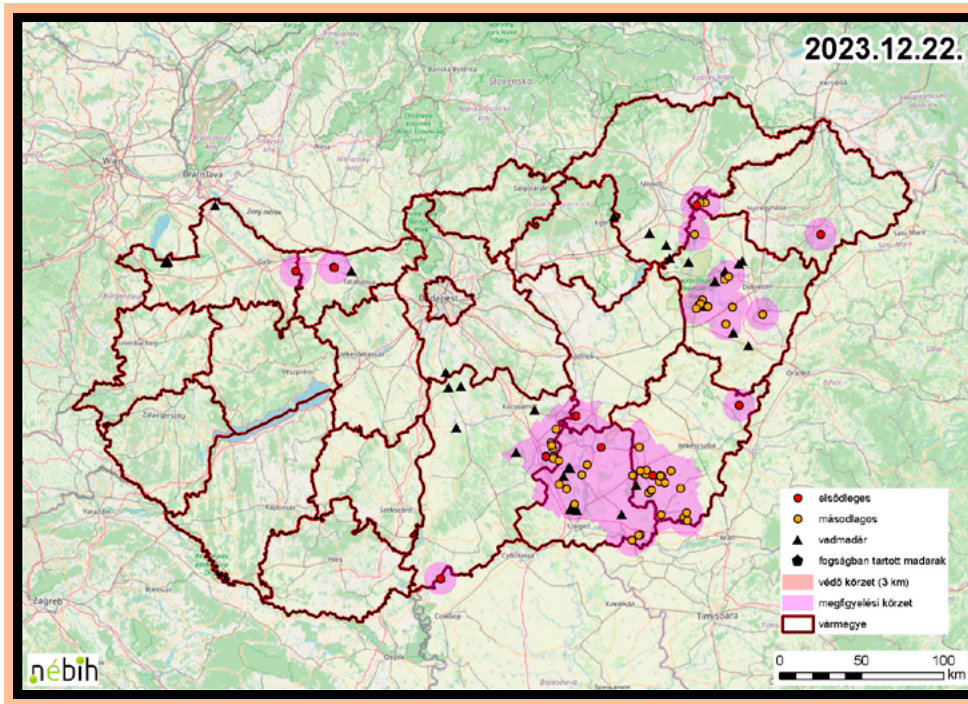
Csanád, Győr-Moson-Sopron, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Somogy). A betegség a korábbi járványoktól eltérően nem robbanászerűen jelentkezett az érintett vármegyékben, hanem elszórtan, összesen 10 vármegyében. A hazánkon átvonuló darvak nagy szerepet játszottak a vírus terjesztésében. Ezt alátámasztja, hogy a kitörések elsősorban a darvak vonulási útvonalán jelentek meg. Másrészt a filogenetikai vizsgálatok is igazolták, hogy ugyanaz a vírustörzs okozta a baromfi és vadmadár kitörések legnagyobb részét. A darvak is nagy számban pusztultak el ebben az időszakban madárinfluenza következtében.

16. táblázat: Madárinfluenza kitörések vármegyei bontásban

Vármegye	Vadmadár
Bács-Kiskun	9
Békés	21
Borsod-Abaúj-Zemplén	2
Csongrád-Csanád	13
Győr-Moson-Sopron	4
Hajdú-Bihar	13
Jász-Nagykun-Szolnok	4
Komárom-Esztergom	2
Somogy	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	7
Összesen	76

A 2023 novemberétől 2024 január végéig tartó időszakban összesen 76 baromfi kitörést azonosítottunk, a leölt állatok száma kb. 1,53 millió db. Az utolsó hazai korlátozott területet 2024. február 27-én oldottuk fel.

11. ábra:
 Madárinfluenza
 járvány legnagyobb
 kiterjedése
 (2023. december)

2023-ban összesen 279 vadmadárból (83 kitörés) mutattuk ki a vírust, amelyek 18 különböző fajhoz tartoztak. A legtöbb pozitív kitörést a következő fajokban azonosítottuk: bütykös hattyú, dankasirály, daru, küszvágó csér és szerecsensirály. Minden esetben a vírus H5N1 altípusát mutatta ki a laboratórium.

17. táblázat: Pozitív vadmadarak vármegyei bontásban

Vármegye	Vadmadár
Bács-Kiskun	9
Békés	6
Borsod-Abaúj-Zemplén	9
Csongrád-Csanád	23
Fejér	51
Győr-Moson-Sopron	45
Hajdú-Bihar	15
Heves	1
Jász-Nagykun-Szolnok	1
Komárom-Esztergom	1
Pest	54
Somogy	59
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2
Veszprém	3
Összesen	279

2023 novemberétől Bács-Kiskun vármegyében több víziszárnyas-tartó gazdaságban kimutattuk az alacsony patogenitású madárinfluenza jelenlétét is. 2024 márciusáig 14 esetben mutatta ki a Nébih laboratóriuma az alacsony patogenitású madárinfluenza vírus H5N2 altípusát. A jellemzően vágásra szánt állományok minden esetben tünetmentesek voltak.

A járvány gazdasági hatásai:

A 2022 novemberétől kezdődő és 2023 tavaszáig tartó madárinfluenza járvány miatt összesen 460 db kártalanítási határozatot adtak ki, megközelítőleg 16,5 milliárd Ft-nyi összegről. A 2023 novemberében kezdődő járvány esetében a vármeigyék jelzései alapján 119 db kártalanítási határozat kiadása várható mintegy 9 milliárd Ft értékben. 2023 év elejétől 2024 elejéig az összes hatósági költség körülbelül 1,8 milliárd Ft-ra becsülhető. Ugyanezen időszak alatt 18,4 milliárd Ft kártalanítást fizettek ki. Az Európai Unió vészhelyzeti alapjából 25,3 milliárd Ft-nyi összeg lehívására adtuk be az igényünket. A 2020-as járvány miatt felmerülő költségekre 2023-ban az EU 1,4 milliárd Ft-nyi összeget fizetett ki. E járvány kapcsán igényelt és az EU által elfogadott összeg alapján még további 973,6 millió Ft-nyi összeg várható az EU-tól. Szintén 2023 novemberében a 2021-es év eleji járvánnyal összefüggő költségekkel kapcsolatosan az EU 1,2 milliárd Ft-nak megfelelő összeget utalt át. Az általunk igényelt összegből a fennmaradó összeg még 270 millió Ft.

A járványok óriási humán erőforrást is igényeltek. A járványügyi intézkedések végrehajtása során az érintett vármeigyékben a munkálatokban naponta 1-4 állatorvos, 1-7 fertőtlenítő személy és 1-8 kiszolgáló személy vett részt. A Nébih-nél 7 fő vett részt a járványvédelmi munka irányításában és a járványügyi nyomozásban. A járványok eszköz- és anyagigénye is rendkívül nagy volt. A Nébih 2023 év elejétől kezdődően 2024 januárig madárinfluenza miatt összesen 118.390 kg szárazjeget és 23.407 l fertőtlenítőszer használt fel. 2023-ban több mint 380.000 mintából mintegy 86.000 madárinfluenzára irányuló PCR vizsgálatot végzett a Nébih laboratóriuma.

A járvány nemzetközi hatásai:

A madárinfluenza járvány komoly gazdasági károkat okozott a baromfi és a baromfitermékek Európai Unión belüli és harmadik országok felé történő szállításának korlátozása miatt. Az Európai Unión belül és néhány harmadik ország (például Kanada, Ukrajna) esetében csak a korlátozás alatt álló területről (védő- és megfigyelési körzet) tiltott a szállítás, más harmadik

országok esetében madárinfluenza kitörés esetén automatikus a regionalizáció, tehát a korlátozó intézkedések a kitörés helye szerinti adminisztratív területre (vármegyére) vonatkoznak. Ilyen országok például Szingapúr, Japán, Hongkong, Vietnám, Mexikó és az Oroszországi Föderáció. Egyes harmadik országok esetében viszont a korlátozó intézkedések egész Magyarország területét érintik. Ilyen országok Dél-Korea, az Egyesült Arab Emírségek, a Fülöp-szigetek, Kína, Kuvait, Marokkó, Omán, Peru, Szaúd-Arábia, Szudán és Tajvan.

Franciaországban 2023 októberétől megkezdődött a vágási céllal tartott kacsák madárinfluenza elleni vakcinázása. Ez nemcsak Franciaország, hanem az Európai Unió harmadik országok felé irányuló baromfi exportját is érintette, miután az Egyesült Államok megtiltotta a kacska és a kacsa termékek exportját az Európai Unió teljes területéről.

Monitoring vizsgálatok:

A 2023. évben a madárinfluenza monitoring programban meghatározott mintaszámok kiírásánál szintén a lehető legtöbb járványügyi, környezeti és gazdasági tényezőt vették figyelembe annak érdekében, hogy a mintaszámok meghatározása és kiírása az egyes vármegyék kockázati státusza alapján történjen.

A 2023-as madárinfluenza monitoring kiírás országos átlagban 79%-ban teljesült, baromfi esetében ez a szám 92%, míg vadmadár esetében 66% volt. A baromfi monitoringot Fejér, Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar, Somogy, Vas, Zala vármegye, a vadmadár monitoringot Baranya, Fejér, Heves, Pest, Somogy, Tolna, Vas, Veszprém vármegyék teljesítették maradéktalanul.

Salmonella gyérítési program

2023-ban is folytatódott a baromfiállományok *Salmonella* baktériumok előfordulásának EU által társfinanszírozott gyérítési programja. A program célkitűzése, hogy a tenyésztők-, a brojlercsirke-, a tenyészpulyka- és a hízópulyka-állományokban 1% alatt, míg tojótyúk-állományok esetén 2% alatt legyen a fertőzött állományok száma. Ennek érdekében az EU társfinanszírozással

támogatja a fertőzött állományok felszámolásához kapcsolódó kárenyhítési költségeket, a fertőzés megelőzésére szolgáló vakcinázás költségeit, valamint a fertőzöttség felderítésére szolgáló hatósági mintavételeket és az ehhez kapcsolódó laboratóriumi költségeket is.

■ *Halak vizsgálata*

Magyarország teljes területe 2023. évben továbbra is hivatalosan mentes maradt:

- a lazacok fertőző vérszegénységétől (ISAV) (lásd az (EU) 2016/429 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az egyes tagállamok és azok körzetei vagy kompartmentjei „betegségtől mentes” és „nem vakcinázó” státuszának bizonyos jegyzékbe foglalt betegségek tekintetében történő jóváhagyása, valamint az említett betegségekre vonatkozó mentesítési programok jóváhagyása tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2021. április 15-i 2021/620 végrehajtási rendelet XIV. melléklet I. Rész) és
- a pontyfélék tavaszi virémiájától (SVC) (lásd a víziállatokat érintő egyes betegségek hatásának enyhítését célzó nemzeti intézkedéseknek az (EU) 2016/429 európai parlamenti és tanácsi rendelet 226. cikke (3) bekezdésével összhangban történő engedélyezéséről és a 2010/221/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. február 11-i 2021/260 végrehajtási határozat I. melléklet).

Az Európai Bizottság által jóváhagyott Koi herpesz vírus betegség (KHV) aktív felügyeleti program megszűnt 2021-ben, a mentesség elérése a betegség új uniós besorolására való tekintettel nem szükséges, csak a passzív felügyelet és a bejelentési kötelezettség maradt érvényben. Koi herpesz vírus kimutatására irányuló vizsgálatok 38 halgazdaságból és összesen 554 halból történtek. A vizsgálatok során 6 gazdaságban igazolódott a betegség 2023-ban.

A pontyfélék tavaszi virémiájának (SVC) kimutatására irányuló vizsgálatok 21 halgazdaságból és összesen 245 halból történtek, amely vizsgálatok minden esetben negatív eredményre vezettek. A pisztrángfélék fertőző vérképzőszervi elhalása (IHN) és a pisztrángfélék vírusos

vérfertőzése (VHS) betegségek tekintetében a 2023. évi monitoring program során a 22 halgazdaságból, összesen 969 halból származó minták vizsgálata minden esetben negatív eredménnyel zárult.

■ *Méhek vizsgálata*

A 2023. őszi méhegészségügyi monitoring vizsgálatok során 1.179.341 méhcsaládot vizsgáltak a szakemberek. Nyúlós költésrohadás gyanúja miatt 184 méhészetből összesen 3.318 db minta vizsgálatára került sor. Összesen 173 méhészetben állapították meg a nyúlós költésrohadást egy vagy több alkalommal, a pozitív minták száma 2.388 db volt.

Európai költésrohadás vizsgálata 24 esetben történt, a pozitív minták száma 10 db volt.

■ *Vadállományban végzett monitoring vizsgálatok*

Vaddisznókban 2023-ban is folytatódott a KSP és ASP monitoring program, rókákban, illetve kisebb számban aranyakálban pedig a veszettségmentesítési program keretében az immunizálás hatékonyságának ellenőrzése a fent részletezettek szerint. A vadon élő állatok gümőkór monitoringja során 15 vármegyéből összesen 125 mintát vizsgáltak. Somogy vármegyében 6 vaddisznóban, 2 gímszarvasban és 1 rókában, Baranya és Pest vármegyében 1-1 gímszarvasban mutatták ki a *Mycobacterium capraet* az év során. Több mint 60 vaddisznóból származó minta brucellózisra irányuló vizsgálata történt meg, amelyek közül 2 Szabolcs-Szatmár-Bereg, 1 Borsod-Abaúj-Zemplén és 1 Fejér vármegyéből származó állatból *Brucella suis* 2-es biotípust igazoltak.

ÉLELMISZER- ELŐÁLLÍTÓ ÉS -FORGALMAZÓ LÉTESÍTMÉNYEK ELLENŐRZÉSE

2023-ban az élelmiszer-előállító és -forgalmazó létesítményekben – beleértve az őstermelőket, a kistermelőket, az engedélyezett és bejelentett előállító létesítményeket, kis- és nagykereskedelmi, valamint vendéglátó és közétkeztető létesítményeket – a területi élelmiszerlánc-felügyeleti szervekkel együtt 31.442 ellenőrzésre került sor.

Az ellenőrzések eredményeként a hatóságok 1094,5 tonna nem biztonságos élelmiszert vontak ki a forgalomból. Az összesített ellenőrzési adatok a Nébih több igazgatóságának – Általános Ellenőrzési Igazgatóság, Kiemelt Ügyek Igazgatósága, valamint az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság – és a vármegyei kormányhivatalok és járási hivatalok munkáját tükrözik.

A Nébih 2023-ban az iskolatej-programban résztvevő tejtermék-előállítóknál 9 alkalommal mintavétellel egybekötött helyszíni ellenőrzést tartott. A helyszíni ellenőrzések, továbbá a vizsgált 12 iskolatej termék laborvizsgálatai során súlyos élelmiszerhigiéniai és élelmiszerbiztonsági hiányosságok nem merültek fel, így eljárás a fenti ellenőrzések kapcsán nem indult.

2023 év végén 1.234 engedélyköteles előállító üzem működött országszerte, ezek közül 67 az év folyamán kapott új engedélyt.

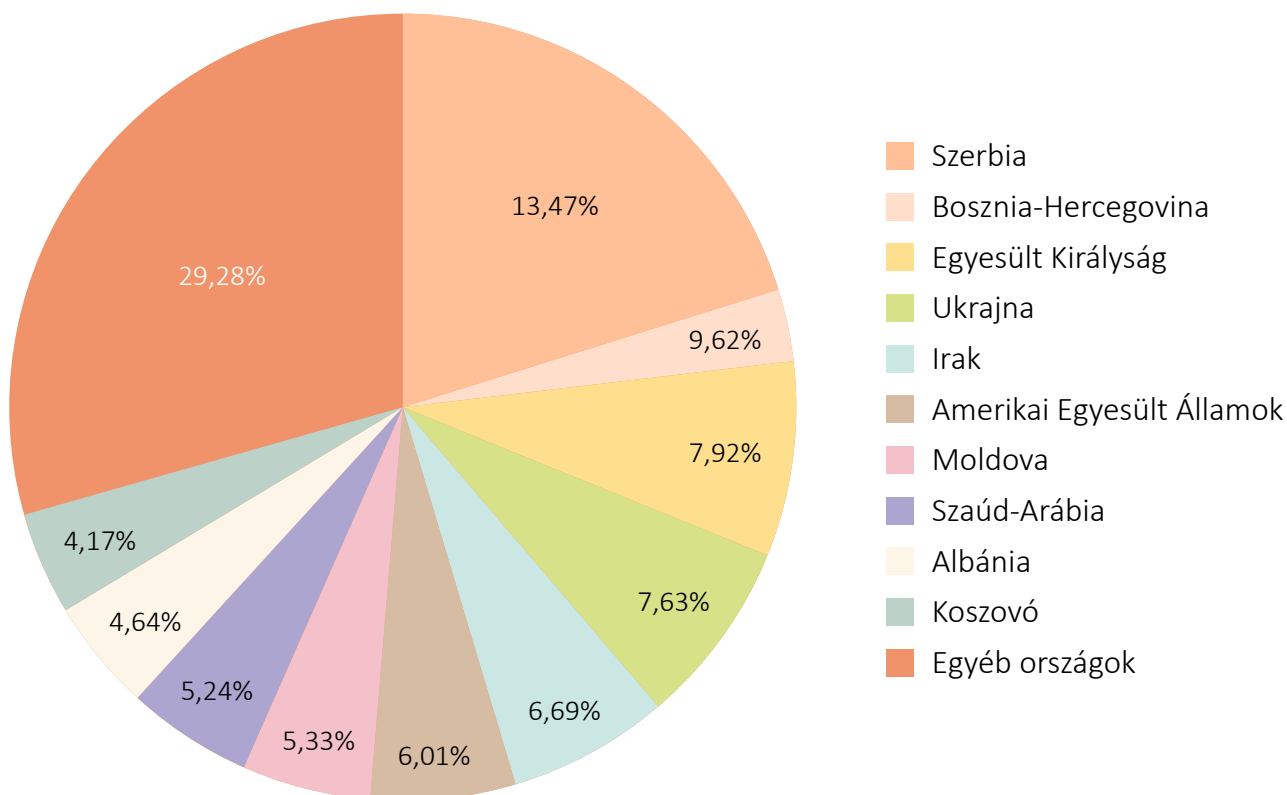
Az elmúlt évben a HFAA (az EU Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatósága) vöröshús és baromfi hús auditot tartott Magyarországon, melynek során a hatósági felügyelet hatékonyságát ellenőrizték.

Ebben az évben is ellátogattak hazánkba a Fülöp-szigeteki hatóság szakemberei további létesítmények engedélyezése érdekében.

2023-ban kis mértékben csökkent az exportált termékek mennyisége, a 10 legnagyobb export célország az előző évhez képest változatlan. A legjelentősebb visszaesés tejtermékek

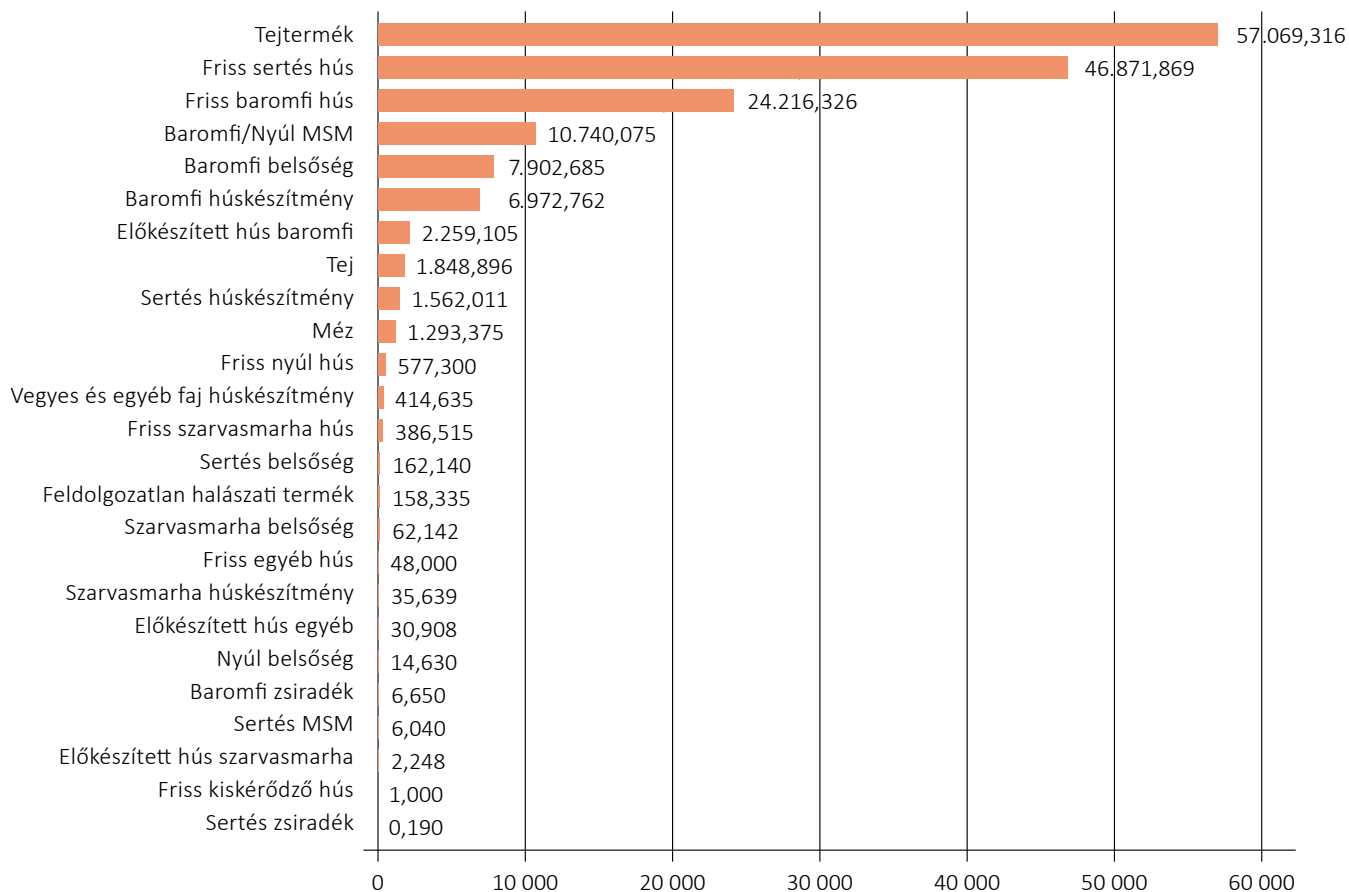
tekintetében figyelhető meg, emiatt csökkent a Szerbia, valamint a Bosznia-Hercegovina irányába kiszállított termék mennyisége is. A friss sertéshústermékek exportált mennyisége növekvő tendenciát mutat, legnagyobb mennyiségben Szerbiába, az Amerikai Egyesült Államokba és Vietnámba szállítottak, utóbbi országba az előző évhez képest 4,5-szeres mennyiségben. Kis mértékben emelkedett a baromfi-hús exportja is, itt a legnagyobb mennyiségben Vietnám felé értékesítették a termékeket.

12. ábra: Exportált termékek megoszlása célország szerint (2023)

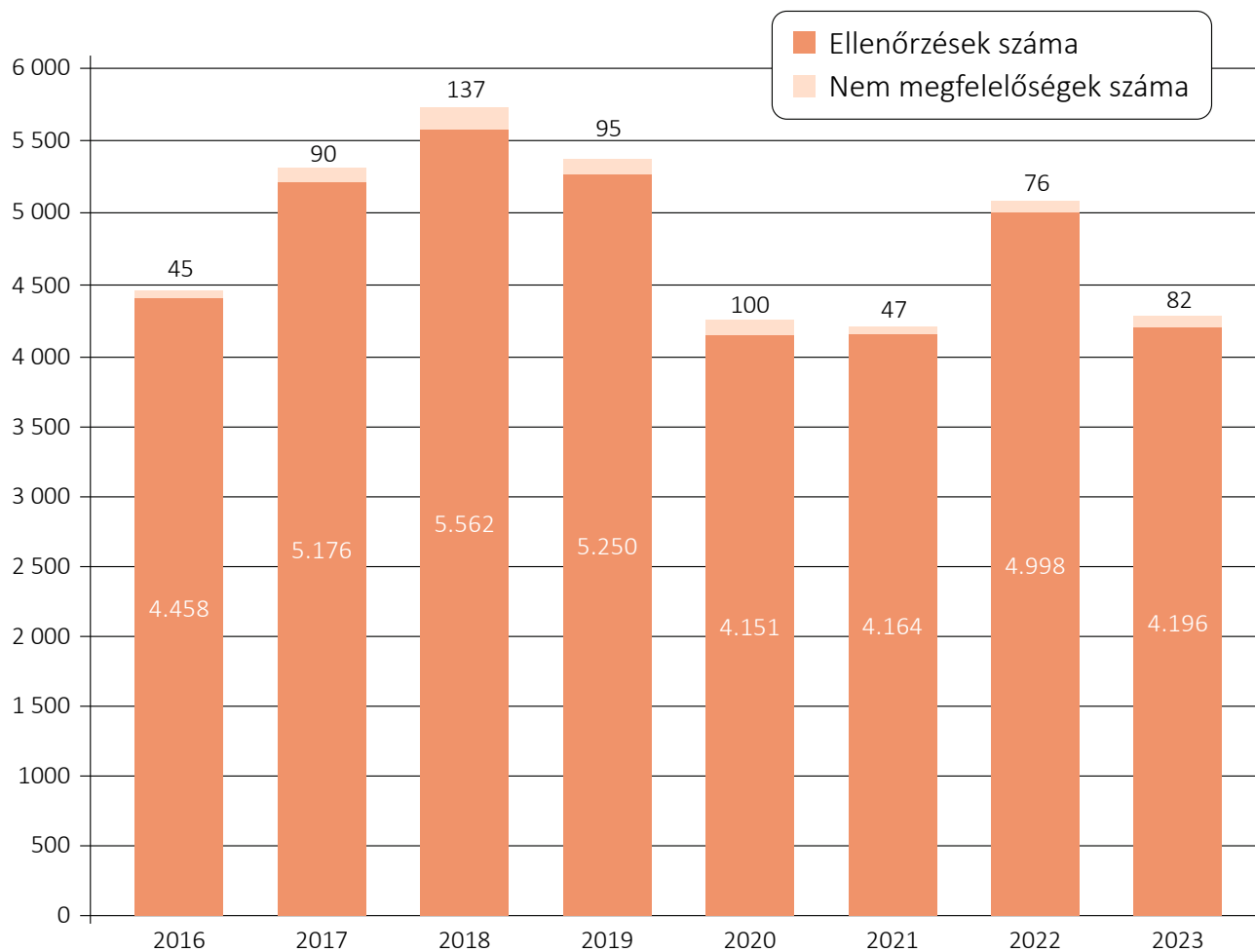

13. ábra: Harmadik országokba kiszállított termékek mennyisége, 2023 (tonna)

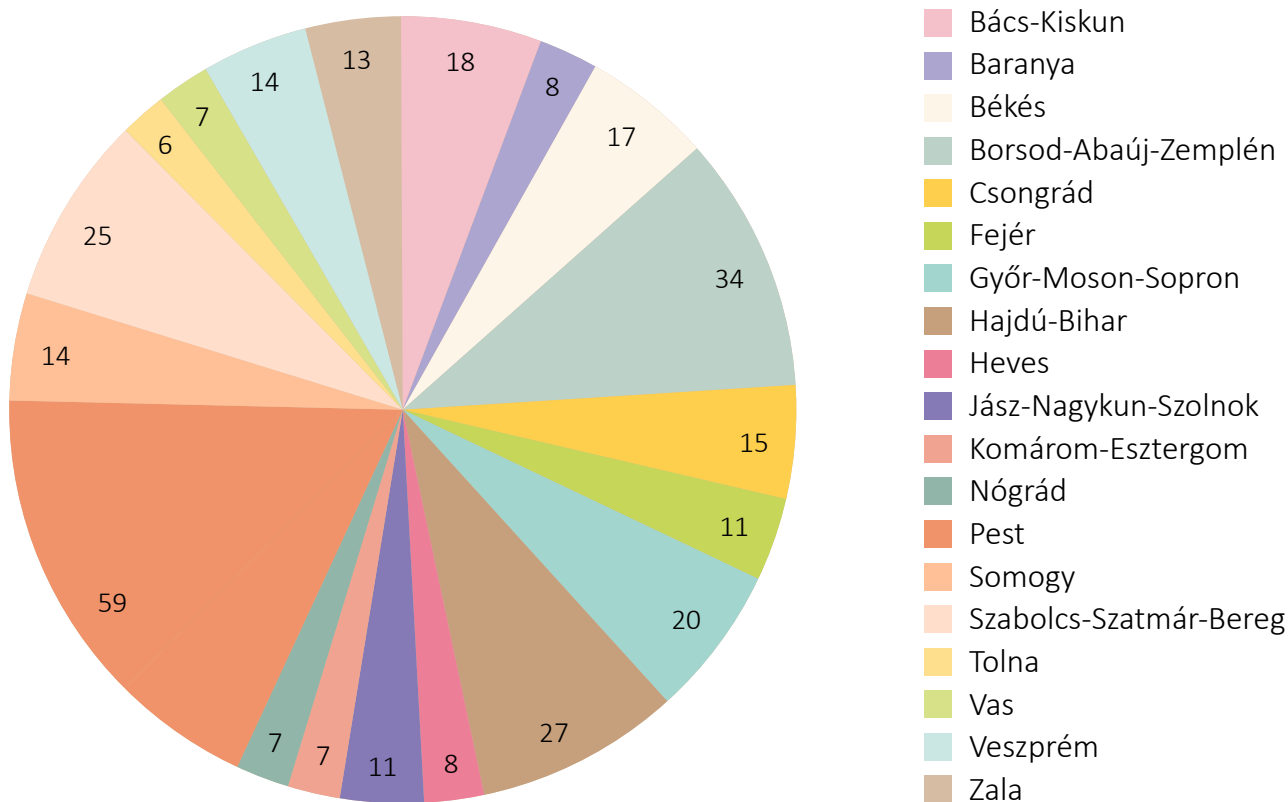

Az élelmiszer-forgalmazó kis- és nagykereskedelmi létesítmények száma a 2023. év végén 33.257 volt. A regisztrált kistermelők száma 21.490 fő volt, amely kismértékű csökkenést jelent az előző évhez képest. A helyi termelői piacok száma 345-ről (2022) 321-re csökkent.

14. ábra: Kistermelői ellenőrzések (2016-2023)

15. ábra: Helyi termelői piacok száma (2023)

Vendéglátó és étkeztető létesítmények ellenőrzése

2023-ban a vendéglátó és étkeztető létesítményeket érintő ellenőrzések száma a területi élelmiszerlánc-felügyeleti szervekkel együtt 10.759 volt. Az ellenőrzéseken az előző évhez képest alacsonyabb számban, 1.534 esetben tártak fel az ellenőrök nem-megfelelőségeket (2022. évben: 1.706 esetben). A feltárt legjellemzőbb hiányosságok az előző évekhez hasonlóan: a nyomon követés hiánya, a takarítatlanság, a nem megfelelő tárolási feltételek,

a nem megfelelő HACCP rendszerek, a nem megfelelő személyi higiénia, stb. A szektorban továbbra is probléma a szakképzett munkaerő hiánya.

A közétkeztetés minőségének és biztonságának javítása érdekében a Nébih 2023-ban folytatta a Minőségvezérelt Közétkeztetés Programot. 2023 végéig 10.119 főzőkonyhai és 7.657 tálaló-, melegítőkonyhai szemlére és egységes, nyilvános szempontok szerinti minősítésre került sor.

18. táblázat: Közétkeztető főzőkonyhák minősítésének eredményei (2015-2023)

Időszak	Minősített létesítmények száma	Ellátottak száma	1		2		3		4		5	
			db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
2015	723	396.097	22	3,04	85	11,76	253	34,99	278	38,45	85	11,76
2016	1.891	685.073	158	8,36	383	20,25	759	40,14	498	26,34	93	4,92
2017	817	290.045	79	9,67	136	16,65	327	40,02	231	28,27	44	5,39
2018	852	442.393	75	8,80	130	15,26	286	33,57	291	34,15	70	8,22
2019	1.127	577.954	51	4,53	148	13,13	403	35,76	443	39,31	82	7,28
2020	1.189	427.056	56	4,71	180	15,15	424	35,69	439	36,95	90	7,57
2021	1.499	732.117	81	5,40	169	11,27	505	33,69	607	40,49	137	9,14
2022	955	374.524	45	4,71	110	11,52	284	29,74	404	42,30	112	11,73
2023	1.065	446.708	43	4,04	113	10,61	340	31,92	424	39,81	146	13,71
Összesen	10.119	4.372.015	610	6,03	1.454	14,37	3.581	35,39	3.615	35,72	859	8,49

19. táblázat: Közétkeztető tálalókonyhák minősítésének eredményei (2016-2023)

Időszak	Minősített létesítmények száma	Ellátottak száma	1		2		3		4		5	
			db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
2016	281	34.529	24	8,54	38	13,52	109	38,79	90	32,03	20	7,12
2017	1.398	164.426	66	4,72	208	14,88	492	35,19	482	34,48	150	10,73
2018	1372	167.362	67	4,88	166	12,10	410	29,88	511	37,24	218	15,88
2019	916	121.317	27	2,95	65	7,10	250	27,29	383	41,81	191	20,85
2020	263	33.743	7	2,66	14	5,32	60	22,81	125	47,53	57	21,67
2021	664	96.767	18	2,71	45	6,78	141	21,23	305	45,93	155	23,34
2022	1.589	158.067	49	3,08	147	9,25	395	24,86	711	44,75	287	18,06
2023	1.174	121.505	24	2,04	74	6,30	248	21,12	498	42,42	330	28,11
Összesen	7.657	897.716	282	3,68	757	9,89	2.105	27,49	3.105	40,55	1.408	18,39

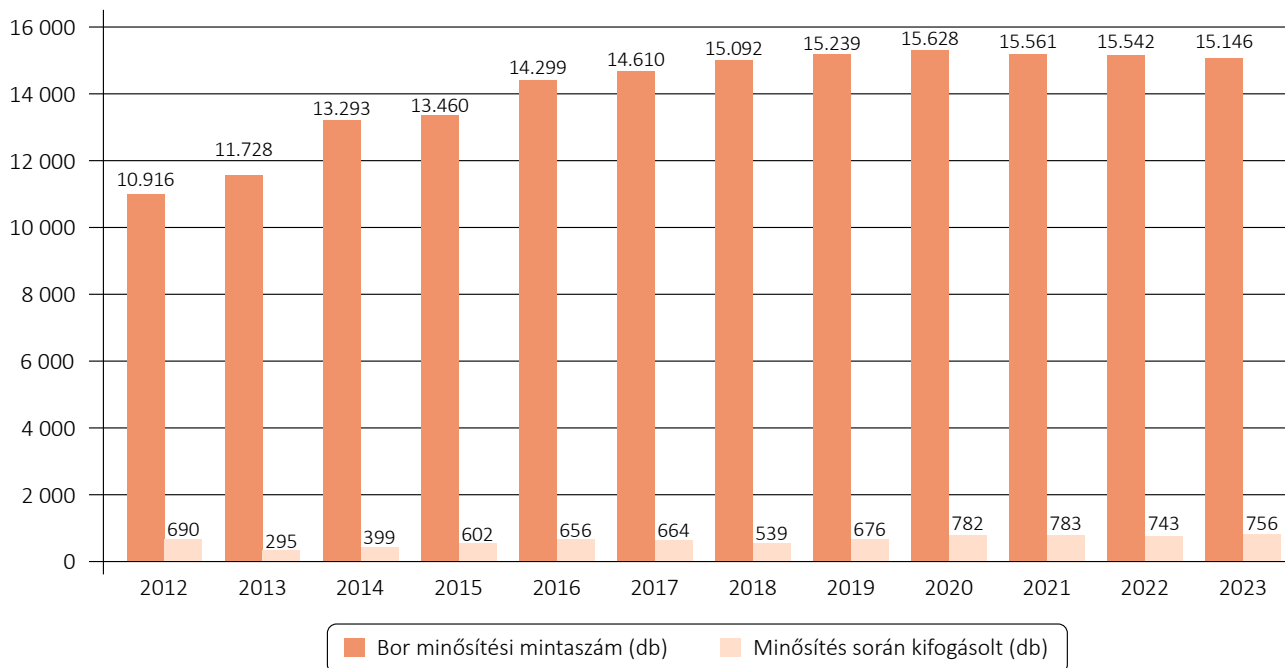
2023-ban a közétkeztetésben 148 db menüsor érzékszervi minősítése történt meg. A vizsgált menük 31,08%-a kiválóan megfelelt, 35,8%-a átlag feletti, 25,67%-a átlagos, 7,43%-a átlag alatti minősítést kapott. A legtöbb érzékszervileg is észlelhető probléma a nem megfelelő ételpárosításra, a nem megfelelő alapanyag-választásra, a „kényelmi” és a „gyors” főzést-étkezést elősegítő, a nem friss és szezonális, hanem fagyasztott és tartósított termékekre, a zöldsűszerek helyett az ételízesítők, a sűrítőanyagok, porok használatára vezethetők vissza. Probléma volt a nem megfelelően alkalmazott konyhatechnológia és a készételnek az elkészülési helyről a fogyasztási helyre történő hosszú szállítási ideje.

Borászati termékek és egyéb alkoholos italok vizsgálata

A borászati termékek és az egyéb alkoholos italok ellenőrzése során 2023-ban 1.613 ellenőrzés történt. A „Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésének támogatása” jogcímhez tartozó, átruházott, utólagos helyszíni ellenőrzési feladatok keretében 34 helyszíni ellenőrzés történt. 15.146 borászati terméktétel esetében igényeltek a bortermelők, előállítók, forgalmazók forgalomba hozatali engedélyt, összesen 2.932.091 hl vonatkozásában, melyből 756 kifogásolt tétel (113.481 hl borászati termék) kapott elutasítást. A forgalomba hozatali engedélyezés során megállapított kifogások az összes engedélyezési minta 5%-át tették ki. Ez a kifogásolási arány azonos az előző évvel. A Nébih borászati laboratóriuma 2023-ban összességében 16.759 bor és alkoholos ital tétel mintáját vizsgálta meg mintegy 350.000 vizsgálati paraméterre kiterjedően. Az összes megvizsgált minták száma is azonos tendenciát mutat az előző évhez képest.

A forgalomba hozatalt követően vett ellenőrzési borminták közül 37 tétel, alkoholos italok vonatkozásában 18 tétel esetében indított eljárást a hatóság. Az ellenőrzések során feltárt összes kifogásolt tétel száma 55 volt. Az ellenőrzések során feltárt súlyos élelmiszer-higiéniái és nyomonkövetési hiányosságok, továbbá a borászati termék előállításához meg nem engedett anyag tárolása és egyéb jogsértések miatt 2 üzem ideiglenes bezárását rendelték el.

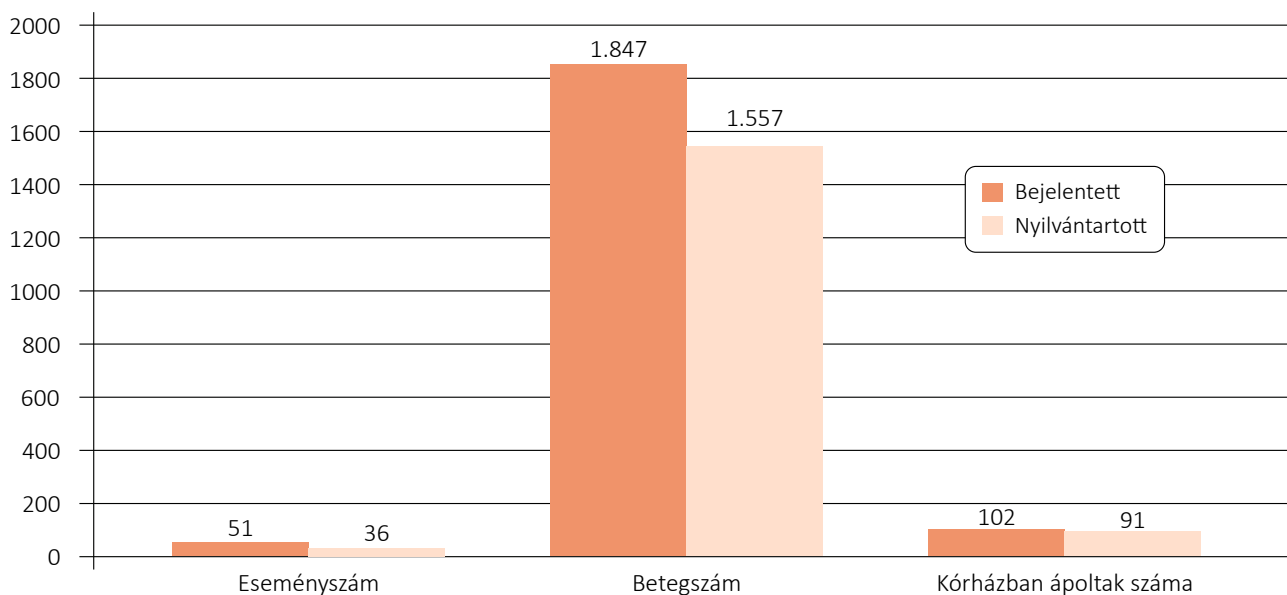
16. ábra: A borászati termékek forgalomba hozatali engedélyezése során vizsgált minták száma (2012-2023)

ÉLELMISZER EREDETŰ MEGBETEGEDÉSEK KIVIZSGÁLÁSA

2023-ban 51 esetben jelentették élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúját (a megbetegedettek száma 1.847 fő volt). Ebből a kivizsgálást követően 36 esemény bizonyult ténylegesen élelmiszer eredetűnek, melyek kapcsán 1.557 személy betegedett meg, közülük 91 beteg szorult kórházi kezelésre. Élelmiszer eredetű megbetegedés következtében 2 haláleset történt. Az elhunytak mindegyike idős, legyengült szervezetű volt.

17. ábra: Bejelentett és nyilvántartott élelmiszer eredetű események és megbetegedések száma (2023)

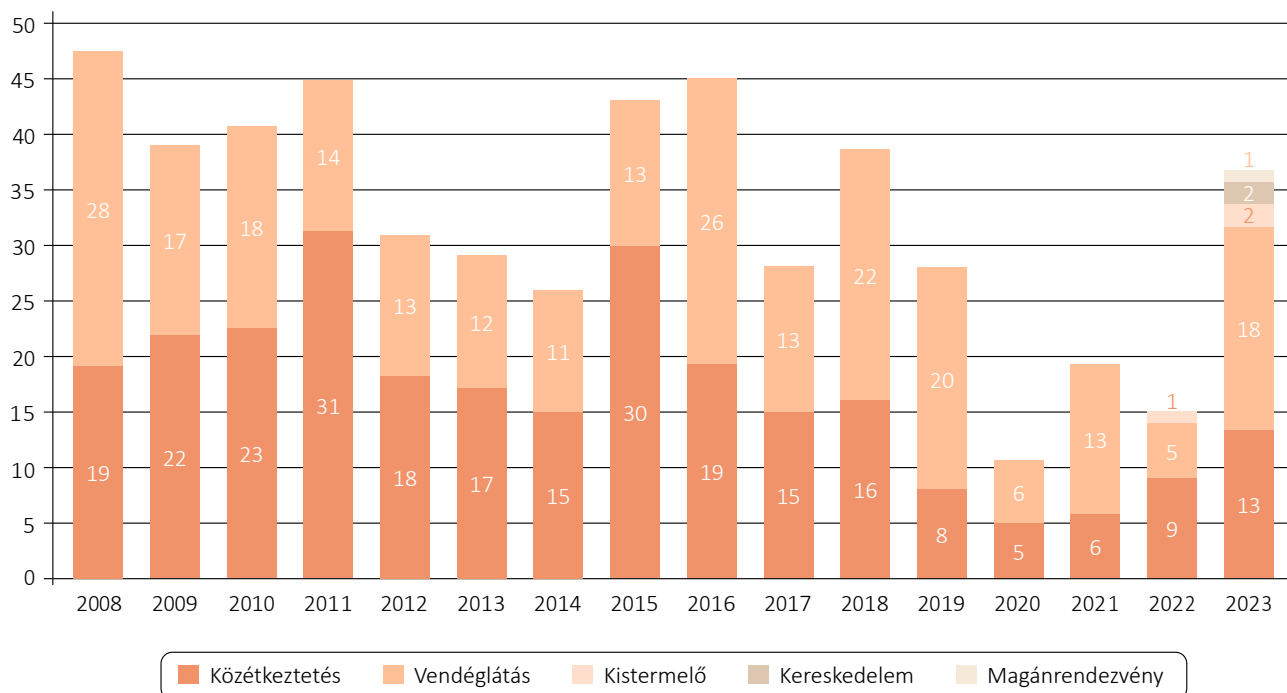
20. táblázat: Nyilvántartott élelmiszer eredetű események és megbetegedések számának alakulása (2008-2023)

Év	Bejelentett			Nyilvántartott			
	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Elhunyt
2008	83	2.265	175	67	1.811	164	2
2009	79	1.124	89	50	1.035	75	1
2010	106	2.416	109	43	1.409	78	0
2011	95	1.783	167	49	1.140	105	0
2012	78	1.332	148	31	773	102	0
2013	58	1.572	180	26	1.023	64	0
2014	73	2.561	256	34	1.709	113	2
2015	77	2.255	151	47	1.416	99	1
2016	96	3.602	177	49	2.684	157	3
2017	50	2.038	94	28	1.301	57	3
2018	83	2.616	112	43	1.654	73	0
2019	60	2.395	218	35	2.030	173	0
2020	20	593	24	11	277	22	0
2021	32	796	43	19	561	40	0
2022	35	813	42	15	792	39	1
2023	51	1.847	102	36	1.557	91	2

A bejelentett események és a megbetegedettek száma sajnálatos módon az előző évekhez képest jelentősen megnövekedett. A bejelentett eseményekhez képest a ténylegesen igazolt és nyilvántartott események több mint 60%-át adja.

Az események előfordulási hely szerinti megoszlását tekintve 18 eset a vendéglátásban, 13 eset a közétkeztetésben és 1 esemény magánrendezvényen fordult elő. 1-1 esetben kereskedelmi forgalomból, illetve kistermelői termelésből származó termék okozta a megbetegedést.

18. ábra: A nyilvántartott élelmiszer eredetű események számának megoszlása előfordulási hely szerint (2008-2023)

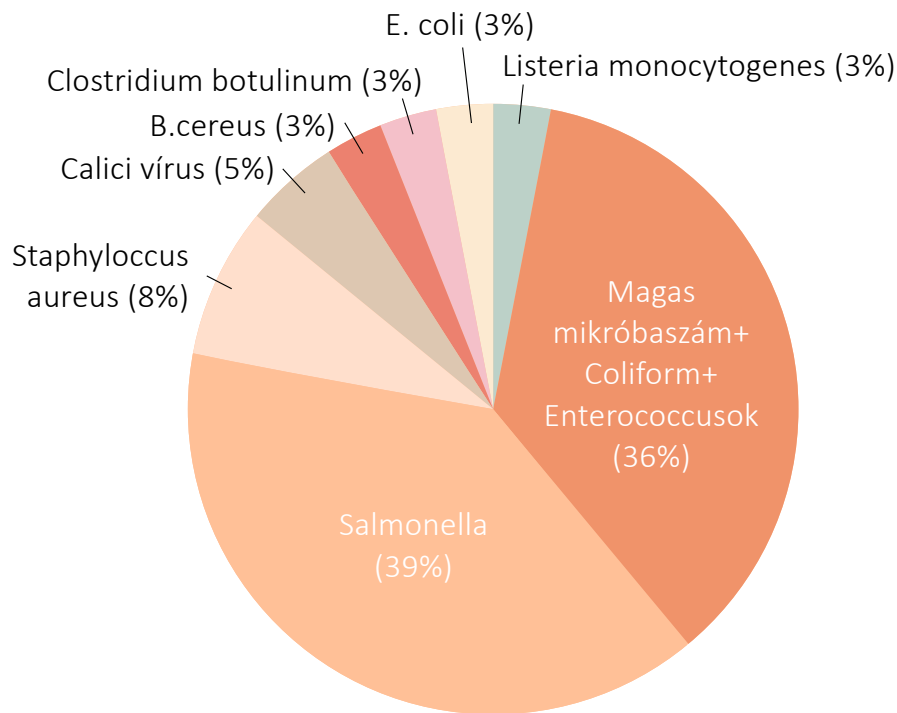
A nyilvántartott élelmiszer eredetű megbetegedések eseményszámai nagyságrend szerinti bontásban a következőképpen alakultak: a 36 eseményből 13 (38%) tömeges méretű (egyidejűleg 29-nél több megbetegedéssel kapcsolatos), 16 (47%) csoportos (5-29 főt érintő), 7 (15%) esetben pedig egyedi megbetegedésről van a Nébih-nek nyilvántartása.

A 2023. évben az összes megbetegedések 39%-át (14 db) szalmonella okozta (2022-ben 40%), melyből 4 esetben igazolták a kórokozót laboratóriumi vizsgálatok mind a beteg anyagból, mind az elfogyasztott ételekből. A késői értesítések miatt azonban főleg humán vizsgálatok igazolták a megbetegedést, ezeket egyértelműen nem lehetett bizonyítani élelmiszer vizsgálatokkal. A kivizsgálások alapján a kollégák főleg konyhatechnológiai hiányosságokat állapítottak meg.

Kiemelendő esemény egy magánrendezvényen történt szalmonellózisos megbetegedés, mely során a betegek közül 1 fő elhunyt. A 32 fő idős fogyasztó részvételével tartott magánrendezvényt követően 25 fő betegedett meg, közülük 13 fő kórházi kezelésre szorult. A rendezvényen csirkepaprikást fogyasztottak bográcsban készítve, az ehhez felszolgált köret magánháztartásban készült. A rendezvényen többen házi készítésű süteményeket is kínáltak. A laboratóriumi vizsgálatok egyértelműen igazolták a *Salmonella Enteritidis*.

Említésre méltó esemény volt 1 fő *Clostridium botulinum* által termelt toxin mérgezése. A fogyasztó magánháztartásából vett gyulai májas (melyet kereskedelmi egységben vásárolt) maradékából a Nébih mikrobiológiai laboratóriuma a botulinum toxin B típusú toxint kódoló gén jelenlétét igazolta. A beteg anyagból *Clostridium botulinum* A3B+E típusú toxin volt kimutatható.

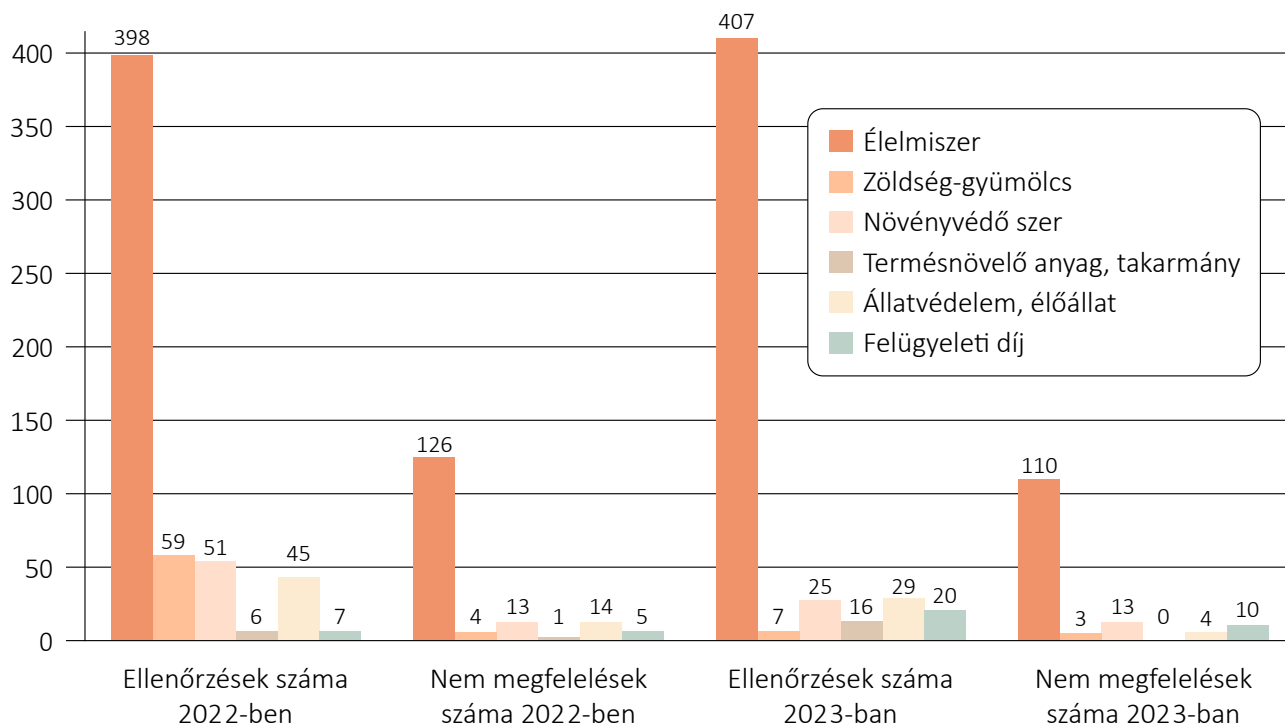
19. ábra: Élelmiszer eredetű események és megbetegedések megoszlása kórokok szerint (2023)

KIEMELT, OPERATÍV JELLEGŰ ELLENŐRZÉSEK

A Nébih munkatársai 2023-ban összesen 504 kiemelt ellenőrzést hajtottak végre. Az előzetes elemzési módszerek alapján a felderítési arány 97%-os volt. 140 esetben került sor hatósági eljárás megindítására és bírság kiszabására, ami 612,05 tonna élelmiszert, illetve 249 db élő emlősállatot érintett. A kiszabott bírságok összege 86.540.399 Ft volt. A megindított eljárások során 14.067.716 Ft eljárási költség és 16.620.000 Ft élelmiszerlánc-felügyeleti díjkülönbözet, továbbá 390.000 Ft mulasztási bírság kiszabására került sor. A Nébih a társhatóságok (NAV, Nemzeti Nyomozó Iroda, Nemzeti Védelmi Szolgálat) kollégáival közösen 37 ellenőrzésen vett részt.

20. ábra: Kiemelt ellenőrzések (2022, 2023)

A korábbi évekhez hasonlóan 2023-ban is nyomonkövetési és sok esetben súlyos élelmiszer-higiéniai hiányosságokat tártak fel legnagyobb számban. Az ellenőrzések során megállapították, hogy az élelmiszergyártó vállalkozások körében tendenciaszerűen felmerül súlyos élelmiszer-higiéniai, illetve nyomonkövetési szabálytalanságok elkövetése, továbbá lejárt minőségmegőrzési idejű, valamint nagy mennyiségű jelöletlen, ismeretlen eredetű alapanyag feldolgozása.

A Nébih által koordinált nyári szezonális ellenőrzéssorozatban a Nébih KÜI ellenőrzéseket végzett, mely a Balaton környéki vendéglátóhelyekre, valamint a Tisza-tónál és annak tágabb környezetében működő vendéglátó egységekre is kiterjedt. A vizsgálatok fókuszába a higiénias állapotok, az alapanyagok nyomon követhetősége, valamint azok kezelésének ellenőrzése került.

A Nébih által koordinált őszi szezonális ellenőrzéssorozatban szintén részt vettek a Kiemelt Ügyek Igazgatóságának kollégái, melynek keretében tökmagolaj-előállító vállalkozások étel- és nyomonkövetési ellenőrzéseire került sor.

A Nébih harmadik országból történő gabonabeszerezés kapcsán nyomonkövetési céll ellenőrzéseket hajtott végre, melynek során a gabona mintavételére, illetve 2023. utolsó negyedében sertésvágóhidak állatszállításával kapcsolatos folyamatos céll ellenőrzések végrehajtására került sor.

Az ellenőrzések sorából kiemelkedő vágóhídi ellenőrzés alkalmával mintegy 4 tonna nem nyomon követhető étel- és nyomonkövetési hatállyal történő forgalomból való kivonására és forgalomba hozatalának megtiltására került sor. A vágóhíd tevékenységét a hatóság azonnali hatállyal felfüggesztette a feltárt súlyos étel- és nyomonkövetési hiányosságok miatt.

Ugyancsak súlyos jogsértéseket állapítottak meg az ellenőrök egy szarvasmarhatelep állattartási tevékenységének ellenőrzése során. Az ismeretlen állategészségügyi státuszú állomány, a jogszabályi követelményeknek megfelelő nyilvántartások és dokumentumok, valamint infrastrukturális feltételek hiánya miatt azonnali forgalmi korlátozásra lett elrendelve. Az állatvédelmi-, és jóléti követelmények súlyos megsértése, a dokumentáltan korábbiak szerint fennálló, folyamatos elhullások, az ellenőrzés időpontjában fellelt nagyszámú állati tetem okán állatvédelmet célzó kötelezések elrendelésére és büntető feljelentés megtételére is sor került.

Súlyos étel- és nyomonkövetési biztonsági hiányosságok és a nyomonkövetési rendszer hiányának feltárására került sor egy pék- és cukrászüzemi alapanyagok, félkész és késztermékek előállítását végző vállalkozás tevékenységének ellenőrzése során. Megközelítőleg egy tonna nem nyomon követhető, illetve lejárt minőségmegőrzési idejű étel- és nyomonkövetési forgalomból való kivonására, forgalomba hozatalának és felhasználásának megtiltására, valamint hatósági zár alá vételére

került sor. A forgalomba hozott, még le nem járt minőségmegőrzési idejű valamennyi élelmiszer tétel forgalomból való visszahívása miatt az egység tevékenységének felfüggesztésére is sor került.

A Nébih EUTR hatóság 2023. évben összesen 1.351 db helyszíni és adminisztratív ellenőrzést folytatott le. 2023-ban a 819 elektronikus hirdetés (többségében Facebook, Szuperinfo, Agroinform) ellenőrzése során 185 db került töröltetésre. A hazai elektronikus sajtó képviselőivel korábbiakban kialakult hatékony együttműködés miatt ott a jogszerűtlen és töröltetett hirdetések aránya 10% alá csökkent. Az év folyamán 391 esetben erdővédelmi, 74 alkalommal eljárási bírság kiszabására került sor több mint 155 millió Ft értékben.

A közúti és telephelyi ellenőrzések során felderített illegális eredetű fa és fatermékkel kapcsolatban hozott intézkedések után 2023. évben 664,14 m³ tűzifát, valamint fűrészáru és fűrészipari anyagmaradékot, valamint 20,17 m³ oszlopot koboztak el, mely megközelítőleg 33 kamionnyi rakománynak felelt meg. A megelőző évi elkobzásokból származó faanyaggal együtt 2023-ban 10 önkormányzatnak és 1 egyházi jogi személynek 450 m³ tűzifa és oszlop került birtokbaadásra mindösszesen. A Nébih továbbra is működteti az ingyenes „Tűzifát OKOSAN” elnevezésű online kereső szolgáltatását, amely könnyen, áttekinthető módon kapcsolja össze a megbízható származású és ellenőrizhető minőségű terméket kereső fogyasztót az erdőgazdálkodókkal és kereskedőkkel, valamint segíti a hatóságot is a kockázatelemzésben, növelve ezzel a hatósági ellenőrzések hatékonyságát. Az EUTR hatósági nyilvántartási rendszert a Nébih működteti. 2023. december 31-ig 551-gyel emelkedett a regisztrációval rendelkező faanyag-kereskedelmi láncszereplők száma Magyarországon, így 8.785 faanyag-kereskedelmi láncszereplőt tartottak nyilván az év végén.

2023. június 29-én lépett hatályba az erdőirtáshoz és az erdőpusztuláshoz kapcsolódó egyes áruk és termékek uniós piacon történő forgalmazásáról és Unióból történő kiviteléről, valamint a 995/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Tanácsi és Parlamenti rendelet (EUDR). A mezőgazdasági terjeszkedés okozza a globális erdőirtások csaknem 90%-át, és az erdőpusztulás több mint fele az erdők szántófölddé való átalakítása miatt következik be, míg

az állatállomány legeltetése az erdőpusztulás csaknem 40%-ért felelős. Hét árucikk képviseli a legnagyobb részt az EU-ba irányuló behozatal által kiváltott erdőirtásban: pálmaolaj (34,00%), szója (32,8%), fa (8,6%), kakaó (7,5%), kávé (7,0%), marhahús (5,0%) és gumi (3,4%).

A rendelet alapvető előírása az, hogy ezek az áruk és a belőlük készített, a rendelet mellékletében meghatározott termékek csak akkor hozhatók forgalomba, importálhatók az EU piacára vagy vihetők ki onnan, ha azok:

- olyan területről származnak, ahol nem történt erdőirtás 2020. december 31. után,
- előállításuk jogszerű és
- a behozatalkor úgynevezett kellő gondosságról szóló, kifejezett felelősségvállalást tartalmazó nyilatkozat (DD nyilatkozat) benyújtásával bizonyítják az előbbi feltételek teljesülését.

A rendelet végrehajtásával kapcsolatos közeljövőbeni cél az agrárminiszter hatáskörébe tartozó nemzetgazdasági területeken a tagállami ellenőrző hatóságok kijelölése. További cél, hogy az erdőirtáshoz és az erdőpusztuláshoz kapcsolódó rendeletet úgy hajtsák végre, hogy a magyar vállalkozások export és import tevékenységüknél is megőrizhessék piaci pozíciójukat a rendelet által érintett termékköröknél, és a magyar lakosság is megfelelő minőségű és mennyiségű termékhez jusson. Az EUDR hatósági többlet feladatot és kötelező ellenőrzéseket előíró szabályozása mellett a leghatékonyabb végrehajtása a Nébih lánccellenőrzési tapasztalatai és informatikai kapacitásai segítségével, az előterjesztésben kifejtett erőforrás-szükséglet és fejlesztések biztosítása mellett lehetséges.

BÍRSÁGOK KISZABÁSA

A vármegyei kormányhivatalok és a Nébih által kiszabott bírságok alakulását mutatja az alábbi táblázat.

21. táblázat: Összesítés a vármegyei kormányhivatalok és a Nébih által kiszabott bírságokról (2019-2023)

	2019		2020		2021		2022		2023	
	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)
Élelmiszerellenőrzési bírság	1.105	228.951.631	1.644	214.482.373	1.538	260.713.437	1.455	316.121.606	1.522	268.077.241
Takarmányellenőrzési bírság	5	395.180	7	1.017.326	3	750.000	9	2.736.546	14	4.582.056
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (élelmiszer, takarmány)	1.421	456.607.791	1.441	454.178.757	1.710	289.026.785	2 137	322.167.361	2.168	379.288.779
Növényvédelmi bírság	4.376	137.538.265	2.920	194.582.153	2.371	214.281.239	1 800	188.404.452	2.101	135.166.194
Növényi szaporítóanyaggal kapcsolatban kiszabott bírság	5	1.623.240	20	4.005.000	1	90.000	3	1.600.000	3	3.100.000
Minőségvédelmi bírság (bor)	29	12.086.720	5	24 083 075	39	30.910.175	39	4.774.000	15	7.264.700
Talajvédelmi bírság	145	7.935.000	65	3.208.890	29	5.093.300	75	5.129.538	70	15.608.550
Állatgyógyászati termékekkel kapcsolatban kiszabott bírság	6	6.855.000	37	7.987.500	25	12.030.000	4	450.000	11	810.000
Állatvédelmi bírság	78	33.727.500	98	24.595.000	161	115.758.497	211	44.563.540	164	62.423.000
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (állategészségügy, járványvédelem)	14	2.430.000	104	5.636.860	102	23.980.000	78	9.700.000	77	21.205.000
Állattenyésztéssel kapcsolatban kiszabott bírság	2	200.000	2	150.000	6	750.000	3	800.000	4	450.000
Tisztességtelen forgalmazói magatartás és termékpályadíj meg nem fizetése miatt kiszabott bírság	14	168.602.500	16	316.190.000	17	226.621.270	15	158.681.905	11	169.228.905
Halgazdálkodással kapcsolatos (halvédelmi, halgazdálkodási) bírság (Nébih)	112	13.275.000	97	13.537.465	75	9.768.340	51	5.840.000	27	5.498.600
BÜHG miatt kiszabott bírság (Nébih)	64	15.500.000	120	31.500.000	57	8.900.000	34	4.500.000	17	2.330.000
Faanyag-kereskedelemmel kapcsolatban kiszabott bírság	67	21.750.000	377	49.250.000	326	78.000.000	363	63.617.500	465	155.175.000
Egyéb bírság	585	17.225.655	494	15.767.723	342	15.851.160	599	21.013.350	235	11.167.973
Összesen	8.028	1.124.703.482	7.564	1.368.780.795	6.802	1.292.524.203	6.876	1.150.099.798	6.904	1.241.375.998

EGYÉB ELLENŐRZÉSEK

A felügyeleti díj bevallás ellenőrzése

2023-ban összesen 252 élelmiszerlánc-felügyeleti díjjal kapcsolatos rutinellenőrzésre került sor. Az ügyfelek a felügyeleti díj kiszámításakor a jogszabályban foglaltakat tévesen értelmezve vették igénybe a kisvállalkozói kedvezményt, valamint bevallási és befizetési kötelezettségüknek is hiányosan tettek eleget.

21. ábra: Felügyeletidíj-
megállapítások
(2023)

Piacszervezési hozzájárulás ellenőrzése

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács kezdeményezésére 2023-ban is folytatódott a tej-ágazati szereplők ellenőrzése. A vizsgálatok 41 ügyfélnél jogerős döntéssel zárultak. 8 esetben az ellenőrzés eltérést tárt fel, és több százezer Ft-ot meghaladó piacszerzési hozzájárulási különbözetet állapítottak meg.

A tisztességtelen forgalmazói magatartás ellenőrzése

A Nébih 2023-ban 144 önálló ügyet kezelt, melyek közül 134 esetben a törvénnyel összefüggő vizsgálatot folytatott, valamint 10 egyéb ügyben (üzletszabályzatok küldése, tájékoztatás nem teljes értékű kiadásáról, állásfoglalások kiadása, jelentések, iktatott belső levelezés) járt el. A 134 vizsgálatból 81 esetben a tejágazati szereplők szerződéseinek a mezőgazdasági termékpiacok szervezésének egyes kérdéseiről, a termelői és a szakmaközi szervezetekről szóló 2015. évi XCVII. törvénnyel való összhangját vizsgálta, 53 ügyben a Tfmvtv. rendelkezéseinek betartása volt az ügy tárgya. Valamennyi vizsgálat a kereskedelmi láncok által működtetett kereskedelmi egységek tevékenységét vizsgálta. Utólagos hatósági ellenőrzés 2023. évben nem volt. A határozattal lezárt eljárások során megállapított leggyakoribb tisztességtelen forgalmazói magatartás a beszerzési ár alatti értékesítés, valamint a 30 napos fizetési határidő be nem tartása volt. A kereskedők igazolhatóan megsértették még az üzletszabályzatban foglalt rendelkezésektől való eltérés tilalmát is.

A halóri ellenőrzések

A Nébih Állami Halóri Szolgálatát által végzett ellenőrzések súlypontja 2023 évben – az előző évekhez képest – áthelyeződött a halgazdálkodási jogosultak ellenőrzésére. Az ellenőrzések következtében az ellenőrök 27 esetben találtak szabálytalanságot. Továbbá az ellenőrök 100 halértékesítő helyen tartottak ellenőrzést, ahol a hal és halhús nyomon követhetőségét vizsgálták. Az érintett halkereskedelmi egységek 7%-ánál találtak a hal származásával kapcsolatban szabálytalanságokat. Összesen több mint 310 kg ismeretlen eredetű – akár orvhalászatból is származható – halat és halterméket vontak ki a forgalomból és semmisítették meg.

Az importőrök 2023-ban 62 fogási tanúsítványt nyújtottak be ellenőrzésre. 2023-ban 5 forgalmazó cég importált halászati termékeket 15 országból. Hazánkba főképpen konzervet, fagyasztott halfilét és haltörzset hoztak be. Az ellenőrzésre benyújtott fogási tanúsítványokkal és szállítmányokkal kapcsolatban nem merült fel probléma, minden szállítmány szabad forgalomba bocsátásra került.

Őstermelői ellenőrzések

A mezőgazdasági őstermelők ellenőrzésének lefolytatására 2023. évben az előző évhez viszonyítva több, összesen 41 alkalommal került sor. Az ellenőrzések elsősorban a piacokra, vásárcsarnokokra, zöldszámos bejelentésekre irányultak, illetve sor került termőhelyi szemlékre és adminisztratív ellenőrzésekre is. Továbbá a téli szezonális ellenőrzés alkalmával is sor került az őstermelők ellenőrzésére. A leggyakoribb jogsértés még mindig az őstermelői nyilvántartásba be nem jelentett, felvásárolt termékek értékesítése, valamint az őstermelői tevékenységre vonatkozó adatok eltérése az őstermelői nyilvántartásban szereplő adatoktól, mely kapcsán 570.000 Ft közigazgatási bírságot szabtak ki.

A fenntartható bioüzemanyag-termelési értéklánc tagjainak ellenőrzése

2023-ban 418 ügyfél esetében ellenőrizték az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését. További 124 ellenőrzés a már beérkezett adatszolgáltatásokban, illetve az érintett ügyfelek által kiállított igazolásokban foglaltak valóságtartalmának vizsgálatára, valamint a Nébih-hez történő tevékenységbejelentési kötelezettség teljesítésére irányult. 17 esetben állapítottak meg jogsértést, 15 esetben az adatszolgáltatási kötelezettség megszegése, 2 esetben a bejelentési kötelezettség megszegése miatt szankcionált a hatóság.

Állattenyésztési ellenőrzések

Az állattenyésztési szakterület 2023-ban 264 helyszíni ellenőrzést végzett, ebből 216 esetben a tenyésztőszervezetek jogszabály szerinti működését ellenőrizték (szarvasmarha 89, sertés 48, juh/kecske 59, ló 19, eb 1), valamint 48 ellenőrzésre a Magyar Államkincstár megbízása alapján az őshonos in situ támogatások kapcsán került sor. A tenyésztő szervezetek működésének ellenőrzése során a hivatal 28 esetben állapított meg nem-megfelelést. A mesterséges állomásokon beállított tenyészhimektől 31 esetben történt spermavétel és minősítés. Az állattenyésztési szakterület 2023-ban, a lovas szolgáltatásba bevont lovak vizsgáztatása kapcsán 90 darab hatósági igazolást állított ki, valamint a tenyésztőszervezetek

kérelme alapján 139 tenyészménnek adott mén főtörzskönyvi számot. 1.726 darab tenyészbikának adták ki a tenyészbikák megkülönböztetett nyilvántartási státuszát jelző központi lajstromszámot (KPLSZ). A növendék és a termelésbe állított baromfi törzs-állományok nyilvántartásba vétele során 1.454 hatósági bizonyítványt adtak ki. A tenyésztés-szervezési támogatás kapcsán a szakterület mintegy 1,7 milliárd Ft támogatási összeget igazolt le a tenyésztőszervezetek számára, a Nébih-hez benyújtott 151 darab kérelem ellenőrzése révén.

A mezőgazdasági kárbejelentések alakulása

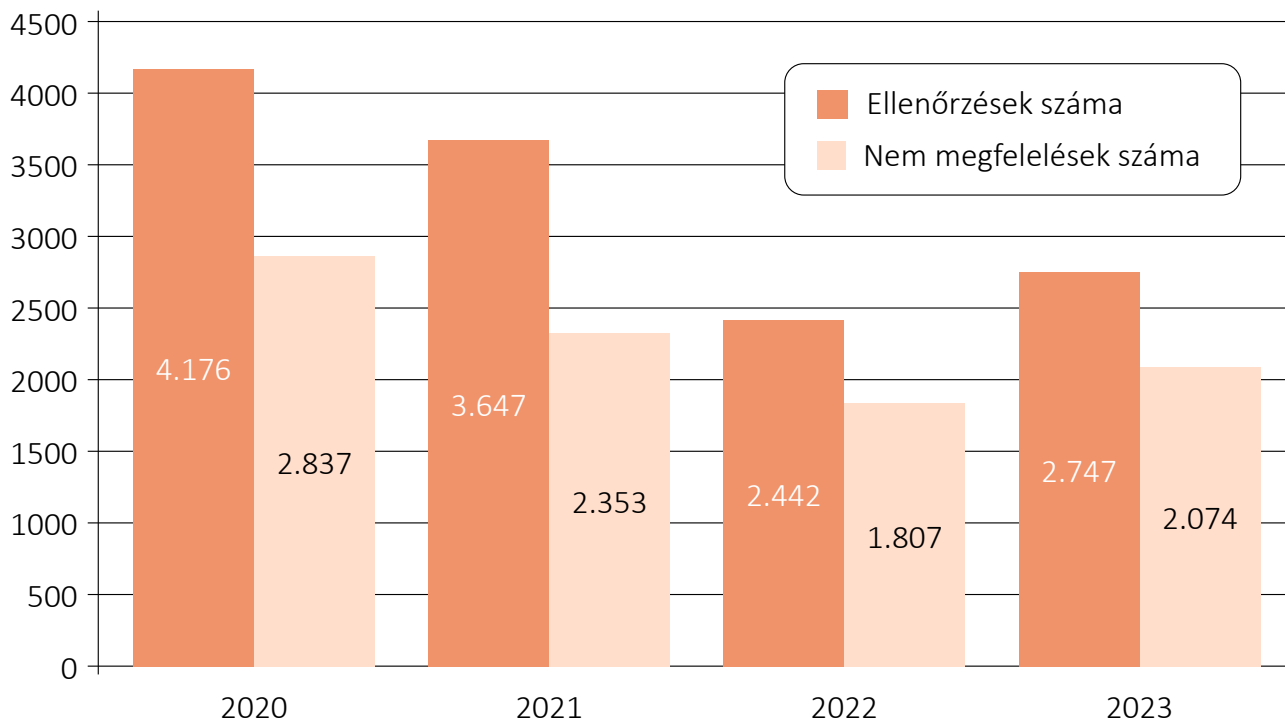
Az agrárkár-megállapító szerveknél 2023. évben összesen 4.894 mezőgazdasági termelő 5.759 esetikár-bejelentést tett, összesen 104.690 ha területre. A legtöbb károsodott mezőgazdasági terület (19.682 ha) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, míg a legkevesebb (220 ha) Komárom-Esztergom vármegyében volt, a legtöbb kárbejelentést (1.413 db) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, míg a legkevesebbet (16 db) Komárom-Esztergom vármegyében nyújtották be.

A tavalyi év folyamán pilot jelleggel megkezdődött a drónok gyakorlatban történő alkalmazása a mezőgazdasági kárbejelentések kapcsán. A 2023-as kárenyhítési évben 15 helyszínen 24 repülési napon mintegy 207 repülést hajtottak végre, melyek során mintegy 1800 hektárról készült elsősorban RGB-s felvétel. Az elkészült „nyers” fotók száma meghaladja a 87.000-et.

Parlagfű elleni küzdelem

2023-ban is folyamatosak voltak az ellenőrzések, melyek során több tízezer hektárnyi mezőgazdasági terület ellenőrzésére került sor parlagfű felderítés céljából. Külterületen 2.074 db, összesen 3.592 ha nagyságú parlagfűvel fertőzött foltot derítettek fel a szakemberek. Összesen 1.815 esetben, 1.583 ha-on rendeltek el közérdekű védekezést.

22. ábra: Parlagfű-ellenőrzések adatai (2020-2023)

Kölcsönös megfeleltetés és az agrár-környezetgazdálkodási követelmények ellenőrzése

2023-ban összesen 3.408 db feltételeesség ellenőrzésre került sor. A meg nem feleléseket a „növényes” ellenőrzések esetében a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme (JFGK 2), az „állatos” ellenőrzéseknél az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások vonatkozásában állapították meg legnagyobb számban.

22. táblázat: A 2023. évi feltételelesség meg nem felelések száma és aránya, JFGK-típusonkénti bontásban

Feltételelesség

JFGK típusa	Meg nem felelések száma (db)	Meg nem felelések aránya (%)
JFGK 1	32	3,8
JFGK 2	141	9,3
JFGK 5	31	1,2
JFGK 6	2	0,0007
JFGK 78	45	2,4
JFGK 9	7	0,5
JFGK 10	2	0,8
JFGK 11	23	0,8
Összesen	283	8,3 (átlag)

2023-ban a feltételelesség ellenőrzésekkel párhuzamosan összesen 676 db kölcsönös megfeleltetés (KM) ellenőrzésre került sor. A meg nem feleléseket a 2022-es évhez hasonlóan 2023-ban is a szarvasmarhák azonosításával és nyilvántartásával kapcsolatos követelmény (JFGK 7) vonatkozásában állapították meg legnagyobb számban. A többi JFGK (JFGK 1,4,5,6,8,9,10,11,12,13) vonatkozásában nem mutatkozott jelentős eltérés a megállapított meg nem felelések arányában az előző (2022-es) ellenőrzési évhez képest, vagy egyáltalán nem állapították meg meg nem felelést, melynek hátterében az alacsony ellenőrzési számok állhatnak.

23. táblázat: A 2023. évi KM meg nem felelések száma és aránya, JFGK-típusonkénti bontásban

Kölcsönös megfeleltetés

JFGK típusa	Meg nem felelések száma (db)	Meg nem felelések aránya (%)
JFGK 1	1	5
JFGK 4	0	0
JFGK 5	0	0
JFGK 6	0	0
JFGK 7	55	11,4
JFGK 8 juh	6	4,2
JFGK 8 kecske	0	0
JFGK 9	0	0
JFGK 10	0	0
JFGK 11	0	0
JGFK 12	0	0
JFGK 13	0	0
Összesen	62	9,17 (átlag)

Nem állami laboratóriumok ellenőrzése

A nem állami laboratóriumok – 2023. évi – jogszabályszerű működésének célzott- és eseti ellenőrzése az elmúlt év tapasztalatait felhasználva lett megtervezve. A célzott ellenőrzéseken az aflatoxin-, mikrobiológiai-, és bort vizsgáló laboratóriumok voltak fókuszban. Idén 148 alkalommal indult ellenőrzés, melyből 84 célzott, 17 eseti, 47 pedig kiemelt eseményhez kapcsolódó ellenőrzés volt. 67 alkalommal jártassági vizsgálatra lettek kötelezve laboratóriumok, 81 alkalommal pedig dokumentumokat kellett beküldeniük. A felmerült nem megfelelések esetén vagy a jártassági vizsgálaton nem megfelelő vagy megkérdőjelezhető eredményt elért laboratóriumok hibajavításra lettek felszólítva.

MINŐSÉGFEJLESZTÉS

A Kiváló Minőségű Élelmiszer (KMÉ) védjegy

A 2019-ben életre hívott KMÉ mára egy olyan hiteles, szakmailag és tudományosan is megkérdőjelezhetetlen, értékteremtő hazai minőségrendszerre vált, amely a kiváló minőségű élelmiszereket megkülönbözteti a kereskedelmi kínálat egyéb termékeitől. A KMÉ az Agrárminisztérium által elismert nemzeti minőségrendszerként működik, ami azt jelenti, hogy a védjegyrendszer sikeresen teljesítette az ehhez szükséges hazai feltételeket és az uniós notifikációt is. Utóbbi során mind a tagállamok, mind pedig az Európai Bizottság elfogadta és elismerte a KMÉ-t. A 2023-ban elfogadott összes termékleírás notifikációja is rendben megtörtént. A KMÉ-védjegyes termékeknek komplex ellenőrzési rendszernek kell megfelelniük. Állandó, kiemelkedő minőségüket az adott iparágban szokásosnál gyakoribb önellenőrzések, rendszeres, akkreditált laboratóriumi vizsgálatok, a védjegy odaítélését megelőző, független audit, és a védjegy odaítélését követő rendszeres utóellenőrzések biztosítják. A Tanúsítási szabályzat a Védjegyszabályzatokkal, a Speciális tanúsítási követelményekkel (termékleírásokkal) és az Arculati kódexszel együtt alkotja azt az előírásrendszert, amelyet a pályázóknak ismerniük kell a pályázat sikeres benyújtásához, és amelyet teljesíteniük kell a védjegyhasználat 3 éve alatt. 2023 elején hatályba lépett az új Tanúsítási szabályzat, amely az audit- és védjegyhasználati

díjszabás, a pályázói hiánypótlás, valamint a megújító pályázat részleteit érintően tartalmaz változást. A KMÉ tejtermékekkel indult, és az első évben 8 termék kategóriában (fogyasztói tej, joghurt, kefir, tejföl, tejszín, vaj, túró és trappista sajt) volt elérhető a gyártók és a forgalmazók számára. 2021-ben és 2022-ben tovább bővült a pályázható termék kategóriák száma, és ez a növekedés 2023-ban sem állt meg, a lista új termékekkel egészült ki, így feldolgozott gyümölcs termékekkel (gyümölcsszörp, közvetlen préselésű almalé), feldolgozott zöldség termékkel (csemegeuborka), gyorsfagyasztott zöldségekkel (morzsolt csemegekukorica, zöldbab, zöldborsó), malomipari termékekkel (búza- és rozsőrlemények), puffasztással és pirítással előállított gabonatermékekkel (gabonapehely, reggelizőpehely, puffasztott szeletek, ropogtatni valók), valamint a már meglévő termék körökben húskészítménnyel (májások), pékáruval (vajjal készült foszlós kalács) és friss zöldségekkel (burgonya, vöröshagyma). Ezáltal 2023. év végéig összesen – 14 termék kategóriában – 49 féle termékre készült termékleírás.

2023 végéig 10 pályázó 47 terméke nyerte el a védjegyek valamelyikét, ezenkívül további termékek vonatkozásában is folyamatban volt a tanúsítási eljárás.

2023-ban 1 Termékmustrát rendezett a Nébih. A párizsi Termékmustrán 38 termékből 13 párizsi kapott lehetőséget a KMÉ arany fokozat igénylésére, melyre a márkatulajdonosoknak 2024. január végéig volt lehetőségük, azonban a határidőn belül nem éltek a lehetőséggel.

A KMÉ nemzeti minőségrendszer létrejötté óta kiemelt cél a védjegy ismertségének növelése. Az erre épülő országos médiakampány online hirdetések útján több mint 16 millió megjelenést ért el. Részben ennek köszönhető, hogy egy év alatt 15%-kal nőtt a KMÉ-védjegy ismertsége, és a hitelessége is egyre inkább elfogadott a magyarországi vásárlók körében.

A KMÉ szakmai kommunikációja 2023-ban két sikeres PR megjelenés (StoreInsider Fenntarthatósági Melléklet, ÉLIP Magazin), két szakmai támogatói részvétel és különdíj-átadás (Az Év Boltja 2023 verseny, Zöldinnovációs és Fenntarthatósági Expo) révén erősödött. A szakmai és társadalmi kapcsolatépítést a rendezvény-megjelenések is segítették („Helyi Termék” rendezvények 8 vidéki városban, REL Szervezők Napja, 81. OMÉK, FeHoVa, Húsvéti

Fesztivál, Rákosmenti Majális, Farmer Expo, Hajdúsági Expo, Bajai Halfőző Fesztivál, Budapest Borfesztivál, ÖkoZsibongó).

A minőségrendszer hivatalos weboldalának 2023-ban 5%-kal nőtt a látogatottsága. A KMÉ Facebook oldalán 70%-kal, az Instagramon 57%-kal emelkedett a profilfelkeresések száma. A YouTube csatornán közzétett, saját készítésű videók 65%-kal több megtekintést generáltak az előző évhez képest.

TÁRSADALMI SZEMLÉLETFORMÁLÁS

Szemléletformálás

A Nébih számos szemléletformáló programot működtet. A Szupermenta termékteszt új szemléletű, független, hiteles, fogyasztói kommunikáción alapuló, nagyobb társadalmi réteget érintő termékcsoportokat vizsgáló, a vásárlók döntését segítő, komplex vizsgálati program. A Nébih hatósági felügyelői bekérhetik a termékek gyártmánylapját, így a laboratóriumi vizsgálatok eredményeit ezekkel összehasonlítva elemezhetik, vajon tényleg azt tartalmazzák-e a termékek, amit a csomagoláson feltüntettek. 2014 novembere és 2023 decembere között a Nébih több mint 100 termékkör teljes körű vizsgálatát végezte el. A hatósági laboratóriumokban csaknem 2.300 terméken 228.000 paramétert meghaladó mérést végeztek. A kedveltségi kóstolásokon 2.050 fő vett már részt. 2023-ban a következő termékcsoportokat tesztelték: mikrozöld, macskaalom, instant kakaóitalpor, házhoz szállított vegán készétel, növényi fehérjepor, kékfrankos száraz vörösbor. Új területen is megjelent a tesztprogram: a létesítmény-minősítések során sor került a kutyapanziók és a kereskedelmi egységek fagyasztott élelmiszer osztályainak ellenőrzésére. A tesztek mellett kísérletet is végeztek a szakemberek a főző- és habtejszínek, valamint a burgonyák körében. A hivatalos weboldalon több mint 4,3 millió oldalmegtekintést regisztráltak, míg a Szupermenta Facebook-oldalán az eredmények meghaladták a 2,5 millió elérést, a Nébih YouTube csatornáján 426.000 megtekintést produkáltak. 2015 decemberétől a teszten helyezést elért gyártók, forgalmazók használhatják termékeiken a Szupermenta-emblémát, melyet eddig 96 esetben igényeltek.

A Nébih „Konyhasziget” magazinjának 2023-ban 3 lapszáma jelent meg. A kiadvány összesen csaknem 900.000 nyomtatott példányban készült el, amelyek nagyobb része a hazai élelmiszerkereskedelmi üzletláncokon keresztül jutott el a vásárlókhöz, a fennmaradó részt a Nébih rendezvény-megjelenésein terjesztették. Évről évre nagyobb érdeklődés mutatkozik a magazin online változata iránt is.

2023-ban az Élelmiszerbiztonsági Világnap – a WHO által kijelölt tematika alapján – az élelmiszer-szabványok jelentőségére hívta fel a figyelmet. A világszintű kezdeményezéshez közös kampánnyal csatlakozott az Agrárminisztérium és a Nébih, melynek során saját kampányoldal és 5 short videó készült. A videók röviden bemutatták a Magyar Élelmiszerkönyvet, a WFS Day 2023 kiemelt üzeneteit, valamint néhány alapvető élelmiszerbiztonsági tanácsot adtak. Ezzel párhuzamosan közösségi játék valósult meg a Nébih összes kampányának és közösségi média csatornájának bevonásával.

2023-ban több fórumon is elismerésben részesült a Nébih 2016 óta működő Maradék nélkül programja. Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja nemzetközileg ajánlott jó gyakorlatnak minősítette a nemzeti programok kategóriájában. A Bizottság a program által alkalmazott oktatási elemeket és információs kampányt ajánlja más tagállamok számára is, amelyet bemutathattunk az Európai Fogyasztói Élelmiszerhulladék Fórum zárórendezvényén az Európai Parlamentben. Az említett kampányelemek palettáját 2023-ban rajzpályázat pályamunkáit kiállító utcatárlat, a Kenyér második élete című maradékmentő receptkönyv, valamint a hűtőhasználati útmutató színesítették. Az aktív közösségi média jelenlétnek köszönhetően a program Facebook és Instagram követőinek összesített száma 2023-ban átlepte a 20.000-et.

A Maradék nélkül program 2016 óta követi nyomon a magyar háztartásokban keletkező élelmiszerhulladék mennyiségét. 2020 óta tagállami kötelezettség az Európai Unióban az élelmiszerhulladékok mennyiségének jelentése, amelyhez a háztartási szektor tekintetében a Nébih szolgáltatja az adatokat. A 2023-ban közzétett adatok alapján 2016 óta 27%-kal csökkent az élelmiszerpazarlás a magyar háztartásokban. A Maradék nélkül program munkatársai 2018 óta működnek közre az Európai Bizottság Élelmiszerhulladék és Élelmiszerveszteség

Platformjának munkájában. Emellett 2023-ban az Európai Fogyasztói Élelmiszerhulladék Fórum Tudományos Bizottságában, az Európai Bizottság Állampolgári Panel az Élelmiszerhulladékokról elnevezésű programjában, valamint az Európai Élelmiszer-információs Tanács (EUFIC) kutatási programjában is szerepet vállaltak.

A Nébih Oktatási Programjának honlapján összegyűjtve található meg a folyamatosan bővülő oktatási segédanyagok. 2023. év elejétől a felnőtt, valamint a senior korosztály számára készült szemléletformáló kiadványok is összegyűjtve található meg, mint például a Biztonságos ételkészítés a várandósság alatt, a Lejáratú útmutató, vagy a Vásárolj okosan kiadvány. Ebben az évben megújult, így új arculatot kapott a Mese habbal, szülinappal foglalkoztató füzet. Az év második felében az Okos Doboz platformmal együttműködésben középiskolásokat célzó, figyelemfelkeltő animációs videók és interaktív online feladatok készültek, amelyek az élelmiszerbiztonság és az élelmiszerpazarlás témáit vették górcső alá. Az Oktatási Programmal számos iskolába, nyári táborba és családoknak szóló rendezvényre kaptunk meghívást az ország különböző településeire. Emellett pedagógusoknak szóló szakmai workshopon mutattuk be a Nébih Oktatási Programban rejlő lehetőségeket, köztük a FoodRUs projekt során fejlesztett FoodLoopApp nevű online élelmiszerhulladék-követő felületet is. Az aktivitások eredményeként a program indulása óta már csaknem 35.000 óvodás, iskolás és egyetemista, valamint 1.900 pedagógus ismerhette meg személyesen a Nébih Oktatási Programjának eszköztárát.

A Nébih 2023-ban is megismételte az országos élelmiszerkínálati felmérést, amelynek célja a magyar termékek arányának feltérképezése volt a Magyarországon jelenlévő, tíz legnagyobb forgalmú kereskedelmi lánc üzleteiben. Az országos polctükör 19 termék kategória bevonásával készült el, amely során 60 hazai élelmiszerüzletet látogattak meg a szakemberek.

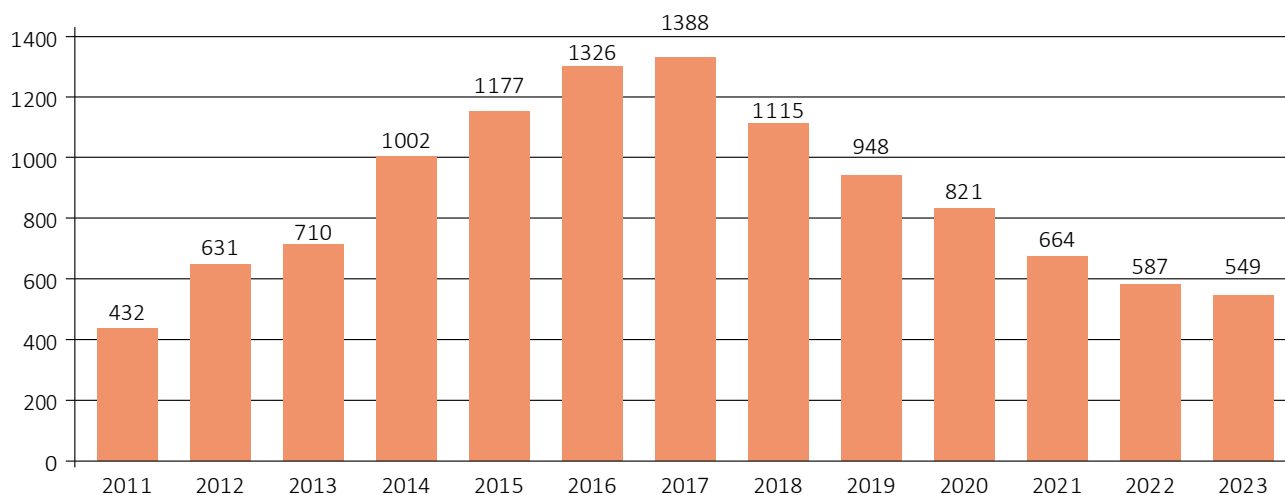
Kockázatfigyelő tevékenysége részeként a Nébih folyamatosan figyelemmel kíséri a tagállami hatóságok honlapjait, az élelmiszerbiztonsági témákkal foglalkozó külföldi weboldalakat és a tudományos világ aktualitásait, a legfontosabb hírekről pedig a Rizikométer heti jelentésben tájékoztatja a Nébih dolgozóit és az Agrárminisztériumot. A lakosságot is érintő hírekről az

érdeklődők a közösségi médiából tájékozódhatnak: a Rizikométer Facebook és Instagram oldalán naprakész információkat találnak az aktuális élelmiszeripari trendekről, a világsajtóban és a tudományos folyóiratokban megjelent élelmiszerbiztonsági témájú cikkekről, valamint a Nébih és a külföldi hatóságok honlapjain közzétett termékvisszahívásokról.

Sajtókapcsolat, médiajelenlét

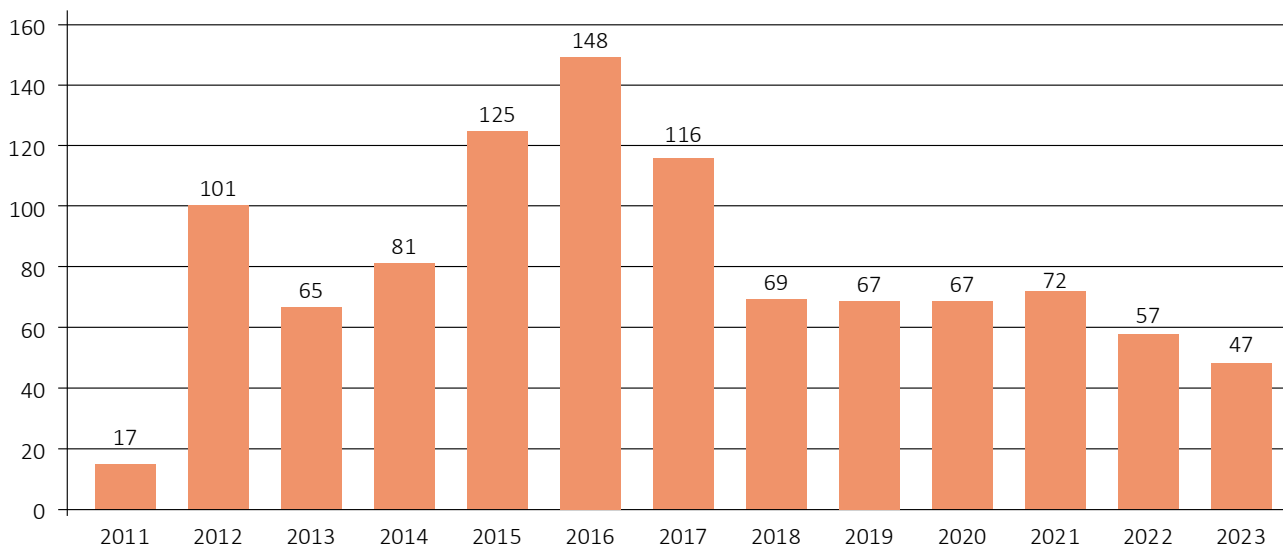
A Nébih-hez 2023-ban összesen 549 sajtómegkeresés érkezett, ami a megelőző évhez minimális, 7%-os csökkenést mutat. Megjegyzendő: a hivatal témái iránti érdeklődés továbbra is kiemelkedően magas, emellett említést érdemel, hogy a tavalyi évben regisztrált nyomtatott és online megjelenések reklámértéke a legmagasabb az elmúlt öt év viszonylatában: meghaladta a 3 milliárd Ft-ot. Érdekes változás volt megfigyelhető 2023-ban a megkeresések formátumát tekintve: a felkérések kevesebb mint fele, 44,1%-a (242 db) kapcsolódott szóbeli nyilatkozattételhez. Írásos tájékoztatást 307 esetben, a megkeresések 55,9%-ában kértek. Ezzel egy évtizede most először fordult meg a szóbeli és írásbeli felkérések aránya.

23. ábra: Sajtómegkeresések száma (2011-2023)

A Nébih a felkérések csaknem 76,5%-ának még a megkeresés beérkezésének napján vagy annak másnapján eleget tett. A más hatóságnak átadott vagy valamilyen okból (akár a médium, akár a Hivatal oldaláról) lemondott megkeresések aránya továbbra is alacsony, 3,8% volt. A Nébih 2023-ban 47 sajtóközleményt és 137 friss hírt, összesen 184 híryanagot adott ki. A megkeresések kicsit több mint felénél (58,8%) keresték meg egyéni témafelvetéseikkel a Nébih-et a sajtó munkatársai, a többi esetben az általunk fókuszba helyezett témát dolgozták fel. A kiemelt témákhoz, rendkívüli ellenőrzésekhez, nagy élelmiszerbiztonsági kockázattal járó „botrányokhoz” kötődő megkeresések 32,4% körül alakultak, ami elsősorban az albán pékségek, az aszpartám, az eGN, a madárinfluenza járvány, az élelmiszerpazarlás, az elnökváltás, a nyári ellenőrzések, a parlagrafű, a mezei pocok elszaporodása, a róka vakcinázás, a rovarliszt, továbbá az ukrán gabona és liszt témakörét kísérő fokozott médiaérdeklődésnek volt köszönhető.

24. ábra: Kiadott közlemények száma (2011-2023)

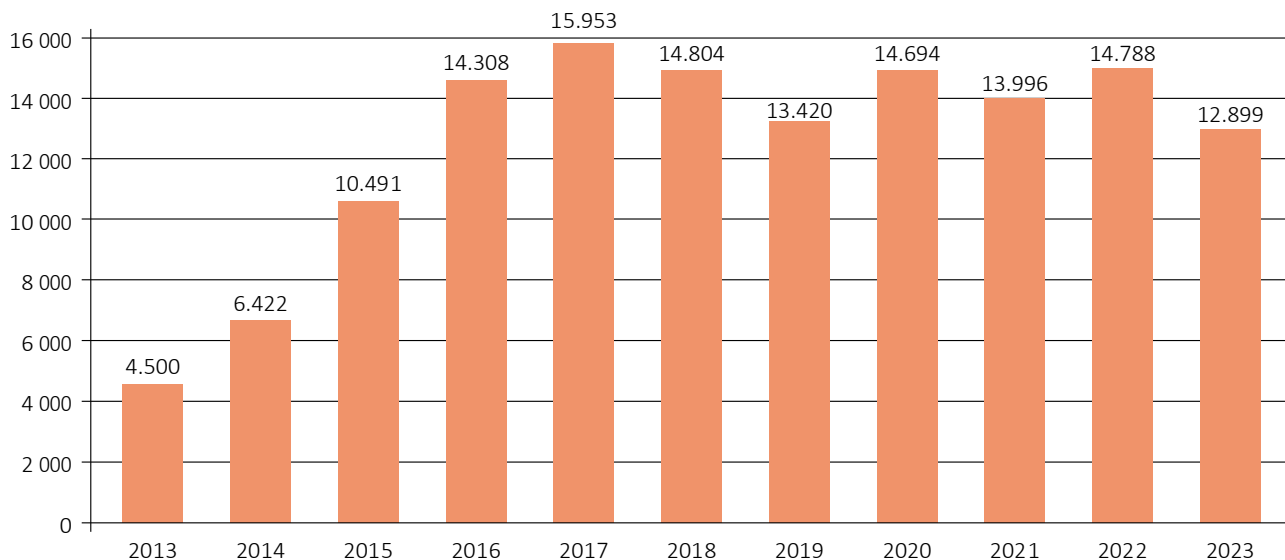

A megkeresések 28%-a az élelmiszer- és takarmánybiztonság területét érintette, ami minimális emelkedést mutat a korábbi évekhez képest (2022-ben 25%, 2021-ben 22%, 2020-ban 24%, 2019-ben 30%, 2018-ban 38%). A sajtó munkatársai emellett jelentős számban kérdezték a Nébih kockázatkommunikációs, az EUTR ellenőrökkel kiegészült „kiemelt ügyes”, valamint az országos járványvédelmi témákban érintett munkatársait.

A Nébih-et nevesítő médiamegjelenésekhez kapcsolódóan 2023-ban 12.899 publikációt regisztráltunk. (2014-ben 6.422, 2015-ben 10.491, 2016-ban 14.308, 2017-ben 15.953, 2018-ban 14.800, 2019-ben 13.420, 2020-ban 14.694, 2021-ben 13.996, 2022-ben 14.788 alkalommal jelent meg a Nébih a média napirendjén.) A megjelenések 60%-a a hivatal aktív tájékoztatásainak, szövívői tevékenységeinek, megjelentetett közleményeinek köszönhetően született, 40%-ban pedig passzív szereplőként tűnt fel más intézmények tevékenysége, közéleti szereplők nyilatkozatai és különböző publicisztikák eredményeként. A megjelenések túlnyomó többsége (81%) online médiumokban történt (10.401 db), mely tendencia megfelel az online felületek médiapiacra tapasztalható folyamatosan erősödő szerepének. Ezt követték a nyomtatott sajtóban megjelent hírek (12%, 1.543 db), majd a rádiós és televíziós megjelenések (7%, 955 db). A hírforrások elérési adatai alapján az online oldalakon megjelent cikkekkel csaknem 259 millió látogató elérésére nyílt lehetőség, míg a nyomtatott lapokban publikált cikkek további 31 millió olvasóhoz értek el országszerte. A megjelenések hirdetési értéke mintegy 3,2 milliárd Ft. A legnagyobb médiavisszhangot kiváltó témakörök között a termék visszahívásokat, a RASFF riasztásokat, az állategészségügyi témákat (madárinfluenza) és a különböző hatósági ellenőrzéseket lehet kiemelni.

25. ábra: Sajtómegjelenések száma (2013-2023)

Ügyfélszolgálat

A Nébih élelmiszerlánc-biztonsággal kapcsolatos közérdekű bejelentésekre létrehozott „Zöldszám” bejelentő vonal (telefon, email, Facebook, Messenger, chatbot elérhetőségeken keresztüli megkeresésből) összesen 16.505 megkeresést kezel, melyből a vásárlók 3.204 esetben fordultak a Nébih-hez különböző szakterületeket, legfőképpen élelmiszerbiztonságot érintő közérdekű bejelentésekkel kapcsolatban. A kifogások leginkább az értékesítés körülményeire és a fogyasztásra alkalmatlannak ítélt élelmiszerekre vonatkoztak. Területi eloszlásban a panaszok fele ebben az évben is Pest vármegyéből érkezett. A hivatal központi általános ügyfélszolgálatára összesen 17.300 telefonhívást és mintegy 13.000 elektronikus levelet kezel. A felügyeleti díj-FELIR, illetve ENAR ügyfélszolgálat egyformán 12-12.000 megkeresést fogadott. Az elektronikus ügyintézés térhódítása folyamatos, az ügyfélszolgálat közel 10.000 db EPAPÍR küldeményt kezel az év során.

EURÓPAI UNIÓS TÁRSFINANSZÍROZÁSI PROGRAMOK

Az EU-s kofinanszírozási programok kidolgozása és végrehajtása éves szinten több millió euró megtakarítást jelent a magyar költségvetés számára. Az így befolyt összegekből finanszírozhatók a nagy gazdasági veszteséget okozó állatbetegségektől való mentesítésekhez, valamint a mentességek fenntartásához szükséges vizsgálatok. Az afrikai sertéspestis, a klasszikus sertéspestis, a madárinfluenza, a veszettség, a *Salmonella* gyérítés, a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzése és az ellenük való védekezés költségeinek jelentős része fedezhető az igényelt és megítélt támogatásból. A korábbi évekhez képest az EU csökkentette a társfinanszírozott állategészségügyi programokhoz adott EU támogatási rész arányát. A 2023. évi EU társfinanszírozott állategészségügyi programokra eddig összesen 2.175.981,77 eurót hagytak jóvá.

24. táblázat: 2023. évi állategészségügyi programokra jóváhagyott EU-s társfinanszírozási összegek

Társfinanszírozott állatbetegség	2023. évi programokra jóváhagyott támogatási kérelem
Madárinfluenza	25.669,60 €
Afrikai sertéspestis	363.648,00 €
Klasszikus sertéspestis	3.564,30 €
Veszetttség	526.585,67 €
Szalmonella	1.118.917,04 €
TSE	137.597,16 €

HAZAI TÁMOGATÁSOK

Az egyes állatbetegségek megelőzésével, illetve leküzdésével kapcsolatos támogatások igénylésének és kifizetésének rendjéről szóló 148/2007. (XII. 8.) FVM rendelet szerinti támogatásoknak az AM főosztályok által jóváhagyott összesített értéke az alábbiak szerint alakult 2023. évben a vármegyei jelentések alapján:

25. táblázat: A betegségek felderítése és leküzdése érdekében végzett mintavételek és vizsgálatok részben állam által történő finanszírozásának alapját képező rendelet szerinti támogatásoknak az AM Főosztályok által jóváhagyott összesített értéke (2023)

Támogatott szolgáltatás technikai kódja	Állatbetegség megnevezése	Főosztályok által jóváhagyott és elvégzett tevékenység támogatásának összesített értéke 2023. évben (Ft)
A001	Szarvasmarha-tuberkulózis	514.620.609
A002	Szarvasmarha-brucellózis	997.106.171
A003	Enzootiás szarvasmarha-leukózis	318.606.180
A004	Juh/Kecske Brucellózis (<i>Brucella melitensis</i>)	51.418.365
A005	Aujeszky-féle betegség	126.455.690
A006	Klasszikus sertéspestis	2023. január 1-től kikerült a támogatott körből
A007	Madárinfluenza	354.764.410
A008	Szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalma és súrlókór	31.559.970
A009	Szalmonellózis	701.723.091
A010	Sertés brucellózis	94.835.770
A011	PRRS	471.019.276
B002	IBR/IPV	2023. január 1-től kikerült a támogatott körből
B003	<i>Salmonella pullorum</i>	55.740

B004	<i>Salmonella gallinarum</i>	654.422
B005	Afrikai sertéspestis	308.907.767
B006	Sertések hólyagos megbetegedése	2023. január 1-től kikerült a támogatott körből
B007	Kéknyelv betegség	21.734.650
B008	Paratuberkulózis	2023.január 1-től kikerült a támogatott körből
B009	Campylobacteriosis	2.767.800
B010	Listeriosis	2023. január 1-től kikerült a támogatott körből
B012	Myxomatózis elleni vakcinázás	143.199.830
B013	Nyulak vérzéses betegsége (RHD) elleni vakcinázás	536.657.500
C001	Kapcsolódó állat-egészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás	5.486.848.860
C002	Kapcsolódó antimikrobiális rezisztencia egyedi vizsgálata és telepi rezisztencia vizsgálat végzése	265.315.883
D001	Koi Herpes Virus (KHV)	2023. január 1-től kikerült a támogatott körből
D002	Pontyfélék tavaszi virémiája (SVC)	0
E001	Takonykór (Malleus)	5.952.090
E002	Lovak fertőző kevésvérűsége (FKV)	17.396.970
F001	Kecskék arthritis-encephalitis (CAE)	969.640
F002	Maedi-visna	30.370.590
F003	Mycoplasma agalactiae (kecske és juh fertőző elapasztása)	2023. január 1-től kikerült a támogatott körből
F004	<i>Chlamydomphila abortus</i>	41.926.000
F005	Juh/Kecske Brucellózis (<i>Brucella ovis</i>)	42.451.960
F006	Lépfene	143.832.018
Összesen:		10.711.151.252

A támogatás éves keretösszege 2023. évben 11.900,0 millió Ft volt. Az összes támogatásnak a tavalyi évben is több mint felét (51,2%) a „Kapcsolódó állategészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás” jogcím tette ki, melyet jellemzően az állattartók gyógyszerköltségeinek csökkentése érdekében a forgalmazók hívnak le.

AMR ELLENI ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZKEDÉSEK

2023-ban is folytatódtak a felelős antibiotikum-használat elősegítésére és az antimikrobiális rezisztencia (AMR) kockázatának csökkentésére irányuló hatósági intézkedések.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság a harmonizált maradékanyag és rezisztencia monitoring vizsgálatok elvégzése mellett az antibiotikum-eladási adatoknak az Európai Gyógyszerügynökség és a WOAH felé történő jelentésével 2023-ban is hozzájárult a kapcsolódó Uniós és nemzetközi együttműködésekhez és a hazai rezisztenciahelyzet hatékonyabb felméréséhez.

Az Európai Gyógyszerügynökség által 2023 őszen kiadott jelentés szerint 2022-ben Magyarországon 92,6 tonna élelmiszertermelő állatok részére készült antibiotikum-hatóanyagot adtak el. Ezzel hazánk továbbra is az 5. helyen áll az állategységre jutó eladott antibiotikumok mennyisége tekintetében a jelentést adó 31 európai ország listáján. Emellett hazánkban a humánegészségügyi szempontból ún. kritikusan fontos hatóanyagok felhasználási aránya is kedvezőtlen. Az eladási mennyiségek ugyanakkor a 2021. évhez képest 28,5%-os csökkenést mutattak, a 2011. évhez viszonyítva pedig az elmúlt évtizedben összességében 42,2%-os mérséklést sikerült elérni az eladott antibiotikumok mennyiségét illetően (<https://portal.nebih.gov.hu/-/javulnak-a-hazai-antibiotikum-eladasi-adatok-az-allategeszsegugyben>). Ehhez az időközben bevezetett nemzeti intézkedések jelentősen hozzájárultak.

2022. január 28-tól alkalmazandók minden tagállamban, így hazánkban is az állatgyógyászati készítményekre és a gyógyszeres takarmányokra vonatkozó új uniós jogszabályok, melyek kiemelten kezelik az antimikrobiális rezisztencia kérdéskörét, és szigorú harmonizált szabályokat vezettek be az antibiotikumok engedélyezése, alkalmazása és forgalmazása tekintetében.

A hazai adatokkal és a nemzetközi, uniós szakmapolitikai elvárásokkal összhangban 2021-ben megjelent az állatgyógyászati termékekről szóló 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet módosítása, mely elsősorban a hazai antibiotikum-felhasználás szigorítását, a nyomon követés hatékonyabbá tételét, és az adatgyűjtési és adatszolgáltatási kötelezettség bevezetését célozta. A módosult nemzeti jogszabályok alapján 2022. februártól az állatorvosok havi rendszerességgel kötelesek bejelenteni az élelmiszertermelő állatokban felhasznált antibiotikumok mennyiségét a Nébih rendszerébe. Ez a hazai tényleges fogyasztás megismerése, a hatékonyabb nyomon követés, a gyógykezelésekkel kapcsolatos tudatosság növelése és a 2024-től alkalmazandó új uniós adatgyűjtési kötelezettség előkészítése érdekében szükséges. A 2022. évi hazai felhasználási adatok elérhetők a Nébih honlapján (<https://portal.nebih.gov.hu/-/antibiotikum-felhasznalas-2022>).

A központi hatóság 2023-ban céll ellenőrzésekkel három vármegyében is segítette a területi szervek ellenőrző munkáját az állattartó telepeken, az új jogszabályi követelményeknek megfelelően módosított ellenőrzési checklisták mentén. Emellett 2023 októberében a Nébih kiemelt ellenőrzés során 10 vármegyében 22 sertés-, nyúl-, pulyka- és szarvasmarha telepen ellenőrizte kiemelten a gyógyszerfelhasználás szabályainak betartását, különösen az antibiotikum-csökkentési terv meglétét és a felhasználás bejelentésére vonatkozó kötelezettség teljesítését.

A jogszabályi szigorítás mellett az állatgyógyászati készítmények kockázatelemzésen alapuló hatósági engedélyezése is hozzájárul a felelős gyógyszeralkalmazáshoz. A Nébih 2022-ben 8 új antibiotikumot tartalmazó állatgyógyászati készítményt engedélyezett, ebből 5-öt élelmiszertermelő állatok gyógykezelésére.

2022 márciusában elindult az állatorvosok hatósági jellegű posztgraduális képzése az antibiotikumok felelős alkalmazásáról, melyet 2024-ig kell elvégeznie mindazon szakembereknek, akik élelmiszertermelő állat részére antibiotikum hatóanyagú gyógyszert kívánnak felírni. A képzést a Nébih és az Állatorvostudományi Egyetem együttműködése nyomán hirdették meg. Emellett 2023-ban is folytatódott az állatorvostan-hallgatók számára

2019-ben bevezetett kötelező tantárgy oktatása a fenntartható antibiotikum-használatról. A graduális és posztgraduális kurzusok révén összesen csaknem 1.300 állatorvos szerzett hatósági bizonyítványt.

Az új intézkedések bevezetését az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság 2023-ban is fokozott kommunikációval segítette. Az új rendelkezések végrehajtásának megkönnyítése érdekében összeállított útmutatók, segédanyagok a Nébih állatgyógyászati készítményekre vonatkozó weboldalán érhetők el.

Az AMR elleni intézkedések végrehajtásának elősegítése érdekében az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság pénzügyi támogatásokkal is segíteni kívánja az állattartókat.

Az Európai Bizottság által 2022. november 17-én elfogadott Stratégiai Terv alapján az új Közös Agrárpolitika keretében adható támogatások egy része rezisztenciavizsgálatok elvégzésére, csökkentési terv felülvizsgálatára, az állatállományok immunrendszerét támogató takarmánykiegészítőkre és az antibiotikumok felhasználására vonatkozó jelentések benyújtását megkönnyítő informatikai rendszerek alkalmazására fordítható. 2023-ban megkezdődött a vonatkozó támogatási jogcím kidolgozása, melyet 2024-ben hirdetnek meg.

Az egyes állatbetegségek megelőzését, leküzdését szolgáló nemzeti támogatás, a 148/2007. (XII. 8.) FVM rendelet 2022 decemberében megjelent módosítása is szorgalmazza a fenntartható antibiotikum-alkalmazást. A rendelet 2023. január 1-től pénzügyi segítséget nyújt a kislétszámú élelmiszertermelő állományokban a célzott gyógykezelésekhez szükséges rezisztenciavizsgálatok elvégzéséhez. Emellett az antibiotikum hatóanyagú készítmények támogatását kizárták annak érdekében, hogy azokat valóban csak a szükséges esetekben alkalmazzák.

A fenti intézkedések jelentősen hozzájárulhatnak a felelős antibiotikum-alkalmazás elveinek hatékonyabb érvényesüléséhez, az AMR kockázatának visszaszorításához, és végső soron az emberi egészség védelméhez is.

AUDIT PROGRAM ÉS SZAKMAI ELLENŐRZÉSI TERV TELJESÜLÉSE

2023-ban a szakmai ellenőrök a tervezett 25 felülvizsgálatból (melyből 15 téma-, 10 célellenőrzés volt) 20-at végrehajtottak, 5 elmaradt.

A 2023. évi audit programban meghatározott 7 auditból 6 valósult meg, 1 auditot 2024. évre átütemezett a Nébih Belső Ellenőrzési és Audit Igazgatóság. A megvalósult auditok közül 2 audit az ökológiai gazdálkodók ellenőrzését és tanúsítását végző szervezetek éves felülvizsgálata volt.

26. táblázat: 2023-ban végzett felülvizsgálatok száma

Felülvizsgálat típusa	Felülvizsgálat száma (db)	Szakterület
Audit	2	ökológiai tanúsító szervezetek éves felülvizsgálata
	2	élelmiszer
	1	növény, talaj
	1	állattenyésztés, vetőmag, szaporítóanyag
Szakmai ellenőrzés	3	állatgyógyászati termékek
	3	állattenyésztés, vetőmag, szaporítóanyag
	6	élelmiszer
	4	takarmány
	4	növény, talaj
Összesen szakmai ellenőrzés	20	
Mindösszesen (audit+szakmai)	26	

RIASZTÁSI RENDSZEREK

A brüsszeli ACN (Riasztási és Együttműködési Hálózat) központ 2023-ban több mint 4.600 eredeti RASFF (élelmiszerbiztonsági kockázatot jelentő esetek), több mint 3.100 AAC (hatóságok közötti adminisztratív segítségnyújtás) és 758 Agri-FF (csalási, hamisítási ügyek) bejelentést továbbított a tagállamoknak.

A RASFF ügyek között a legtöbb esetben a növényvédőszer-maradékok okoztak gondot török eredetű zöldség-gyümölcs termékekben (168), ezt követték a szalmonellával szennyezett lengyel baromfi termékek (153), és sok gond volt a kínai élelmiszerrel érintkezésbe kerülő anyagok összetevőivel (92) is. A harmadik országokból érkező termékek esetében kiemelten mikotoxinok, patogén mikroorganizmusok jelentik a fő problémát.

Magyar vonatkozású RASFF ügy 2023-ban 220 volt, ami az előző évinél 9 üggyel kevesebb. A magyar ügyek közül 207 élelmiszerrel, 7 takarmánnyal és 6 élelmiszerrel érintkező anyaggal volt kapcsolatos. A magyar hatóság 46 ügyet jelentett be, minden esetben élelmiszerrel volt probléma. Hazai gyártású vagy alapanyagú termékkel az esetek alig 17%-ában volt gond.

A tavalyi évben kockázatos termékeket illetően a legkiemelkedőbb esetek mikrobiológiailag szennyezett csirke kebab hús termékekhez kötődtek, számos bejelentést indítottak a tagállamok a témában. 2023. január 1. és október 24. között 14 EU/EGT-országban, az Egyesült Királyságban és az Egyesült Államokban 335 laboratóriumilag igazolt *Salmonella* Enteritidis ST11 esetet jelentettek. A legtöbb megkérdezett csirkehús fogyasztását jelentette, beleértve a csirkehús kebabot is. Három országban 9 beteg került kórházba, Ausztriában pedig egy haláleset is történt. A termékek egy részéből hazánkba is szállítottak, de azokhoz kapcsolódóan nem volt ismert megbetegedés. 10 termék került vizsgálatra, 7 esetben lengyel, 1 esetben osztrák volt a gyártó.

2023-ban Magyarországot 106 AAC bejelentés érintette, főleg élelmiszerrel (64) és élő állatokkal (33) kapcsolatban, de pár alkalommal (6) problémás takarmányok miatt is kaptunk értesítést. A legtöbb esetben élő állatokkal (szállítás, dokumentációs probléma) akadt gond, de

étrend-kiegészítőkkel (jellemzően nem engedélyezett egészségügyi állítások) és zöldségekkel és gyümölcsökkel (határérték feletti növényvédőszer-maradékok) kapcsolatban is érkeztek megkeresések.

2023-ban Magyarországot több Agri-FF bejelentés is érintette, melyből 17 esetben hazánk volt a bejelentő tagállam. A magyar hatóság által tett bejelentések okai a következők voltak: kis kedvencek illegális szállításával/kereskedelmével kapcsolatos ügyletek, nem engedélyezett összetevőjű halliszt, nem megfelelő takarmány, hamisított olívaolaj.

Az elmúlt évben 122 olyan ügy érkezett, melyben Magyarországot megjelölték tájékoztatásul vagy további vizsgálatok lefolytatása céljából. A kivizsgálások az alábbi területekre irányultak: kis kedvencek illegális szállításával/kereskedelmével kapcsolatos ügyletek (12), lovak illegális szállításával/kereskedelmével kapcsolatos ügyletek (5), nem megfelelő takarmány (2), nem engedélyezett növényvédő szer (2), haszonállat kereskedelmi dokumentumainak hiánya (1). Az ún. CCPETS (kedvtelésből tartott állatok illegális szállítása) akció keretében tett bejelentések száma további 44 volt.

Ezekon felül további 20 RASFF ügy került felülvizsgálatra élelmiszerhamisítás gyanúja miatt.

Az ACN hálózatán belül 2023-ban jött létre a PHN rendszer (növényegészségügyi), azonban a tavalyi évben Magyarországot nem érintette bejelentés.

További, a tagállamok között működő gyors riasztási rendszer a RAS (Rapid Alert System), amely az állatgyógyászati készítményekkel kapcsolatos ügyeket kezeli. Az év során 15 magyar vonatkozású bejelentés érkezett a rendszeren keresztül. A Magyarországon is forgalomba került tételek esetében a Nébih minden esetben megtette a szükséges intézkedéseket.